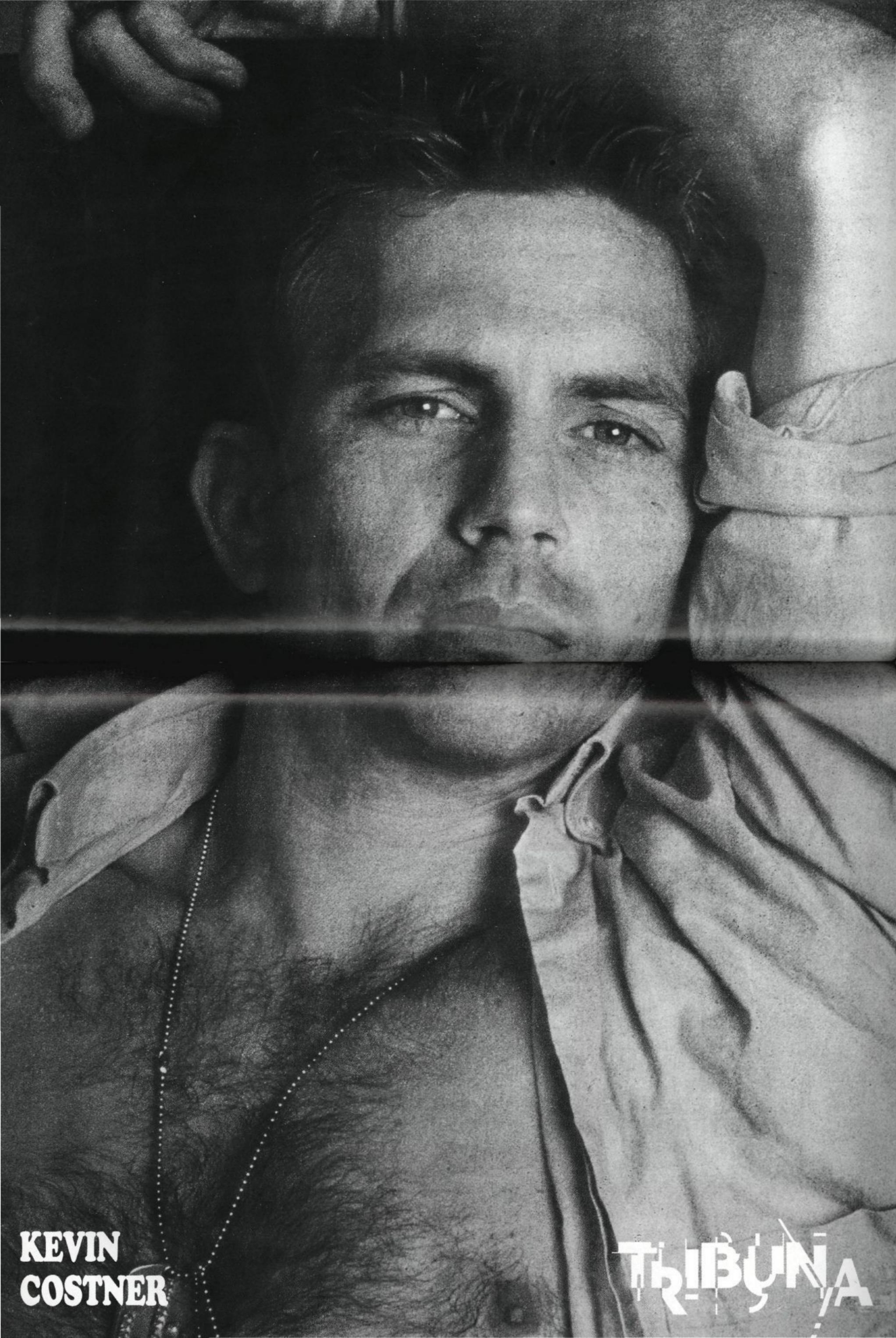

TRIBUNA

3. julij 1992 / št. 11 / cena 70 SIT

**KEVIN
COSTNER**

TRIBUNA

KAZALO

- 2 Intervju:
Jože Smole
- 3 Balkan
– kloaka
Evrope
- 4 Georges
Corm
o Balkanu
- 8 Vital Data
- 9 Tomšičeve
nagrade
- 10 Branka
Lovrečič:
Srednješolci
pred vrati
- 12 Anketa: Kje,
kako se
prehranju-
jemo?
- 15 Making
money
- 16 Sudanec
o Afriki
- 21 Film
- 26 Glasba
- 29 Knjige
- 30 Budizem
- 32 Potopisi:
Sinaj,
Indonezija,
Egipt,
Nepal,
Indija
- 44 Psihotest
- 46 Enigmatika
- 48 Hamfri

O KRAVJEM IN MLEKU ZA
SONČENJE

Vse se spreminja - celo poletje. Včasih je bil to čas kislih kumaric, danes pa dolgih in rdečih nosov. Nismo Angleži, zato uvod nima nikakršne zveze z vremenom. Ali pač, kar se kislosti tiče. Počitnice so pred našimi vrati, vprašanje pa je, koliko jih bo moglo vstopiti skozi. Pa ne zaradi gneče, da se razumemo.

Tudi mi vas do konca avgusta zapuščamo. Ne gremo na fronto, pač pa v ilegalno. Še prej pa vam seveda nudimo obilico idej, kje preživeti tisto, kar je od poletja še ostalo. V obliki potopisov, da ne bo pomote. Sicer pa ste se verjetno naveličali brati resne članke o tako neresnih zadevah, kot je na primer politika. Kako vroče in predvsem dolgočasno mora biti Hrvatom, ki se pripravljajo na volitve. Sredi poletja. Še en dokaz več, da je z njimi zares nekaj hudo narobe. Kakršni oče, takšni sinovi. Kakršni sinovi, takšno življenje. Kakršno življenje, takšno umiranje. Hudiča, šele zdaj vem, zakaj so začeli verjeti v posmrtno življenje. Hvala bogu, da Slovenci nimamo pravega očeta. Zato pa imamo med in predvsem mleko. Pa naj še kdo reče, da ne živimo v Indiji Koromandiji. Škoda, ker se nekaterim cedi po bradi, drugi pa ne vedo, kam bi z njim. Bratje Hrvatje so nam zasolili carine, pa čeprav recimo mleka sami nimajo dovolj. Pa kaj potem! Pomembno je, da crkne krava sosedu. Bo vsaj mleka manj. Pa zakaj bi se konec koncev trapili s kravjim mlekom. Krav in bikov imamo čez glavo. Vsaj do jeseni. Naj živi mleko za sončenje! Odpočijte si možgane. Kdo ve, morda vam bodo kdaj celo prav prišli. Vse se spreminja.

Simon Bizjak

TRIBUNA je glasilo Študentske organizacije Univerze v Ljubljani. ● Tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. ● Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel.: (061)319-496; telefax: (061)319-448. V uredništvu dežuramo med 10. in 12. uro. ● V.d. glavnega urednika: Samo Amon. ● V.d. odgovornega urednika: Simon Bizjak. ● Lektorica: Julija Klančičar. ● Cena: 70 SLT. ● Tribuna šteje med proizvode iz 13.točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5% ● Naslednja številka izide 31.avgusta 1992

V uredništvu Tribune ali pri Tribuninih kolporterjih na fakultetah lahko študentje z indeksom kupijo Tribuno po ceni 35 SLT.

»NAMESTO MENE JE UMRL ROLOVIĆ«

Jožeta Smoleta, nekoč popularno Božička, bi lahko brez dvoma imenovali starosta slovenske politike. Ko je bil Milan Kučan še Titov mladinec, je Jože Smole že uravnaval pomemben del Titovega življenja - njegov delovni čas. V letih 1968-70 je bil namreč Titov osebni sekretar. Skozi njegove roke so šli najpomembnejši dokumenti federacije, le del vojaških dokumentov so Titu posredovali neposredno preko vojaškega sekretarja.

Pred dobrim mesecem dni je Jože Smole izdal knjigo *Spomini Titovega sekretarja* in v njej na prvi strani v posvetilu zapisal: »Letos 25. maja je minilo sto let od rojstva Josipa Broza. K obeležitvi spomina na velikega državnika lahko delček prispevajo tudi zabeležke, ki sem jih občasno pisal, ko sem delal pri Titu (1968-1970).«

»Nekateri moji prijatelji so me pobarali, zakaj nisem napisal obsežnejših spominov. Odgovoril sem jim, da gre v tej knjigi le za moje skope beležke. Bil sem precej nediscipliniran in nisem vsak dan vodil dnevnika. V Titovi službi je bilo toliko dela, da enostavno nisem zmogel. En del teh zabeležek sem objavil že pred dvema letoma v feljtonu, ki je izhajal v Dnevniku. Nameravam pa v prihodnosti napisati še obširnejšo stvar, kjer pa bodo zabeležke le osnova za avtorsko delo.

TRIBUNA: *Kako ste pravzaprav prišli na položaj Titovega osebnega sekretarja?*

SMOLE: Še danes mi to ni povsem jasno, ne vem pa niti, ali me je za to delovno mesto Titu kdo predlagal. Dotedaj so se na njem zvrstili predvsem preverjeni kadri iz zunanjega ministrstva, nikoli doslej pa si Tito še ni izbral novinarja. Vsekakor pa mesto ni bilo brez določenega političnega vpliva, saj sem, kot sem kasneje ugotovil, imel nekakšno transmissijsko vlogo. Tito je namreč vsak dan dobival gore pisem, dopisov, poročil iz raznih ministerstev in od ostalih organov, ki jih je bilo treba selekcionirati po pomembnosti ali pa napisati izvlečke in opombe. Vsako tako delo pa nehote vključuje tudi nekaj subjektivnosti.

V kasnejših pogovorih z nekaterimi slovenskimi politikami so mi vsi zatrjevali, da vsaj v Sloveniji Titu nihče ni namigoval ali kako drugače vplival na njegovo odločitev. Možno pa je, da se je odločil zame na podlagi mojega prejšnjega dela. Bil sem namreč zunanjepolitični urednik Borbe, kjer sem

Foto: Toni Laznik

pisal tudi precej polemичne komentarje. Tita spremljal tudi na večih potovanjih, na primer na uradnih obiskih v Turčiji, Egiptu, Indoneziji, v Indiji..., kot posebni Borbin dopisnik. V nasprotju s taktičnim zunanjim ministrom *Kočo Popovičem* je Tito zelo rad komuniciral z novinarji, zanje si je vzela čas ter tudi cenil njihovo delo. Zavedal se je pomembnosti medijev.

Kakorkoli že, ponujeno delo sem na koncu sprejel, čeprav me ni nič kaj vleko v Beograd oziroma sem želel nadaljevati delo glavnega urednika *Dela*. Prepričali so me šele moji prijatelji in sodelavci, ki so v tem videli možnost moje hitre družbene promocije, pa verjetno tudi vsaj posredne koristi za Slovenijo, a so pri tem spregledali določene pasti, ki jih je ta položaj prinašal s seboj.

TRIBUNA: *Kdo je torej pletel najgostejše mreže na Titovem dvoru?*

SMOLE: Nedvomno je bila v tem najuspešnejša Titova soproga *Jovanka*, pa ne zato, da bi si želela ustvariti kakršenkoli lobi, temveč preprosto iz dolgočasje. Res je, da se je pogosto sestajala z nekaterimi generali, njenimi Ličani, vendar... to so bili njeni partizanski tovariši. Pisanje o tem, da naj bi v času, ko sem bil veleposlanik v Moskvi, odkril njeno povezanost s KGB in svojo ženo z zaupnim pismom nato poslal v privatno avdienco k Titu, pa je bila popolna izmišljotina. Prav obratno, *Jovanka* je v času mojih dveh let pri Titu kazala simptome paranoje pred Rusi. Za vse jih je krivila, celo za študentske demonstracije v Beogradu leta 1968.

Imela je neverjetno veliko energije. Dokler jo je porabljala v zadevah protokolarnega značaja, je bilo še vse v redu, ko pa se je začela mešavati v delo drugih, je naredila več škode kot koristi. Prisvojila si je na primer vlogo potrjevalke menujev slavnostnih kosil in večerij, prirejenih v čast visokim gostom. Nekoč je ves zgrožen prišel k meni šef protokola, češ da so do večerje le še dobre tri ure, *Jovanka* pa še vedno ni potrdila menija ter da so kuharji izgubili živce. Svetoval sem mu, naj na hitro pripravijo hrano po menuju, ki so ga ji predložili, saj tako ali tako ne bo

opazila sprememb. Ker jih resnično ni, se je odslej protokol držal tega recepta.

Sam pa sem ji nekoč kasneje dejal, da se mora odločiti, ali bo še naprej Titova soproga ali pa se bo vrgla v politiko. Želel sem ji dopovedati, da sta obe vlogi nezdružljivi. Priznala mi je, da če je ne bi doletelo eno, bi že zdavnaj postala drugo. Generalnemu sekretarijatu pa sem predlagal, naj Jovanki dodelijo čimveč protokolarnih zadev, kot so na primer otvoritve likovnih razstav, prireditve v počastitev državnih in republiških praznikov, priložnostnih koncertov... Toda tudi drugi visoki politiki so imeli žene.

TRIBUNA: *Položaj Titovega osebnega sekretarja ali bolj zvoneče šefa kabine predsednika republike ste zapustili v zelo kratkem času.*

SMOLE: Tako kot sem prišel, sem ga moral tudi zapustiti - z eno besedo bliskovito. Da se nekaj kuha, me je obvestil *Dolanc*, sam pa naj bi to informacijo dobil od generala *Babića*. Šele po itovih poslovilnih besedah, da nisem znal vzpostaviti pristnih stikov z vodstvom JLA, sem sklepal, kdo ima prste vmes. Bog si ga vedi, kaj so vse Titu napletli o meni. Slišal sem le, da so mu natvezili celo to, da naj bi v Sloveniji govoril, češ da pri Titu trošim »bogom dane dane«. Nato mi je še dejal, da me bo predlagal za veleposlanika ali v Stockholmu ali v Tokiu ter mi podaril svojo cigaretnico.

Ko sem bil že v Ljubljani, je prišel dopis, da naj se pripravim za veleposlanika na Švedskem. Nabavil sem si literature in se začel intenzivno učiti švedščine. Na vsem lepem pa me je obiskal veleposlanik na Norveškem *Rolović*, ki je bil že tik pred upokojitvijo, funkcija v Oslu pa mu je tudi že potekla. Prosil me je, če mu lahko za zadnja leta v diplomatski službi prepustim veleposlaniško mesto na Švedskem, saj da je močno navezan na Skandinavijo. Ko se mu je pred nekaj leti poškodoval sin, se je o tem razpisal skandinavski tisk in doživel je neverjetno sočustvovanje prebivalcev celotnega polotoka. Seveda sem mu ugodil ter o tem obvestil Tita, nato pa so me poslali za veleposlanika na Japonsko. Tako sem usel skorajda zanesljivo smrti - v atentatu je umrl *Rolović*.

Gregor Preac

KLOAKA EVROPE

Še enkrat je ves evropski gnoj najbolj prilezel na dan ravno na Balkanu. Ampak danes ne o zgodovini, iskanju krivcev in prikazovanju te uboge resnice, ki se prav sedaj v Bosni kaže v vsej svoji relativnosti. Ta članek bo zgolj kar se da objektiven prikaz trenutnega stanja na bosenskih bojiščih. Za vse tiste, ki vas potek dogajanja zanima, pa nimate časa, da bi se ukvarjali s strategijo in taktiko.

Protislovne in nasprotujoče si informacije, ki vsakodnevno prihajajo iz Beograda, Sarajeva in Zagreba, ter pomanjkljivo poenostavljanje TV Slovenija in nekvalitetno povzemanje slovenskega radija normalnega študenta odvrnejo od ukvarjanja s situacijo v nekdanjih jugo republikah. Če k temu dodamo še nihajoče in nedistancirane in celo lažnive članke v Delu ter drugih dnevnikih pa mastno uporabo najčudovitejših pridevnikov in samostalnikov, ki jih je sproducirala zagrebška propaganda za mobilizacijo Hrvatov (in ne Slovencev?), je zmeda popolna. Na drugi strani Beograd še zmerom servira z »džihadom«, »fundamentalisti« in »islamsko republiko«.

In potem se vprašate, kje se v Bosni sploh mlatijo. Kdo kje vlada? A je sploh kakšen kraj v BiH, kjer se še niso poklali? Zaradi osebnih determinant zadevam v Bosni bolj sledim, tako da se na ta prikaz lahko 90% zanesete.

Okej, Sarajevo. O tem ne bomo dosti, ker stanje v mestu stalno drkajo po TV. Mesto je obkoljeno s srbskimi silami, ki so se vgnezdile na pobočjih Trebeviča in Ozrena, pod svojim nadzorom pa držijo

zahodni del sarajevske kotanje (Ilidža) do Hadžičev. Na severu je »fronta« med Visokim in Ilijašem, blizu železniškega križišča Podlugovi. Prave fronte v teh hribih ni, izgubi se na Čemerski planoti ter Ozrenu. Srbi nato držijo magistralno cesto od Sarajeva do Sremske Rače. Prav tako cesto proti Višegradu. To so območja, ki so bila prej večinoma muslimanska (Zvornik 55% vs. 40% Srbov, Rogatica 59:37, Višegrad 62:33). TV BiH poroča o muslimanski gverili v hribih okrog Srebrenice (prej 74% Muslimanov), Beograd jih ne omenja. Hrvatov vzhodno in severozahodno od Vareša in Sarajeva praktično ni.

V Bosni in Hercegovini obstajajo dejansko le tri fronte: južnohercegovaška, zahodnohercegovaška in posavska. Spopadi drugod so več ali manj občasni, so diverzantske in teroristične narave ali pa je fronta prekinjena in teče le preko rečnih dolin ter se nato izgublja v gozdnatih pobočjih. Čeprav je bosenskih Srbov dvajsetkrat manj, kot je bilo Vietnamcev konec 60-ih let, je prav konfiguracija terena (podobna tisti v Afganistanu) tisto, kar odvrta Pentagon od posredovanja. V Jugoslaviji je Bosna veljala za

»zadnjo trdnjavo, ki ne sme pasti«. Največje tovarne orožja in streliva so izgradili prav v zahodni centralni Bosni (Bugojno, Travnik), ki je sedaj v hrvaških rokah. Tudi zaradi tega so aprila hrvaške sile vdrle v Kupres (kjer je tedaj živel 51% Srbov in 39% Hrvatov), ker je bistven v cestni povezavi Bugojno-Livno oz. Tomislavgrad (pred Duvno). Sedaj je Kupres v srbskih rokah, zahodnohercegovaška fronta pa poteka po Dinari, mimo Čelebića, po Taretini, Cincarju, severno od Šuice na Radušo in teče nekaj kilometrov vzhodno od Kupreških vrat. Dolina Vrbasa je v hrvaško-muslimanskih rokah do Jajca (prej 37% Muslimanov in 35% Hrvatov), ki so ga že skoraj obkolile sile t.i. Srbske republike BiH, ki ima sedež v Banja Luki.

Južnohercegovaška fronta se je pred tedni močno pomaknila proti vzhodu. Hrvatje so zasedli dober del prej srbskih občin Trebinje in Ljubinja. Dolina Neretve je tako v hrvaških rokah vse od Konjica navzdol. Srbi so iz Mostarja potisnjeni na Velež, za katerega se sedaj koljejo zaradi nadzora nad Nevesinjem. Frontna črta gre potem od Blagaja proti Stolcu in nato vasi Ravno, od tam pa približno po črti Ravno-Zaplanik-Visočnik. Konča se na Hrvaškem med Platom in Cavtatom.

Fronta v severni Bosni se začenja na vzhodu nekje med Šekovići in Kladnjem, gre po Javorniku vzhodno od Kalesije po Majejci. Nato se črta zakomplicira. Ni namreč jasno, kdo nadzira Brčko (prej 39% Hrvatov, 29% Muslimanov, 20% Srbov). Očitno so v njegovih delih ostanki nekdanje JA, ki so obkoljeni z »branilci Bosne«, te pa so spet obkolili Srbi. Po ponovni osvojitvi Modriče in pred dnevi Dervente je Srbom edini trn v peti dejansko Gradačac (57% Muslimanov, 22% Srbov), ki ga bodo v naslednjih tednih poskusili zasesti na vso silo. Med Orašjem in Brčkim fronta zelo »meandrira« in nato konča v Savi. Hrvati držijo levi breg reke Bosne skoraj do Ukline. Linija bojev je sedaj na črti Podnovlje - Derventa. Ni jasno, kdo drži cesto Derventa-Bosanski Brod. »Fronta« se nato giblje po Trebovcu, vzhodno od Doboja, ki so ga zasedli Srbi, po reki Usori, po hribih med Tešnjem in Teslićem, južno od Blatnice, Jezera in Šiprag ter od Skender Vakufa proti Jajcu.

V t.i. »bosanskem rogu« med Veliko Kladušo, Bosansko Krupo in Bihacem živijo povsem obkoljeni danes le še Muslimani. Nekateri krajiški Srbi brez upanja, da bodo še kdaj videli svoje domove v Bihacu, zasipajo mesto z granatami.

V vsakem primeru: koljejo se »bez veze« in ne Kristus ne Alah jih ne bosta rešila iz dreka, ki jim ga je priskrbela (»združena«) Evropa. Kloaka nunca más!

Miodrag Djurdjević

BALKANIZACIJA IN LIBANONIZACIJA

Georges Corm je predstavnik Libanoncev v Franciji. Doktoriral je iz prava, diplomiral pa na inštitutu za politične vede v Parizu. Na univerzi v Libanonu je Corm poučeval sodobno arabsko politologijo, sociologijo razvoja in gospodarsko zgodovino. V tem času se je ukvarjal še s financami v Libanonu in arabskem svetu nasploh. Od leta 1985 dela v Parizu kot gospodarski in finančni svetovalec. Širši javnosti je znan predvsem kot avtor naslednjih knjig: *Kipeči Bližnji Vzhod*, *Prihodnost v regionalnem in mednarodnem kontekstu*, *Konflikti in skupnosti na Srednjem Vzhodu ter Evropa in Vzhod od balkanizacije do libanonizacije*.

TRIBUNA: *Ste avtor več publikacij o zgodovini Balkana in Libanona. Ali nam lahko pojasnite pomen teh dveh zvez: balkanizacija Libanona in libanonizacija Balkana?*

CORM: Libanonizacijo imenujem prizadevanja zunanjih sil, ki želijo razdeliti ozemlje na podlagi verske pripadnosti prebivalcev. Pri balkanizaciji je podobno, vendar gre tu za razlike v etnični in jezikovni pripadnosti.

Mislím, da je pri obeh procesih najbolj pretresljivo množično preseljevanje, ki ju obvezno spremlja. Takšen vpliv zunanjih velesil je bilo moč opaziti že v primeru Izraela: v začetku tega stoletja je židovska skupnost staroselske (avtohtono arabske) Palestine predstavljala komaj 6 odstotkov prebivalstva palestinskega ozemlja, zato je Izrael po meri zahodnih velesil lahko nastal le z ogromnim preseljevanjem.

To pomeni, da mora biti v nacionalni državi, kot jo pojmuje Evropa, prebivalstvo homogeno. Posledice tega so množične izselitve in odkrite deportacije »heterogenega dela« prebivalstva. Zato je pravzaprav vsa zgodovina Balkana dramatična: pri vseh balkanskih državah, ki so nastale med koncem 19. in začetkom 20. stoletja, je prišlo do množičnih preseljevanj

prebivalstva. Podobno je bilo v Srednji Evropi po obeh svetovnih vojnah, ko so preselili na milijone ljudi. Vemo pa, da obstajajo tudi ozemlja, kjer kljub vsemu mešano prebivalstvo že stoletja živi skupaj brez težav in nevšečnosti.

TRIBUNA: *Zakaj torej libanonizacija Balkana in balkanizacija Libanona?*

CORM: Pravzaprav gre za balkanizacijo arabskega sveta. Ta termin uporabljám takrat, kadar mislim na skupine, ki so etnično različne, kot npr. Berberi v Severni Afriki (Magreb) ter Kurdi v Iraku in Siriji. Ker gre za etnična nasprotja, tam torej lahko govorimo o balkanizaciji.

TRIBUNA: *Pravite torej, da se termin balkanizacija uporablja, kadar gre za etnična nasprotja, libanonizacija pa, kadar gre za konflikte verske narave.*

CORM: Tako je. Govoriti o libanonizaciji Jugoslavije bi imelo smisel le, če bi prišlo do sporov med pravoslavci in katoliki.

TRIBUNA: *To se pravzaprav že dve leti dogaja s hrvaško cerkvijo na Hrvaškem in srbsko v Srbiji.*

CORM: Da, vendar prehajamo od bolj staromodnih načinov balkanizacije k modernejšim, tj. libanonizaciji. Vatikan je namreč veliko delal na tem in dinamika katoliške cerkve ustvarja probleme ne samo v Jugoslaviji, ampak povsod

tam, kjer sta katolištvo in pravoslavlje v »sožitju«.

Izredno velik pa je bil tudi vpliv Saudske Arabije in prav v oči je bilo, ko je predsednik BiH dva ali tri mesece pred izbruhom spopadov zaprosil za pomoč EGS, ta pa mu je svetovala, naj za to raje zaprosi Saudsko Arabijo, kar je tudi storil.

Kar me preseneča pri načinu gledanja Evropejcev na Vzhodno Evropo nasploh, je to, da se razkol začenja prav s pravoslavnimi ozemlji. V trenutku, ko stopimo na pravoslavno ozemlje, se nam nejasno zazdi, da smo vstopili v »svet barbarov«.

To je tip preproste analize, ki ločuje le med »mi« in »oni«. Prav gotovo ima Evropa katoliške prvine Slovenije in Hrvaške za del tega »mi«. S tem čarobnim obratom je bilo Srbijo končno kaj lahko obtožiti za destabilizacijski element v Evropi.

Pri tem pa smo spet naleteli na mehanizme, ki delujejo globoko v evropski miselnosti. Ocena kateregakoli analitika temelji namreč na napačnih izhodiščih, začenši s konceptom človekovih pravic, demokracije itd. V resnici pa dogodke na Srednjem Vzhodu usmerjajo kolektivne vrednote, ki na zelo arbitraren način presojujejo v korist evropskih velesil.

To smo imeli priložnost videti v Libanonu, kjer se Francija kar naenkrat ni več hotela pogajati z državo Libanon, ampak z neko versko skupnostjo oziroma s poveljniki libanonskih verskih milic. Mnenja sem, da gre še vedno za politiko, ki temelji na hladni vojni. Pri razvoju aktualnih dogodkov v Jugoslaviji me zato najbolj skrbi ravno lahkota, s katero so sprejeli razkosanje Jugoslavije.

TRIBUNA: *Zdelo naj bi se torej, da naj bi bili vzrok takega ravnanja potreba evropskih držav, da prepričajo ljudi v nujnost izgradnje skupne obrambe, s čimer bi postali branitelji.*

CORM: Menim, da je za zahodnjaški duh značilna visoka stopnja iracionalnosti, trenutno pa smo ravno v fazi racionalizacije strategije in miselnosti velikih zahodnih voditeljev, ki o vsem skupaj odločajo. Stiki, ki sem jih imel v zvezi s tem glede Libanona, me prepričujejo, da vsi ti ljudje delujejo mnogo bolj iz skritih podzavestnih nagibov kot pa

po jasno zastavljenih načrtih.

Čustva igrajo zelo močno vlogo in prav politiki so tisti, ki napeljujejo medije k čustveno prizadetim prikazovanjem dogodkov. Če bi se ravnali po razumu, bi lahko dosegli iste rezultate z mnogo manj bolečine, trpljenja in prelivanja krvi.

Evropsko politično kulturo smo idealizirali prav vsi po vrsti, vendar zdaj lahko vidimo, da je skrajno iracionalna. Nasprotno pa je zaupanje v zgodovinske silnice, ki ga je povzel marksizem, čudežna miselnost, s katero se izognemo iracionalnemu.

Če bi res delovali trezno, bi lahko po razpadu sovjetskega bloka zgradili mnogo boljši svet, kot smo ga. Pravzaprav smo celo v fazi vzpostavljanja bodočih destabilizacijskih elementov: Če je namreč s takšno lahkoto mogoče povzročiti razpad države, kaj vse se bo potem še zgodilo? Koliko držav bo vzdržalo udarec?

Zato mislim, da je imela bivša Jugoslavija težo, ki si je nihče ne predstavlja. Bitko je treba bojovati torej proti pomanjkanju razumnosti v sodobni politični kulturi.

TRIBUNA: *Strinjam se, da so bili vsi tragični dogodki, do katerih je prišlo v Jugoslaviji, v nasprotju z razumom, tako kot tudi miselnost in politična gibanja v Jugoslaviji sami. Kljub temu pa je v Evropi vendarle moral obstajati močan interes, da je do tega prišlo na takšen način; v poplavi vseh teh iracionalizmov je moralo vendarle biti tudi nekaj racionalnega.*

CORM: Predvsem me preseneča, da je prišlo do evropske akcije. Kar se dogaja v Jugoslaviji - pa tudi, kar se je zgodilo v Libanonu, kjer je še posebej šlo za moderno orožje - kaže, da so v igri določeni interesi.

Povedati pa sem hotel, da je zopet iracionalnost tista, ki daje prosto pot trgovcem z orožjem in mamili, skratka vsem tistim, ki želijo trgovati za vsako ceno: vsem tistim torej, ki hočejo postati politični voditelji, pa čeprav na 20 kvadratnih kilometrih.

TRIBUNA: *Če se ozremo na jugoslovanski problem, vidimo, da sporazum iz Maastrichta že ponuja neke vrste nadzora nad državo, ki bi celo Češki in Slovaški republiko lahko povzročil težave zaradi sedanje ureditve. Za Jugoslavijo pa pravzaprav ostaja zelo preprost način za doseg miru - vsem jugoslovanskim državam bi bilo treba reči: »Naredite mir, pa vas bomo priznali v evropsko*

skupnost«.

CORM: Tako je.

TRIBUNA: *Treba je povedati, da so ljudje v Sloveniji in na Hrvaškem ob referendumu dejali, da se ločujejo od Jugoslavije zato, da bi prišli hitreje v Evropo. Sporazum iz Maastrichta pa določa, da ko enkrat vstopiš, ne moreš več izstopiti.*

CORM: O tem sva pravkar govorila. Če bi bili Evropejci razumski, bi sprejeli takšno stališče, vendar ga niso. V očeh Evropejca je ločevanje na »mi« in »oni«, »civilizirano« in »barbarsko« zelo močno prisotno. Vsaka najmanjša razlika v okolju je zanj torej že predmet izkoriščanja.

Pravzaprav se dogaja to, kar pravite vi: obnovitev močnega evropskega bloka. Ne vem pa, koliko ima ta ideja pristašev, ker je nenehno ameriško vodstvo v očeh Evropejcev še vedno nekaj svetega. Ideja rivalstva med Evropo in ZDA še ni dozorela.

TRIBUNA: *Ko gledam, kaj se trenutno dogaja, se spomnim na Orwella in njegovo knjigo »1984«.*

CORM: Če namigujete na Orwella, morate vedeti, da postaja orwellovski prav ves demokratični svet. Prej smo mislili, da bo orwellovski svet nastal v totalitarnem marksističnem svetu; mislili smo pač na svet, ki je bil zelo močan. No, pa smo spoznali, da je bil to pravzaprav zelo šibek svet, saj totalitarni režimi ne nastanejo, če družba ni politično šibka.

Demokracija implicira močno družbo, ki je sama v sebi močno povezana in sprepletana, za katero pa sem mnenja, da je danes že močno opešala, postaja orwellovska, totalitarna - še posebej s pomočjo medijev, ki izničijo praktično vse pridobitve (enakopravnost ljudi ipd.), ki smo si jih z demokracijo pridobili v zadnjih dveh ali treh stoletjih.

Demokracija postaja totalitarna, vendar pa njeno središče ni v Evropi in mislim, da še dolgo ne bo: središče so ZDA. Od tam pravzaprav vse to prihaja in napake ameriške družbe ustvarjajo v Evropi skoraj popolnoma orwellovski svet. Skoraj pravim zato, ker trdne nacionalne države še vedno obstajajo, vendar pa zaradi zelo močnega posnemanja lahko dejansko govorimo o amerikanizaciji Evrope.

Lahko rečemo, da sta jugoslovanska in libanonska kriza odraz

zelo težke bolezni, ki je napadla samo središče sodobne politične kulture. Libanon je bil vse 19. stoletje in do leta 1975 zelo blizu delovanja te evropske kulture, bil je skoraj njen del. Libanon je namreč posodobil politično življenje arabskega sveta. Podobno vlogo je imela tudi Jugoslavija zaradi neodvisnosti, za katero se je zavzela v odnosih s Stalinom in Sovjetsko zvezo.

TRIBUNA: *V Jugoslaviji je Srbija praktično dvakrat rešila Evropo: prvič pred osmanskim cesarstvom in drugič pred Hitlerjem.*

CORM: Kljub temu pa kriza, ki zdaj uničuje države, prihaja »od zgoraj«. Pa čeprav je Jugoslavija veliko večja od Libanona, sta zaradi ključne vloge, ki jo lahko odigrata v Sredozemlju pri modernizaciji sveta ipd., to danes državi, ki sta obsojeni na propad. Smo namreč v času ubijanja starih vrednot.

TRIBUNA: *Iz dogajanja v Jugoslaviji bi lahko sklepali, da medsebojnega sožitja in strpnosti ni več; pravzaprav se zdi, kot da ju nikoli ni bilo.*

CORM: Pač, to je vedno obstajalo. Proti čemu pa se potem borim jaz, ko pišem toliko o Libanonu? Človek bi jim najraje dejal: »Libanon, kakor nam ga predstavljate vi, da bi priznali in upravičili vse zločine v zadnjih dvajsetih letih, ni nikoli obstajal. Izmislili ste si ga zaradi verodostojnosti vodij milic, ki so poklali svoje ljudstvo. Pravi Libanon je to,« bi pokazal na 20 stoletij skupnega življenja vseh teh verskih skupin. Pri širjenju takšnega mišljenja pa imam veliko težav. Ljudje mi ne verjamejo in pravijo, da je pravzaprav moj Libanon izmišljen.

TRIBUNA: *Skratka, če rečemo: »Dajte nam 5 milijard ameriških dolarjev,« lahko razkosamo katerokoli državo.*

CORM: Belgijo lahko že z mnogo manj. Dajte jim 200 milijonov ameriških dolarjev, pošljite orožje v Belgijo, ko pa bosta imeli Francija in Nemčija nerešen problem in se bosta odločili, da ga bosta rešili s pomočjo vmesne belgijske skupnosti, mislim, da Belgija ne bi vzdržala več kot 15 dni. Tam je to zelo lahko.

TRIBUNA: *Kaj pa mislite, da se bo zgodilo glede na to, da že ves svet zahteva vojaško intervencijo? Tri četrtine evropskih in ameriških poslancev je namreč že zahtevalo, da NATO intervenira.*

CORM: Ljudje se ne zavedajo, komu vse s tem podstavljajo eksploziv. Težnje po vojaški intervenciji bodo

namreč čedalje močnejše, vendar ne samo v Jugoslaviji, ampak tudi drugod.

Politiki, ki so izšli po 2. svetovni vojni, po mojem mnenju živijo odrezani od vsake resničnosti in celo človeškega trpljenja več ne poznajo. Zanje so podoba trpljenja največ tri minute pred televizorjem, kjer vidijo nesrečne Bosance različnih veroizpovedi, kako se pobijajo med seboj, in nič več.

TRIBUNA: Kaj pa mediji?

CORM: Mediji so zame prvovrstni protidemokratski instrument. Razlog je enostaven: tisto, česar ne vidiš na ekranu, ne obstaja. Prave plati resničnosti sploh ne moreš spoznati, ker jo skrivajo.

TRIBUNA: Kadar iz Pariza telefoniram svoji družini, prijateljem in drugim, iz prve roke izvem, kaj so naredili Srbi. Strinjam se, da so to preziranja vredna dejanja, vendar pa jim tudi povem, da so bili v času premirja v Sloveniji vedno Slovenci tisti, ki so ga kršili, vsi pa so sporočali, da napadajo Srbi.

CORM: Vse, kar bodo naredili Srbi, bo slabo. Mediji namreč delujejo po načelu črno - belo. Tudi v Libanonu, ko so krščani izvedli strašne pokole, je bilo podobno: od tistega hipa naprej, ko je prišlo do povračilnega pokola muslimanske strani, to ni bilo več pomembno.

Vsa Evropa se je očitno zgražala. Temu pravim selektivno zgražanje. Ko gre za težave s Kurdi v Iraku, pravica do vmešavanja humanitarnega značaja v tuje zadeve je, ko pa gre za turško vojsko, ki pobija Kurde, te pravice ni več. Vsa sodobna evropska politika je popolnoma degenerirana.

TRIBUNA: Povrniva se spet k morebitni vojaški intervenciji v Jugoslaviji. Če jo primerjamo z iraško, vidimo, da se med seboj vendarle razlikujeta. V Iraku se nam je zdelo, da je šlo za nekakšne splošne ideale. Za Jugoslavijo pa takšna razlaga ne pride v poštev.

CORM: Mislim, da gre za isto stvar, saj so bili v iraškem primeru hujše prizadeti le ameriški interesi.

TRIBUNA: Toda tam so napadli državo.

CORM: Mnogo držav so že napadli: Kambodžo najprej Amerikanci, nato pa so jo zasedli Vietnamci; Libanon že 17 let zasedajo Izraelci in Sirci, še pred tem pa je bil pod popolno nadvlado PLO. To ne gane nikogar.

Vračamo se k nečemu, kar je bolj zaskrbljujoče, t.j. da pojem pravice

več nič ne pomeni.

TRIBUNA: V Jugoslaviji nihče nima več pravice.

CORM: Prav o tem sem vam tudi govoril in to je zelo zaskrbljujoče: dovoljuje se razrušenje države, ne da bi obstajala vsaj najmanjša možnost za spravo. Tudi z zalivsko vojno so napravili podobno. Prva skrb Američanov je bila, da bi paralizirali napore arabske lige, s čimer bi sebi omogočili posredovanje. Kljub temu so tiste, ki so si najbolj prizadevali za posredovanje (kralj Husein in Arafat), takoj razglasili za proiračane.

V Jugoslaviji ste imeli podoben položaj ob de Michelisovih misijah. Nič drugega ni imel povedati Slovenecem ali Hrvatom kot to, da bosta zanje tako vojna kot neodvisnost pomenili ekonomsko katastrofo. Niti enega članka nimate, ki bi govoril o tem problemu.

Podobno je bilo tudi v Libanonu. Ko so poskušali pisati članke, v katerih bi pokazali, da je krščanska ali družovska država ekonomski, socialni in pravni absurd, vam jih ni hotel nihče objaviti.

Tako je tudi, če pogledate ves problem izraelske države na Srednjem Vzhodu, ki je pravzaprav rezultat problemov evropske zgodovine in antisemitizma. To je problem, ki so ga naprtili arabskemu svetu, rekoč: »Znajdite se.« Židom pa so preprosto dejali: »Pojdite vsi skupaj na Srednji Vzhod.«

Ljudstva za evropske politike niso drugega kot figure na šahovnici, ki jih lahko prestavljajo, kakor se jim zdi. Vzamejo tri milijone Nemcev iz Poljske in jih »prestavijo«. Vzamejo Nemce iz Češke in Slovaške ter jih izselijo. In potem preženejo Hrvate, Žide pa sredi stoletja znanosti odvedejo v Palestino v imenu Biblije.

Tako Zahod manipulira z univerzalno zgodovino že od Krištofa Kolumba naprej. Sicer pa je način, kako slavijo Kolumba, zelo nenavaden. V njem je nekaj žaljivega.

TRIBUNA: To, da so Evropejci v svoji zgodovini uničili toliko civilizacij, je nekaj zelo nevarnega.

CORM: Evropska civilizacija je očitno proizvedla svoje kulturne viške. Bolj zaskrbljujoče pa je to, da nihče noče videti te iracionalne plati, to genocidno plat evropske kulture, ki je iztrebila Indijance, se »izkazala« s početjem Francozov v Alžiriji, Italijanov v Libiji, Angležev v Indiji

ter še z obema svetovnjima vojnama, v katerih je bilo skupaj več kot 50 milijonov mrtvih.

TRIBUNA: Še zadnje vprašanje. Ne bi sicer želel preveč govoriti o Nemčiji, vendar zgodovina dokazuje, da je vsakič, ko se je hotela razviti, izbruhnila vojna evropskih ali svetovnih razsežnosti.

CORM: V moji knjigi »Evropa in Orient« sem razmišljal tudi o nemškem fenomenu. Sam namreč zgodovinsko razlagam vse 19. stoletje kot obdobje evropskih državljanskih vojn, ki se je začelo s francosko revolucijo.

Pravzaprav gre za eno samo ogromno državljansko vojno, skozi katero sta Francija in Anglija, ki sta prvi postali nacionalni državi, vzpostavili sistem evropskega ravnovesja. Odločitev o »izvozu« te evropske vojne, posledice katere so bile balkanske in krimska vojna ter dogodki v Libanonu 1840-1860, je bila skorajda soglasna.

V tem sistemu evropskega ravnovesja pa ne smemo nikoli pozabiti na Nemčijo in na to, da je bila Nemčija še najmanj podobna nacionalni državi: leta 1800 je bila namreč še vedno sestavljena iz kakih 100 kneževin. Nemčija je zaradi tega zaostanka v primerjavi s Francijo in Anglijo zelo trpela.

»Prometejski Zahod«, kot ga sam pogosto imenujem, sam sebe uničuje, svoje notranje spore, to nenehno državljansko vojno, pa tudi izvažja.

V tej neprestani državljanski vojni je Nemčija odigrala zelo pomembno vlogo. Nacizem, ki je zgolj nemški fenomen, očitno ni bil brez podpore, njegov vzpon pa je bil mogoč le zato, ker je bilo več kot polovico tedanje, tudi demokratične, Evrope profašistične oziroma v takem strahu pred boljševizmom, da se na koncu koncev nacizem nikomur ni zdel tako slab.

TRIBUNA: Če pogledamo na reakcijo leta 1917, so Francozi, Angleži in...

CORM: Točno. In versajska pogodba je bila tudi nenavadna. V evropski kulturi je prepovedano tudi dvomiti ali kritizirati oziroma reči: »Da, to je zelo dobro, ampak...« V obdobju hladne vojne je še bilo dovoljeno kritizirati, zdaj pa, ko se je Sovjetska zveza zrušila, tega prostora za kritiko (»ampak«) ni več.

Vse, kar dela Zahod, zdaj ne more biti drugačno kot »dobro« in prav s tem naletimo na velike težave v primerih, kot je Jugoslavija. Z

nekoliko večjo mero previdnosti pa je zelo težko prodreti. Ali so v zalivski vojni razmislili 30 sekund vneprej, kaj se lahko zgodi: na to, da lahko Irak razpade na več držav? Šele tedaj so se ustavili. Na to bi morali misliti že prej. Podobno je bilo, ko so bolj ali manj spodbujali Slovence in Hrvate in jim dejali »le naprej«; niso pomislili na posledice. In kaj se bo jutri zgodilo na Kosovu?

TRIBUNA: *To ve vsak in vam lahko povem tudi jaz.*

CORM: Tako je. Vsak ve, da so Slovenci, Hrvati in Srbi vsi bolj ali manj krivi. V Bosni pa problem dejansko prihaja s strani Evropejcev, ki so zahtevali referendum v takšni državi, kjer vam vsakdo zna povedati, kaj se bo potem zgodilo.

TRIBUNA: *Vem, da niste specialist za ta problem, vendar kdor hoče pripraviti ljudi do medsebojnega obračunavanja, mora biti vseeno tudi nekaj psihologa.*

CORM: S tem je tako kot v Libanonu. Tam smo nekateri govorili: »Pozor, smo kristjani in ne želimo si razdelitve države. Hočemo se boriti proti Izraelcem; Izraelcev ne maramo,« vendar nas niso vzeli na televizijo. Pa tudi tu televizija ne prikazuje drugega kot nasilje. Od časa do časa sicer pokažejo ljudi, ki govorijo, vendar traja to le 5 sekund: »Jaz tega ne razumem: s svojim hrvaškim sosedom sem živel zelo zelo dobro; bil sem zelo srečen in sem proti vojni.«

Tudi za obstoj srbske opozicije ne vemo zato, ker ji mediji ne pomagajo. Če vas ni v medijih - ne obstajate.

TRIBUNA: *Čeprav vemo, da pride na milijon prebivalcev 200 tisoč beguncev in da je bilo že kakih 50 tisoč mrtvih, tega nihče ne pove. Pa tudi, ko govorijo o tem, da je Srbija poslala v borbene vrste ljudi, ki so nasprotovali režimu, ob tem nihče ne pove, da se je isto zgodilo tudi na Hrvaškem.*

CORM: Politika medijev je zelo prozorna. Novinar bo po štirih mesecih neprestanega bombardiranja civilnih objektov, v katerih živijo družine, katerih vsaj en član je bil ubit, na vprašanje: »Ali je tisti tam čez vaš prijatelj?« prav gotovo dobil takšen negativen odgovor: »Ne samo, da ni moj prijatelj, ampak tudi nikoli ni bil.«

Pa vendar pride po treh mesecih, ko se ljudje že pomirijo in se zavedajo vsega, kar se je zgodilo, do

dihotomije med ogroženim in maščevalnim govorom, ki je namenjen nasprotnemu kolektivu, ter vedenjem, ki do prijateljev, čeprav pripadnikov nasprotnega kolektiva, ostane še naprej prijazen. Do takšnih razmer pač pripelje slepo nasilje.

V vašem primeru tudi ne gre za državljansko vojno, kjer bi ljudje skušali zamenjati en politični režim z drugim: to je vojna, ki želi spodbuditi tisto, kar imenujem kolektivno, skupinsko ali etnično histerijo, podobno kot v Libanonu.

Kaj namreč delajo? Pobijajo neoborožene ljudi. To so vojne, katerih namen je zlomiti stoletno medsebojno povezanost med skupnostmi, njihova tehnika pa je izredno preizkušena. To nima ničesar skupnega z državljansko vojno, kot sta bili francoska revolucija in španska vojna.

Gre preprosto za čiščenje ozemelj in za razbitje stoletne medsebojne povezanosti. Zato pravim, da je to zločin proti človeštvu.

TRIBUNA: *Položaj v Bosni je torej zelo podoben tistemu v Libanonu?*

CORM: Kar vidim v Bosni, je zame čisti Libanon. Muslimanom, ki so v resnici Bosanci, ne pravijo nikoli Bosanci, ampak muslimani.

TRIBUNA: *Bosenskim muslimanom sem vedno dejal, da so naredili napako, ko so vztrajali pri tem imenu, saj bi bili mnogi Hrovati in Srbi z veseljem postali Bosanci, vendar pa ne muslimani. Od katolika ali pravoslavca vendar ne moreš zahtevati, da postane musliman.*

CORM: Mislim, da je edina rešitev v tem, da sklenemo vsakršen izgon prebivalstva razglasiti kot zločin proti človeštvu: da sklenemo, da na vsako preganjanje, rano ali smrt gledamo enotno, ne glede na to, kateri verski ali etnični skupini pripadamo: to je zločin proti človeštvu.

Prav čudno je, da se nihče ne zgane in da se jim to zdi normalno. Zelo pretresljivo pri jugoslovanski zadevi pa je tudi to, da Zahod - in še posebej Evropa, ki je bolj prizadeta od Amerike - ni hotel dati srbski oblasti dovolj časa, da bi se lahko reformirala.

Tam, kjer ste pod pritiskom, ni več prostora za demokratične ljudi. Tistemu, ki si drzne razmišljati, pravijo, da je izdajalec in to je tako kot v Libanonu. Mislimo, da prihaja do istih pojavov tudi v Jugoslaviji.

TRIBUNA: *Do popolnoma istih. Poleg*

tega pa še čisto na novo pišejo zgodovino.

CORM: To je vendar nevednost, da ljudje ponovno pišejo zgodovino, kot jim ustreza. Prav zdaj prebiram neko knjigo z začetka stoletja (pred 1915), v katerem so vsi zgodovinarjevi argumenti za združitev jugoslovanskih narodov naslednji: »Na vsak način se morajo združiti. To je njihova želja. Želijo se združiti, da bi bili en sam narod.« Nato pa na več straneh opiše vse podobnosti Srbov, Hrvatov in Črnogorcev. Danes pravijo ravno nasprotno.

TRIBUNA: *V zadnjih letih je bila Jugoslavija edina država, kjer je bilo prepovedano biti Jugoslovan, vsaj na Hrvaškem. Če si rekel, da si Jugoslovan, so te imeli za neodločenega.*

CORM: To se je zgodilo tudi v Libanonu, čeprav si prvotni Libanonci prav v ničemer niso želeli, da bi do tega prišlo. Prav zato, da ne bi bili več žrtve racij na barikadah, so iz osebne izkaznice črtali podatek o verski pripadnosti. Zgodilo pa se je, da so tistega, ki je imel ta podatek prečrtan, topli in spraševali, zakaj se sramuje svoje verske pripadnosti. Tu gre za isto stvar. Toda pri vas gre za profesionalce; očitno je, da ti delujejo povsod.

Pomembno je, da se boriš, kolikor se pač da: s pisanjem in razkrivanjem vsega, kar se dogaja. Menim, da se približujemo dogodkom, ki bodo še hujši. Vendarle pa: bolj ko bomo pisali - in še bolj, ko se bodo nekoč ljudje zavedli slepe ulice, v katero so zabredli, in tega, da je treba nekaj spremeniti - bolj bo vse to, kar smo naredili, napisali ali povedali, postalo smiselno. Kajti na neki točki se bodo stvari morale ustaviti.

TRIBUNA: *Za nekatere bo to prepozno.*

CORM: Te vrste krizo smo imeli v Libanonu že v 19. stoletju, pa so se razmere umirile, ker so se velesile odločile tako. Končalo se je takoj naslednji dan leta 1861. Po dvajsetih letih nemirov ni bilo več niti enega strela. Vse se je spet postavilo na noge in popravilo.

TRIBUNA: *V Jugoslaviji ima vsakdo vsaj en kos orožja.*

CORM: Še ena libanonska izkušnja: najboljši način za samozaščito je, da nimaš orožja. Povejte vašim ljudem, da jim to svetujem.

Prevedel in priredil: Žiga Arh

DEVIŠTVO

(Fortune, 29/6) Že tako je težko dobiti delo v današnjih časih, toda stvari so lahko tudi hujše! Vaš potencialni delodajalec bi utegnil uporabiti enak kriterij, kot ga ima **Air China** pri najemanju spremljevalk in spremljevalcev letov: to je samski stan (kakor smo prevedli besedo *virginity*, ki poleg tega lahko pomeni tudi: nedotaknjenost, nedolžnost in - seveda - devištvo). Letalski prevoznik LR Kitajske je od kandidatov nenadoma prenehal zahtevati opravljanje fizičnih testov. Namesto tega njegovi predstavniki sprašujejo učitelje stotin 19-letnikov, ki zaprošajo za delo vsako leto, in to o njihovih »randi navadah« oz. o tem, kako radi hodijo na zmenke. Če se zazdi, da nasprotnemu spolu »posvečajo« preveč časa, so izločeni iz nadaljnjega kandidacijskega postopka. No, ko pa so enkrat zaposleni, se jim ni treba bati, da bi delo izgubili, če se poročijo in imajo proce. Direktorica centra za izobraževanje spremljevalcev letov pri tej letalski družbi, **Hao Yu-Ping**, pravi, da so maturanti z malo »dating« (ljubezenski randi) prakse boljše delavci in manj naklonjeni romantičnemu zapletanju s potniki. Feministke, brez razburjenja! Gospa Hao vztraja na tem, da zahteva po »čistosti« velja tako za moške kot za ženske. Dokazovanje nedolžnosti bo še težka zadevica...

SUBARKTIČNI ŠTUDENTSKI PROBLEMI

Islandija je ena od tistih držav, ki smo jih na teh straneh bolj malo omenjali, zato naj vam tale novička toliko bolj tekne. Na vulkanskem otočku, ki ga še štejejo k Evropi, so se pred tedni

dobro segreli. Vsaj v parlamentu, ki je sprejel tam gori zelo sporen in precej kritiziran zakon o visokem šolstvu. Med parlamentarno debato so v stavbo vdrli študentje in tam prebrali odlomek iz eseja o izobraževanju, ki ga je nekoč spisal očka islandske republike, **Jon Sigurdsson**. Zakon so napadali z več strani, češ da predstavlja konec enakim možnostim za (univerzitetno) izobrazbo - celo nekateri člani vlade (sestavljene iz desnoredinske koalicije) so priznali, da jih obhajajo zle slutnje - a je bil na koncu vendarle sprejet. Po novem bodo za svoje prvo leto študija morali študentje zaprositi za bančna posojila. Ki imajo seveda obresti. Razen sevé, če imajo denar sami. Bruckam in brucem bo ta denar na koncu šolskega leta sicer povrnil islandski sklad za študentska posojila, vendar le pod pogojem, da uspešno opravijo vse izpite prvega letnika... Neka nova vrste selekcija na - najbrž prenatrpanih - visokošolskih inštitucijah Islandije torej. Vam je že kdaj kateri izmed prifuknjenih profoksov zagrenil vpis v naslednji letnik? Na primer v prvem letniku, ko je vpisanih preveč? No, na Islandskem se v tem trenutku bolj bojijo tega, da bi tri črke, edinstvene pri njih, izločili iz mednarodnega standarda za računalniške sisteme. Adaptiranje namreč drago stane.

PORTUGALSKE SRAKARIJE

Ostanimo na obalah Atlantika. Po izbruhu množične histerije med lizbonskimi osnovnošolci so sredi maja na nekaterih šolah morali patroljirati policaji, najbolj pazeč na številne najstniške bande. Skrivnostna bolezen se je začela

z izbruhom kolektivnega joka na osnovni šoli **Sveti Abraham** v lizbonski četrti **Queluz**. Hkrati je šlo za govorice o skrivnostni figuri, znani pod imenom »*Sraka*«. Otroci so trdili, da straši na tem območju, da je nasilen, da ugrablja in posiljuje, da ima magične moči in da pojoč pesem »*Vrane s črnimi krili ubijajo*« izginja skozi zidove. Policija je dejansko prejela eno samo pritožbo dveh osemnajstletnic, ki sta trdili, da jima je s pištolo grozil neznanec s črno čepico. Po tem so število patrolj povečali, saj se po ulicah potika vedno več najstniških gangov, oboroženih z verigami in koli. Lizbonski učitelji se podobnega izbruha histerije spominjajo izpred 30-ih let, ko so baje neki huligani (t.i. teddy boys) v rdečem kombiju ugrabljali in posiljevali mlade šolarke. Tako.

PRENAGLJENA POROKA

In naj prejšnjo zgodnico zač inimo s pikantnim zaključkom. Spet seks, boste rekli. Dandanašnji najstniki uživajo precej več spolne svobode, kot so si njihovi starši

mgli sploh zamisliti ali sanjati. Vsaj pravno. Seksualna revolucija iz 60ih let se v primerjavi z današnjo svobodo šmrkavcev zdi kot otroška igra. Čeprav je vseevropski trend permissivnejših pravnih predpisov zajel tudi takšne države, kot je Švica, vsa zadeva zbledi in postane manj privlačna, če upoštevamo nevarnost aidsa. Če torej podjete, študentke in študentje, na počitnice ven iz Slovenije, pazite na to, kaj in s kom boste kaj počeli. V tabeli si pogledajte spodnjo starost, pravno dovoljeno za poroko, najnižja dovoljena meja za seks pa gre takole: Portugalska, Španija in Nizozemska 12 let, Švica 13 let (vendar v tem primeru ne smete biti starejši od 16), Italija 14, Danska in Francija pri 15-ih, Luksemburg, Nemčija, Belgija in Velika Britanija pri 16-em ter Irsko pri 17- em letu. Če ste lezba ali peder - pozor! - v treh državah so najnižje meje drugačne (= višje): Nemčija in Luskemburg pri 18-em ter Britanija šele pri 21-em letu. Sicer pa je bolje, da se z najstniki sploh ne zapletate. (Kakšen nasvet!...) Kondome v žep in srečen fuk ter vesele počitnice!

M.D.

Najnižja meja za poroko:

Poljska	moški 21, ženske 18
Avstrija	moški 21, ženske 16
Danska, Norveška	moški 20, ženske 18
Bolgarija, ČSFR, Grčija, Italija, Nemčija, Švedska, Švica	18
Finska	moški 18, ženske 17
Madžarska, Nizozemska, Romunija	moški 18, ženske 16
Luksemburg, Belgija, Francija	moški 18, ženske 15
Velika Britanija	16
Portugalska	fantje 16, dekleta 14
Španija	mulci 14 šmrkle 12(!)

TOMŠIČEVE NAGRADE SREDI BOJA ZA MEDIJSKI PROSTOR

Kljub različnim in nasprotujočim si mnenjem v Društvu novinarjev Slovenije o smotrnosti podeljevanja novinarskih nagrad Toneta Tomšiča, kar je na koncu privedlo do odstopa njegovega predsednika Andreja Pozniča, so tudi letos podelili slovenske Pulitzerje.

Tako sta zlato odličje prejela *Mimica Černič Javornik*, dolgoletna novinarka Pavlihe, in *Lado Pohar*, ki sodi med pionirje uvajanja televizijskega programa pri RTV Ljubljana. Nagrado Toneta Tomšiča za življenjsko delo sta dobila *Štefan Kališnik*, ki je že skoraj 30 let novinar in namestnik glavnega urednika *Naših razgledov*, ter *Branko Senica*, dolgoletni odgovorni urednik tednika 7D.

Komentator časnika *Večer Mirko Lorenci* in sodelavka kulturno-umetniškega programa TV Slovenija *Majda Širca* sta dobitnika nagrade za vrhunske dosežke v preteklem letu. Ker je bilo leto 1991 za slovensko državo in tudi novinarstvo nekaj izjemnega, je komisija izjemoma dodelila tudi dve kolektivni nagradi. Novinarska skupina informativnega programa *Radia Slovenija* ter novinarji, snemalci in drugi sodelavci Informativnega programa Televizije Slovenije so s svojim poročanjem med junijsko vojno dosegli visoke profesionalne kriterije. Nagrade iz sklada Toneta Tomšiča pa so dobila novinarska peresa *Dragice Korade*, komentatorke v notranjepolitičnem uredništvu dnevnika *Večer*, *Darijana Koširja*, novinarja v zunanjepolitičnem uredništvu *Dela* in *Mirana Lesjaka* iz notranjepolitične redakcije *Dela*.

Toliko torej o blišču v slovenskem

medijskem prostoru, ki ga je manj kot bede.

Televizijska trdnjava

Ker se boj za oblast prične z bojem za televizijo, je povsem upravičena jeza zdajšnjih opozicijskih strank zaradi neprimerne zastopanosti na malih zaslonih. Čeprav je receptov več, bi v tem trenutku priporočil najbolj preizkušenega a la Janša. Pimat, Podobnik ali Gros naj napišejo knjigo z naslovom *Izmiki, Odmiki ali Primiki* in jo oglašujejo v »prime time« tik pred najbolj gledano televizijsko oddajo - *Dnevnik 2*. Ker je hiša, ki se razteza na Kolodvorski od 2. do 4. številke, povsem konfuzna ustanova, ministru Janši pač ni potrebno sklicevati tiskovnih konferenc, na katerih bi zahteval delitev programov na pozicijski in opozicijski. Pa tudi v predvolilnem obdobju mu ne bo treba izdelati političnega spota, saj lahko reklamira ponatis premikov. In zopet v terminu pred *Dnevnikom 2*. In odgovorni bodo zopet iskali tolažbe pred kritikami pri Svetu RTV, ki je - mimogrede zapisano - generator zmede in bede na RTV. Z izgovorom, da komercialno oglaševanje knjige (v tem primeru slučajno politika) nima nikakršne zveze z informativnim programom nacionalne televizije, lahko samo potrdijo tezo o zmedu.

Sicer pa je Svet RTV vse bolj podoben nekdanjemu predsedstvu nekdanje

Jugoslavije. Vsaj če sodimo po tem, da so potrditev razrešitve generalnega direktorja RTV *dr. Janeza Jerovška* sprejeli brez tehtne razprave. To pa pomeni, da so sprejeli Jerovškovo argumentacijo, ki je izrazito politična in to za posel, ki je v prvi vrsti stvar stroke in sposobnosti. To, da se Jerovšek danes skriva za političnimi intrigami, je vprašanje njegove osebne drže. Saj je konec koncev tudi sam prišel na managersko funkcijo ne po strokovni, temveč po politični poti. Zato je njegovo tarnanje, da so pritiski politike vse hujši, le sprenevedanje otroka, ki se s podarjeno igračo ne zna več igrati.

Skratka, Jerovšek je odstopil zato, ker je nezadovoljna politika, ne pa zaradi nezadovoljstva v RTV hiši. Ali če povem z mislijo *dr. Splichala* ob podelitvi novinarskih nagrad: »Najslabše, kar se lahko zgodi novinarjem, je, da bi bila politična oblast z njimi zadovoljna. To bi bil nepreklicno konec novinarske avtonomije.«

Kako misli z novinarsko avtonomijo opraviti opozicija, ki glasno zahteva svoj prostor na televiziji, ne vem. Vsekakor pa je pobuda o delitvi na prvi pozicijski in drugi opozicijski program bolj zapletena, kot je videti na prvi pogled. Opozicijske stranke zatrjujejo, razen redkih izpadov jastrebov, ki nosijo rdeča očala, da so s poročevalskim poslom novinarjev zadovoljni. Motijo pa jih prispevki komentatorske vrstni, ki so po njihovem mnenju izrazito naklonjeni sedanji poziciji in vladi. Torej bi za morebitni drugi, opozicijski program poročali isti novinarji kot danes, saj hiša ne bi prenesla novih zaposlitev. Za komentatorje pa bi verjetno povabili takšna novinarska peresa, kot je na primer *Jadran Vatovec*, komentator Slovenca, v prostem času pa poslanec Narodno demokratske stranke v mestni skupščini. Avtonomna pozicija, ni kaj!

Ce je ena izmed taktik opozicije sklicevanje tiskovnih konferenc, s katerimi želijo priti v *Dnevnik 2* in na katerih zmerjajo novinarje, da so boljšeвики par exelence, potem je to pot, ki jo vodi na margino medijskega prostora. Veliko bolj preiščljeni in izvorni bodo morali biti, če si želijo zagotoviti prostor na prvem ali drugem programu nacionalne televizije.

Branko Čakarniš

PRED VRATI FAKULTET BO OS- TALO 4000 SREDNJEŠOLCEV

Diplomirana psihologinja *Branka Lovrečič* je bila najprej zaposlena v svetovalni službi osnovne šole na Vrhovcih, pozneje pa kot pedagoginja mentorica v Pionirskem domu v Ljubljani in postala leta 1986 direktorica te ustanove. V tem času je Pionirski dom s svojim kakovostnim programom resnično postal Center za kulturo mladih. Leta 1990 je postala predsednica mestnega komiteja za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in telesno kulturo. Uspela je ohraniti kakovosten standard dela v vseh dejavnostih in ga obogatiti. Med odmevnimi akcijami so bile: kandidatura Ljubljane za kulturni mesec Evrope 1995, uvajanje novih vsebin v vzgojne programe vrtcev, reševanje prostorske stiske srednjih šol... Letos pa je bila na predlog *Slavka Gabra* imenovana na novo delovno mesto, ki pa ga bo prevzemala postopoma, tako da delo na mestnem sekretariatu ne bo oškodovano v prostranstvu ljubljanskih dogodivščin.

TRIBUNA: *Pred kratkim ste postali direktorica zavoda za šolstvo in šport Republike Slovenije in menda vas je ta ponudba ministra za šolstvo in šport Slavka Gabra kar precej presenetila?*

LOVREČIČ: Seveda me je presenetila, kajti šolskega ministra Slavka Gabra do tedaj osebno še nisem poznala. Po drugi strani pa se je ustvarilo mnenje, da je to strokovno zelo zahtevna funkcija, jaz pa akademskega naziva nimam. Zato je bila tudi moja prva reakcija takšna, da nisem sprejela ponujenega delovnega mesta. No, kasneje sem si vzela čas za premislek in sem se nazadnje odločila, da prevzamem odgovornost za to zahtevno delo.

TRIBUNA: *Menda so vas predlagali zeleni in če so vas res, ali ste član njihove stranke?*

LOVREČIČ: Ne, niso me predlagali zeleni. Ne vem, kdo me je predlagal, tega pa mi ni hotel povedati niti minister za šolstvo in šport Slavko Gaber, ki ni vedel prav nič o moji politični preteklosti. Menda me je ministru predlagalo več ljudi in ko sem se kasneje z njim pogovorila, sem ugotovila, da imava nekatere skupne točke in izhodišča. Kajti eden od pogojev za sprejem funkcije je bil ta, da ni velikih odstopanj v pogledih na problematiko tako s strani ministrstva za šolstvo in šport kot s strani zavoda. To pa seveda ne pomeni, da se v določenih potezah ne bomo razhajali in imeli drugačnih mnenj.

TRIBUNA: *Ena od vaših prvih nalog bo prav gotovo razvijati čim bolj učinkovite odnose med posamezniki. In kolikor vem, ne boste uporabljali*

metode čistk, ampak boste spremembe uvajali postopoma?

LOVREČIČ: Besede čistka sploh ne bi uporabljala, kajti ta termin so si izmislili nekateri novinarji, ki so to pričakovali od mene. Morda so to hoteli zato, ker se sedaj veliko govori o tem, kaj dela in kaj skuša spreminiti nova slovenska vlada. Moj način dela temelji na načelu sodelovanja, po drugi strani pa sem zelo zahtevna in imam visoke kriterije. Predvsem so pomembni rezultati dela. In če nekdo v določenem času v svojem delu ne doseže pozitivnih rezultatov, se lahko zgodi, da razgovor z njim poteka drugače, kot je to običajno.

TRIBUNA: *Kakšne pa so sploh naloge republiškega zavoda za šolstvo in šport?*

LOVREČIČ: Naloge so jasne: razvojno-svetovalna služba in razvoj didaktičnih pripomočkov. Globlje gledano pa je koncept zavoda še nerazčiščen. Problem je v tem, da je zakonodaja, ki opredeljuje njegove funkcije, različna in se med seboj izključuje. Še vedno velja zakon, ki je bil sprejet leta 1974 in po katerem ima zavod tudi funkcijo inšpekcijskih služb (nadzora, pregleda nad šolo). Pred leti je skupina, v kateri je bil tudi sedanji šolski minister Slavko Gaber, predlagala zakon o pedagoških službah, po katerem naj bi imel zavod funkcijo svetovanja, nadzora in razvoja. Zakon je bil zavrnjen, kajti prevladalo je mišljenje, da zavod ne more imeti svetovalne in nadzorne funkcije. Medtem pa v novem zakonu o državni upravi piše,

Foto: Matjaž Mazzilu

da ima zavod svetovalno, strokovno in poročevalno delo na področju organizacije izobraževanja. Ne ve pa se še, kaj bo z inšpekcijskimi službami. Po starem zakonu je inšpekcijska služba še vedno republiški zavod za šolstvo in šport, po novem pa ne in tu nastane ključni vsebinski problem. Zavod za šolstvo namreč nima nobenega vpogleda v to, kaj se na šolah dejansko dogaja. Želela bi si predvsem to, da bi si učitelje pridobili kot sodelavce, ki naj sami povedo, kaj je dobro in kaj ne. Tipičen primer neobveščenosti je film *Nemi krik*, ki je bil predvajan na šolah. Zavod je namreč predlagal programe strokovnemu svetu, ki jih potrjuje. Ni pa se vedelo, da se ravno film *Nemi krik* uporablja pri zdravstveni vzgoji. Zato niti ni čudno, da svetovalci pogrešajo več vpogleda v izobraževalne procese v šolah.

TRIBUNA: *Kako je rešljiva problematika prehoda s srednjih šol na univerzo, saj bo menda pred vrati fakultet ostalo več tisoč srednješolcev?*

LOVREČIČ: Menim, da bi morali vsem, ki so končali srednjo šolo, omogočiti vstop na univerzo. Kolikor vem, je ministrstvo za šolstvo in šport do neke strokovne podlage to problematiko že obdelalo. Še hujši problem od pomanjkanja vpisnih mest pa vidim v tem, da ogromno število dijakov, ki se vpiše na fakultete, odpade že v prvem letniku. Menim, da bi bilo potrebno vse skupaj postaviti ravno obratno in bi morali večini študentov omogočiti, da končajo šolanje v rednih rokih.

TRIBUNA: *Od teh nekaj tisoč »študentov«, ki ne morejo na fakulteto, se je večina odločila za študij zato, ker ne najde zaposlitve. Ali se vam ne zdi, da je to eden od glavnih vzrokov, da mnogi ne končajo študija?*

LOVREČIČ: Vsekakor, če se seveda dijaki na fakultete vpišejo nemotivirani in predvsem zato, ker ne najdejo zaposlitve. Vendar pa si študente predstavljam kot ljudi, ki si hočejo z določenim nivojem znanja svoje življenje izboljšati in na njega vplivati. Problem pomanjkanja vpisnih mest je predvsem stvar univerze, ki bi morala omogočiti vpis večjemu številu študentov. Pomanjkanje delovnih mest pa je nato že stvar celotne družbe. Morate pa vedeti, da danes skoraj nihče noče v službo sprejeti nekvalificiranih delavcev in tudi če je nekdo brezposeln, si bo z višjo izobrazbo kvalitetneje uredil življenje in lažje poiskal zaposlitev. Prav tako bi bilo potrebno spremeniti študijske programe. Treba je namreč vedeti, da je matematično dovolj prostih mest za vse, ki želijo nadaljevati šolanje, ni pa jih glede na smeri študija.

TRIBUNA: *Glede na vse ovire perspektiva mladih ljudi, ki se vpisujejo (ali pa ne) na fakultete, verjetno ni kaj preveč roznata?*

LOVREČIČ: Po podatkih, ki sem jih dobila, bo pred vrati fakultet ostalo 4000 srednješolcev. Vendar pa niso vsi v enako slabem položaju, kajti še vedno primanjkuje ekonomskih tehnikov in maturantov tehničnega profila. Poznam okoliš, kjer so vsi fantje končali srednjo elektrotehnično šolo in niso šli študirati zato, ker takšne kadre drobno gospodarstvo zelo potrebuje. Iskani so tudi poklici, kot so na primer frizerke (primorska regija). Slabše pa je za maturante družboslovne smeri, saj so ti dijaki predvsem splošno izobraženi in ne strokovno.

TRIBUNA: *Kako komentirate predlagani*

pravilnik, po katerem naj bi bila prva možnost za napredovanje učiteljev delo v razredu in da bi bilo mogoče po 25 letih korektno opravljenega dela avtomatično napredovati v mentorja?

LOVREČIČ: Omenjeni pravilnik je pred kratkim predlagalo ministrstvo za šolstvo in šport. Pripomba zavoda pa je bila predvsem na del stavka, v katerem piše o avtomatičnem napredovanju. Menim namreč, da bi moral učitelj kljub vsemu le dokazati, da je bil zares dober v opravljanju svojega poklica. Ne odobravamo torej avtomatizma, ampak to, da mora človek potrditi, da si je zaslužil napredovanje. Pedagoško delo se mora vrednotiti po nekih danih kriterijih in ne le po času opravljenega dela, ki mogoče niti ni bilo tako dobro opravljeno.

TRIBUNA: *Imate kakšne ideje in novosti, ki naj bi jih zavod v bodoče poskušal uresničiti?*

LOVREČIČ: Ugotovila sem, da je na zavodu za šolstvo in šport že ogromno idej. Sistem izobraževanja je namreč že zelo star, teče že vrsto let in težko je tu poiskati neke nove ideje, ki bi bile zares revolucionarne. Zato je potrebno ideje, ki so že tukaj, razvijati ter uvesti v prakso. To bo najtežji del naloge, ki jo bom poskušala po najboljših močeh realizirati.

TRIBUNA: *Ne glede na to, da niste strokovnjak za področje univerze, pa verjetno spremljate nakopičeno študentsko problematiko, ki preti, da bo eksplodirala z nepredvidenimi posledicami?*

LOVREČIČ: Seveda, saj sem bila tudi sama nekoč študentka. S Študentskim centrom sem že sodelovala glede reševanja problemov prostorskih kapacitet za potrebe univerze. Obstaja seveda več možnost za rešitev problema, ki preti, da bo jeseni kar 6000 brucov ostalo brez strehe nad glavo. Seveda pa so vse rešitve problema krvavo povezane s finančnimi zmožnostmi. Ena od možnih rešitev je gradnja novih študentskih domov (štirinajstica v Rožni dolini), druga možnost pa je iskanje kapacitet v dijaških in samskih domovih (predvsem gradbenih, saj so le-ti izpraznjeni). Tretja možnost pa so privatne sobe, ki jih je v Ljubljani dovolj, vendar pa so običajno za plitek študentski žep predrage. Zdi se mi, da v okviru študentskih domov delujeta dve agenciji za oddajanje sob - TAKE IT in USE IT, ki bosta bistveno pripomogli k razrešitvi situacije. Predvsem pa bi morali biti meščani, ki imajo proste sobe, spodbujeni k temu, da jih začnejo oddajati študentom. Jasno je, da bi bili zato oproščeni davka, prav tako pa bi bil na tem področju potreben način sistemskega spodbujevanja, da bi celotna zadeva stekla čimprej.

Domen Rant

A N K E T A

Študent naj je... ceneje

KLJUB POMANJKLJIVOSTIM - SUPER!

Študentska (zastojkarska) hrana, kako dolgo še? Do prihodnjega šolskega leta je sicer še nekaj časa za zagotovitev dodatnih sredstev, ki bi omogočila nadaljevanje akcije, s katero je ŠOU zadel žeblico na glavico, saj je zanimanje med študenti preseglo vsa pričakovanja. Pojavljajo se sicer nekateri problemi in nedoslednosti pri izvajanju akcije (predvsem s strani gostinskih podjetij), študentom pa je seveda tega prav figo mar. Pomembno je, da za majhen denar relativno dobro jedo in tako prihranijo za kaj drugega. Koliko, kje in kako se prehranjujejo, pa smo poskušali izvedeti od čakajočih pred blagajno na Kersnikovi 4.

GOGI MEDJUGORAC, študent ALU: »Sploh ni slabo, čeprav bi bilo lahko tudi boljše. Predvsem bi predlagal enake oziroma skupne bone za vse restavracije, v katerih je mogoče jesti ceneje. Sedaj je namreč tako, da moraš na drugi konec mesta, če nimaš bonov za gostilne v delu, v katerem se nahajaš. S tem izgubljaš dragocen čas. Ne strinjam s predlogom, da bi imeli študentje, ki niso iz Ljubljane, prednosti pri bonih. To bi bila diskriminacija. Vsi smo študentje in prav je, da imamo iste ugodnosti.«

TANJA MARKOVIČ, študentka matematike na Pedagoški fakulteti: »Hrana je zelo draga, zato je akcija dobrodošla. Enkrat dnevno si pač moraš privoščiti topel obrok. Za razliko od mnogih mi je všeč, ker denarja ne vračajo več, saj so prej nekateri to izkoriščali. Pretežno jem na Pedagoški fakulteti, bila pa sem že tudi v Daj-damu in bistroju Lakotnik. Mislim, da se zaradi akcije odnos do gostov študentov ni poslabšal, celo več, v nekaterih restavracijah opažam večjo prijaznost, saj se zavedajo, da je s povečanjem obiska tudi dohodek višji.«

ERIK SCHLEGEL, študent matematike in fizike: »Akcija je seveda hvalevredna, saj omogoča študentom, da prihranijo čas in denar. Ker se zadržujem v glavnem za Bežigradom, jem v Pinkiju in na Pedagoški fakulteti. Posebnih pripomb nimam, saj bi bilo za tako ceno iluzorno pričakovati vrhunsko raven storitev.«

CVETKA VARLEC, študentka agronomije: »Odlično, prihranek denarja in časa, saj se študentu ni treba ukvarjati z mislijo, kje in kako bo jedel. Doma kuham le še redko, največkrat jem v Maximarketu, kjer se mi zdi izbira še najbolj pestra. Bila sem tudi drugod (GP Vič, GP Ljubljana), vendar nisem bila preveč navdušena, saj se predolgo čaka, poleg tega pa se je hrana poslabšala. Poleti bom v glavnem doma, tako da ta mesec ne bom vzela maksimalnega števila bonov.«

PAVLINA ŠULIGOJ, študentka arhitekture: »To je ugodnost brez primere, kljub temu da sem iz Ljubljane, pa mislim, da bi morali imeti študentje, ki prihajajo od drugod, možnost nabave večjega števila bonov. V juliju bom prvič izrabila možnost cenejše prehrane, nisem pa se še odločila za gostinsko podjetje.«

LEANDER KOBAL, študent gradbeništva: »Super, glasujem tudi za komuniste, če bodo omogočili cenejšo prehrano. Šele drugič sem tukaj, najverjetneje se bom spet odločil za Mirje, ki mi je pač najbližje. Ne zaradi prihranka časa ali posebne kvalitete uslug, pač pa zaradi lenobe.«

ALEKS ČOTAR, študent matematike: »Šele prejšnji mesec sem izvedel za bone, tako da sem šele drugič tukaj. Prej sem si kuhal sam, zdaj pa se seveda bolj splača jesti v restavracijah, ki nudijo hrano s popustom. Nimam pripomb, super je.«

LARA TRŠAN, študentka prava: »V redu. Vsak mesec izkoristim maksimalno število bonov. Najbolj všeč mi je Pod lipo. Čeprav nekateri govorijo o nekorektnem odnosu v lokalih, sama problemov še nisem imela. Sicer pa si kuham tudi sama, saj večkrat ni časa, pa tudi število bonov je premajhno za celomesečno prehranjevanje.«

ALEŠ BAČAR, absolvent gradbeništva: »V Mirju in Pod vrbo mi je še najbolj všeč. Korekten odnos, dobra hrana, predvsem pa seveda privlačne cene - z boni, se razume. Vprašljivo pa je, kako bo z akcijo prihodnje leto. Ne verjamem namreč, da lahko stvari, ki so tako ugodne, dolgo trajajo.«

ANEMARI KEKEC, študentka novinarstva: »Študentje končno jedo tako, kot je treba, kar bo mogoče vplivalo na izboljšanje zdravstvenega stanja celotne populacije. Jem v Pinkiju, ker je blizu in glede na ceno nimam pripomb. Mislim pa, da bi morali imeti študentje, ki niso iz Ljubljane, še dodatne ugodnosti, saj bi lahko le na ta način premostili neupravičene razlike v študentskem standardu, ki izhajajo pač iz dejstva, ali nekdo v času študija živi pri starših ali ne.«

LIDIJA PREDOVIČ, študentka politologije: »Najboljše je pri Starem tišlerju, sicer pa večkrat zahajam tudi v Pinkija, ker mi je pač najbližji. Odnos strežnega osebja ni najboljši, še posebej v Lovcu in Triglavu, kjer je poleg tega tudi čakalni čas predolg. Očitno gostinci niso bili pripravljeni na tolikšen naval študentov, hkrati pa se ne zavedajo, da je ravno študentska populacija tista, ki jih v teh kriznih časih rešuje iz zagate in ustvarja dodatni dohodek.«

MATEJ OSET, absolvent živilske tehnologije: »Vsak študent ima sedaj možnost pestrega in bolj zdravega prehranjevanja. Zdi pa se mi, da je kvaliteta hrane ponekod padla, kar še posebej velja za študentsko menzo v Rožni dolini. Ker pripravljam diplomi, sem več ali manj v Ljubljani, tako da izkoristim maksimalno število bonov. Z odnosom do gostov v Klasju nisem bil zadovoljen, v

ALENKA PODGORNİK, študentka agronomije: »Jem v Intermarketu in Pri lovcu. Zadovoljna sem, čeprav se hrana slabša. Bojim pa se, da bo denarja kaj kmalu zmanjkalo, saj je akcija kar preveč ugodna, da bi lahko verjela v njeno nadaljevanje tudi v prihodnjem šolskem letu. Sicer pa, dokler je možnost, jo je treba izkoristiti. Mar ne?!«

Foto: Toni Laznik

CENEJŠA PREHRANA ZA ŠTUDENTE

CENIK KOSIL ZA ŠTUDENTE

DAJ DAM

RIO

LIVADA

EKONOMSKA CENA 240,00
SLT CENA BONA 50,00 SLT

EUROVAL

PEDAGOŠKA AKADEMIJA

EKONOMSKA CENA 195,00
SLT CENA BONA 35,00 SLT

ICA

EKONOMSKA CENA 240,00 SLT
PRODAJNA CENA 60,00 SLT

KATRCA

EKONOMSKA CENA 250,00
PRODAJNA CENA 85,00 SLT

KOTNIK

FAGG

EKONOMSKA CENA 200,00
SLT PRODAJNA CENA 50,00

INTERMARKET

MENZA ROŽNA DOLINA

EKONOMSKA CENA 200,00 SLT
PRODAJNA CENA 60,00 SLT

KLASJE

LAKOTNIK

STROJNA FAKULTETA

EKONOMSKA CENA 240,00 SLT
PRODAJNA CENA 50,00 SLT

GP LJUBLJANA

TRIGLAV

LOVEC

STARI TIŠLER

PETKOVŠKOV HRAM

SODČEK

LJUĐSKA KUHINJA

EKONOMSKA CENA 230,00 SLT
PRODAJNA CENA 55,00 SLT

PINKI

EKONOMSKA CENA 220,00 SLT
PRODAJNA CENA 55,00 SLT

RESTA TOPNIŠKA 33

AŠKERČEVA 3

EKONOMSKA CENA 217,00 SLT
PRODAJNA CENA 45,00 SLT

GP VIČ

MIRJE

POD LIPO

EKONOMSKA CENA 230,00 SLT
PRODAJNA CENA 75,00 SLT

POD VRBO

PRI VINSKI TRTI

EKONOMSKA CENA 220,00 SLT
PRODAJNA CENA 65,00 SLT

AGROBAR

BIOTEHNIČNA FAKULTETA

EKONOMSKA CENA 180,00 SLT
PRODAJNA CENA 30,00 SLT

AAA

ELEKTRO FAKULTETA

EKONOMSKA CENA 170 SLT
PRODAJNA CENA 30,00 SLT

EMONA

MAXIMARKET

EKONOMSKA CENA 220 SLT
PRODAJNA CENA 45,00 SLT

KO-RA BAR

EKONOMSKA CENA 300 SLT
PRODAJNA CENA 130,00 SLT

DIJAŠKI DOM

Gerbičeva 51

EKONOMSKA CENA 210,00 SLT
PRODAJNA CENA 50,00 SLT

PARMA

EKONOMSKA CENA 200,00 SLT
PRODAJNA CENA 60,00 SLT

IJS

JADRANSKA

EKONOMSKA CENA 180,00 SLT
PRODAJNA CENA 40,00 SLT

Cene so z dne 13.5.1992 in veljajo do spremembe ekonomskih cen gostinskih podjetij. Vse omenjene bone lahko dvignete na Kersnikovi 4 - dopoldne delata po potrebi dve blagajni.

Uradne ure:
8.00 - 14.00
ob četrtkih 15.00 - 19.00

Bone lahko dobite le ob predložitvi **veljavnega indeksa** (ali domske izkaznice) in osebne izkaznice ali potnega lista. Maksimalno število bonov na mesec je 20.

MAKING MONEY 1

Make money je angleška glagolska fraza, ki pomeni »dobro zaslužiti oz. obogateti«. Med kopico naslovov za poimenovanje te strani, ki bo krasila Tribuno vsaj še nekaj števil, se je ta zdel še najprimernejši. Ne zamerite za anglicizem - če se bo kdo spomnil česa boljšega, bomo naziv te rubrike radi spremenili. V prvi

MLADI DOMIŠLJAVCI

Ljudje, ki mastno služijo (in obogatijo), še ko so mladi, morajo pričakovati, da bodo poimenovani kot yuppies. Ta termin je abreviacija besed young urban professional, kar v slovenščini dobesedno pomeni mladi mestni strokovnjak. Prvič so ga uporabili v ZDA v času predvolilne politične gonje 1984 za označbo mladostnih privržencev Garyja Harta, ki se je tedaj boril z Walterjem Mondaleom za kandidaturo Demokratske stranke za ameriškega predsednika. Te mladeniče, ki niso hoteli imeti ničesar z interesnimi skupinami, kot so na primer sindikati ali feministične skupine (ti so podpirali Mondalea), so sprova ločili od yuppies (young upwardly mobile professionals oziroma mladi navzgor mobilni strokovnjaki), vendar pa se je že po nekaj mesecih za oboje ustalil izraz yuppie. Ko je to ime prekorajčilo Atlantik in se ustalilo v Britaniji, kjer je v tistem času Thatcherjeva silno vzpodbujala socialno mobilnost, na Otoku sicer nezaželjeno na obeh koncih konzervativne družbene lestvice, se je oprijelo zlasti mladih oseb, ki so zrastle v nižjem sloju in nato obogatele v Cityju (londonski in evropski bančni center). Če je v ZDA yuppie torej substitut za mlado osebo, ki potratno troši, za že ustaljeni življenjski stil, je v Angliji zaničevan - ker (pač) pridobiva več denarja kot njegovi nadrejeni. Bolj pejorativna je beseda yuppie, ko zveni kot zloženka iz young puppy (mlad gizdalin, domišljav fante) - to frazo radi uporabljajo starejši za grajo vitravnih in nesramnih mladeničev. Le-ti so ta stare poimenovali old fogeys (stari omejenici, ozkosrčneži, puščobneži). Ime fogey oz. fogy (strahopetnež, čudak, sitnež, filister), prvič rabljeno na Škotskem kot označba za starega norca in bedaka ter v slengu za vojaka, odpuščenega zaradi invalidnosti, je postal pogovorna beseda za človeka, ki bolj ceni navade in nazore iz svoje mladosti kot karkoli drugega, bolj modrega.

Termin Young fogey, izpričevan od 1979 za mlade konzervativce, je pridobil v 80-ih nov pomen in se nanaša na intelektualce, ki imajo radi oblačila ter prepričanja svojih dedkov in babic.

vrsti bo namenjena tistim študentom, ki želijo postati uspešni poslovneži, managerji, podjetniki itd. Zato sem najprej imel v glavi naslov MANAGEMENT. Preveč pusto. Še kaj zraven. MANAGEMENT PAGE? Ne. MANAGEMENT STRAN? Tudi ne. Prvi problem - kaj je pravilno: MANAGEMENT, MENEDŽMENT ali celo MENADŽMENT? Če hodite po knjigarnah, boste pritrtili, da na tem področju vlada zmeda. Sem eden od tistih, ki vztraja na originalni verziji. Management ne bi smeli preveč podomačiti, moti tisti »dž«. Saj tudi L.A.-ja ne napišemo kot Los Endželes... Potem sem si rekel: BUSINESS (PAGE) ali morda BIZNIS JE BIZNIS. Špet ni ustrezalo, POSLOVNI KOTIČEK in POSLOVNE STRANI pa sta pri nas že

nekako izrabljeni frazi. Kaj bi torej najbolj sodilo v Tribuno, študentski časopis? Smoter te strani je namreč podajanje osnovnih pojmov iz poslovnega sveta in življenja sploh, ki jih v knjigah ne boste našli. Vsaj v Sloveniji ne. STUDENT MANAGER, STUDENT LEADER, NOVI INTELEKTAUALEC, KAJ MORA VEDETI USPEŠNI DIPLOMANT itd.? Na koncu se je MAKING MONEY zdel še najbolj nevtralni izraz. In najustreznejši. Saj so nas konec koncev polna usta raznih »know-howov«, »softwareov«, »marketinga« itd. V tej številki boste imeli priložnost prebrati, kaj se skriva za nekaterimi pomembnimi besedami, povzeto pa je po članku Leofranca Holforda-Stevensa in iz The Economist.

Priredil: Miodrag Djurdjevič

TOP MANAGEMENT - ZMEDA V POIMENOVANJH

Nikjer niso bolj kot na vrhu največjih svetovnih podjetij pomembni nazivi poklicev. Morda je prav zato tam takšna zmeda in neurejenost tega, kako naj se vrhunski managerji poimenujejo. Kratak vodič skozi labirint:

CHAIRMAN (po slovensko predsednik, morda bolj predsedujoči). Če je (a) Američan in/ali (b) »izvršne« (»executive«) sorte, potem je šef v podjetju prav on. Neizvršilni (non-executive) predsedujoči so v Ameriki redki, zato pa popularni skoraj povsod drugod. Njihova specialnost je udeleževanje sestankov odborov in nadziranje dejanskega šefa (glej spodaj). V kontinentalni Evropi ima precej velikih družb dva predsedujoča. Ker imajo pač dva odbora (nekateri družbe tudi pri nas): nadzornega, v katerem so vključeni tudi delavci in predstavniki zunanega okolja, ki nadzira upravni odbor - ta dejansko vodi podjetje. Na Japonskem so predsedujoči najbolj znani po svojih spretnostih v golfu.

VICE-CHAIRMAN oz. **DEPUTY CHAIRMAN** (kar je podpredsednik). Ta titula lahko pomeni in zaobsega vse od »prestonaslednika« (dediča lastnika podjetja) do bivšega šefa, ki čaka na upokojitve.

PRESIDENT (pač: predsednik). Na Japonskem je dejanski šef, včasih je zet predsedujočega! V Ameriki je pogosto drugi v hierarhiji korporacije (number two), razen če »chairman« sam ne zahteva, da ga hkrati kličejo tudi predsednik. Včasih je predsednik nanovo izvoljeni predsedujoči oz. predsedujoči tik pred izvolitvijo. Ponekod se tej funkciji izognejo. V Britaniji je ta naziv dejansko neznan.

CEO - CHIEF EXECUTIVE OFFICER. Dolgo časa je bila v naših logih ta kratica

neznanka; še lani spomladi je za njen pomen vedela le peščica Slovenk in Slovencev. Prevedli bi jo lahko dobesedno kot glavni izvršilni upravitelj (GIU?), vendar tega nihče ne počne. Če najdete takšen naziv v ameriški firmi, je potemtakem pravi šef prav on-a. Zaradi tega je predsedujoči pogosto tudi CEO. CEO-je (po naše generalne direktorje) se teoretično sicer da nadzirati s strani neizvršilnih direktorjev v odboru. Ti pa so v praksi pogosto CEO-ji drugih družb in prav mogoče njihovi prijatelji, ki jim ne bodo (pre)križali računov.

COO - CHIEF OPERATING OFFICER. Skoraj popolnoma neznan izraz pri nas. Dobeseden prevod: glavni operativni upravitelj, glavni operativec. Tudi ta denotacija se uporablja večinoma v Ameriki, kjer je COO (pogosto predsednik - president) tisti, ki dejansko vodi podjetje iz dneva v dan in o tem poroča CEO-ju. Lani jeseni so to titulo prevzele tudi nekatere velike britanske družbe.

MANAGING DIRECTOR (najboljši prevod bo spet generalni direktor). Je ta pravi šef v Veliki Britaniji in je kot tak sinonim CEO-ju. Na Japonskem imajo - če to denominacijo uporabijo - »managing directorja s posebnimi kompetencami« (kar je na grobo ekvivalent CEO-ja) ali pa »generalnega direktorja z navadno odgovornostjo« (=COO). Nekatere japonske firme imajo več managing direktorjev (kar bi lahko prevedeli tudi kot upravni direktorji ali zgolj direktorji).

The Economist si želi enostavnega mednarodnega standarda glede teh imen in predlaga: ena, dva, tri...

IDRIS OSMAN ALI

IZ KASSALIJA V SUDANU

»Tu, pri vas, mora človek poslušati tako glasbo, ki dvigne njegovo telesno temperaturo.«

Kassali. Vzhodni Sudan. Afrika. Tam je bil rojen očetu iz etnične skupine Šaikija in materi iz skupine Džaliin. Kljub sovražtvu med tema etničnima skupinama sta se njegova starša poročila. Ljubezen ne pozna ovir. Življenje pa ga je poneslo v širni svet.

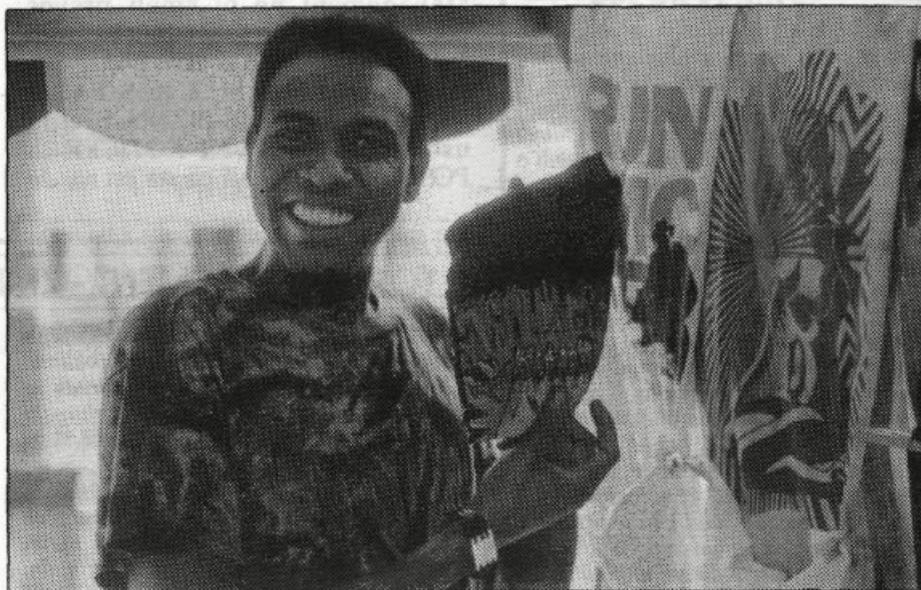
Sedaj študira arhitekturo na Univerzi v Ljubljani. Lepo govori slovensko in s posebnim leskom v temnih očeh pripoveduje o svoji domovini. Daje ga domotožje. Zanimive dogodke iz otroštva, doživljanje našega sveta, njegova razmišljanja - smo skušali ujeti v pričujočem intervjuju.

LEV IN MANGO

TRIBUNA: Narava v Sudanu je drugačna od narave pri nas. Kot otrok si gotovo doživel kaj takega, kar mi kot otroci ne bi mogli.

IDRIS: Živim v mestu. Ne vem sicer, kaj si ljudje predstavljajo, ko rečeš mesto v Afriki. Mesto je enako kot tukaj - cement, promet itd. Za tigre, leve in druge živali izvemo iz pripovedovanja ravno tako kot tukajšnji otroci. Če hočeš žival videti, moraš z avtom daleč iz mesta.

Takrat sem imel okrog 10 let. Med reko, ki teče skozi Kassali, gozdom in hišami, je veliko igrišče. Bilo nas je okrog 30 otrok. Igrali smo se razne igre, v skupini, kjer sem bil jaz, smo igrali nogomet. Preden pa povem vso zgodbo, moram omeniti še nekaj. Pri nas imamo samo pse pasme doberman. Okrog 99 odstotkov je dobermanov. Ostali so, kakor jih jaz imenujem, čudni psi, kakršne videvam tukaj. Pri nas takšnih psov ne vidiš na cesti. Lastniki jih imajo vedno doma, v hiši, ker se bojijo zanje. Tak »čuden pes« je drag, pripeljali so ga

Idris Osman Ali

od kdove kje. Dobermanov pa je kolikor hočeš.

No, do takrat sem samo dvakrat videl nemškega ovčarja. Ko smo torej igrali nogomet, sem v grmovju mimogrede opazil veliko žival. Ker sem gledal žogo in le mimogrede žival, se mi je zdelo, da je ta nemški ovčar. Tudi drugi so mislili tako. Ko smo prekinili z igro, smo odšli nazaj, da bi se prepričali, kaj je v resnici. Nekdo je rekel, da to ni pes, ampak lev. Ko smo še nekaj časa tako stali in gledali, smo videli, da je res lev.

Kaj sedaj? Spustili smo se v tek, zagrabila nas je panika, nismo vedeli, kam naj gremo. Namesto proti hišam smo tekli proti reki. Lev pa za nami. Ko se za trenutek ustavimo, se ustavi tudi lev. Eden od nas je odhitel na policijo in tam povedal, da nas je napadel lev, da nas bo ubil in ne vem še kaj. Preden pa je policija kaj ukrenila, je prišla neka Evropejka, mislim da Angležinja, in se začela pogovarjati z levom. Nato ga je

odpeljala s seboj.

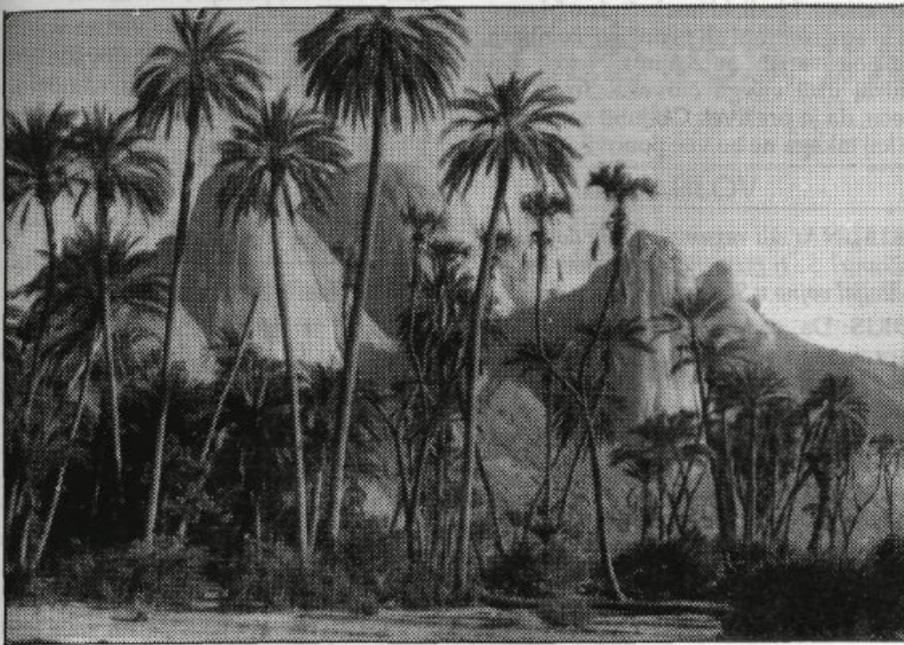
Kasneje je bilo vse jasno: bil je njen udomačeni lev. Pripeljala ga je s seboj iz Kenije, čez Sudan, in ker je bil ogromen, se je odločila, da ga bo pustila v mestnem živalskem vrtu. Prosila je, naj ga pustijo na prostosti, ker ni nevaren. V živalskem vrtu pa so ga spravili za ograjo. Lev je podivjal, podrl ograjo in pobegnil

TRIBUNA: Otroci pri nas rabutajo jabolka in hruške. Kako

pa to izgleda pri vas?

IDRIS: V mestu je polno plantaž. Sploh nam ne bi bilo treba rabutati. Greš na plantažo, pozdraviš lastnika in ješ sadje, kolikor hočeš. Nič pa ne smeš vzeti s seboj, ker bi potem to lahko prodajal. Tega lastnik ne dovoli.

Kljub temu da nam je bilo dovoljeno, smo, ne vem zakaj, hodili čez ograjo in rabutali pomaranče, mango, grenivke ipd. Nekoč nas je lastnik zalotil. Takrat sem imel 12 ali 13 let. Prepovedal nam je, da bi še kdaj lahko prišli na plantažo.

»Tu smo rabutali mango.«

Nam to ni bilo pogodu. Zato smo se dogovorili, da bomo kljub prepovedi vseeno odšli na plantažo.

Ob 10h dopoldne gre lastnik ponavadi domov. Takrat smo šli noter. Delavce, ki so delali na plantaži, smo poznali in ti so nam dovolili, ker ni bilo lastnika. Spravili smo se na mango, ki je visoko drevo. Tedaj se je lastnik nenadoma vrnil nazaj na plantažo. Hodil je gor in dol po plantaži, mi pa smo obstali na drevesu. Potem je odšel v kočo, ki jo je imel na plantaži, in prinesel »hamok« - poletno posteljo - ravno pod naše drevo. Ni nas opazil, ker je krošnja od spodaj gosta. Nato je zaspal.

Delali smo načrte, kako bi pobegnili, da nas ne bi videl. Odločili smo se, da splezamo z drevesa na drevo in potem uidemo. Sklenili smo, da gremo. Eden je še držal v roki mango, ki ga je že napol pojedel. Ko se je hotel prijeti za vejo, mu je padel iz rok naravnost na lastnika. Prebudil se je, očistil mango s trebuha in zaspal nazaj. Mislil je, da je mango vrgel z drevesa kak ptič.

Zopet smo se odločili, da gremo. Najmanjši je šel prvi. Nenadoma se je veja pod njim zlomila in zgrmel je na lastnika. Bil je že star človek, tako se je ustrašil, da je še sreča, da ni umrl. Poklical je delavce, ki so fatna prijeli, in nato ga je pretepel. Nato je vzel puško, ki jo je imel vedno pri sebi, in nam ukazal, da gremo dol eden po eden. Tako so nas pošteno pretepli.

TRIBUNA: Ali ste potem še kdaj poskusili z rabutanjem?

IDRIS: O ja, samo ne več na mango. Šli smo na drugo stran reke, kjer je imel lubenice. Hitro smo si izbrali kakšno

veliko in odhiteli proč. Lansko leto sem slišal, da je lastnik umrl, kar me je zelo razžalostilo.

OD KASSALIJA DO SARAJEVA

TRIBUNA: V kako veliki družini si bil rojen, kako ste živeli doma?

IDRIS: Imam 5 bratov in 5 sester. Ko je leta 1966 umrl oče, sem bil še čisto majhen, bratje in sestre pa še v šolah - ali dijaki ali študentje. Takrat je eden od bratov pustil šolo in se zaposlil, da nas je lahko preživljal in smo vsi dokončali šole.

TRIBUNA: Kakšne šole si opravil doma, kako izgleda vaše šolanje?

IDRIS: Osnovna šola traja šest let. Potem sem se vpisal na srednjo, ki traja tri leta, nato še na visoko srednjo šolo, ki traja prav tako tri leta. Skupaj dvanajst let. Potem sem se hotel vpisati na medicino, vendar nisem naredil sprejemnih izpitov. Odločil sem se, da grem študirat v tujino. Pri nas šolnine ni. Študent ima izkaznico, s katero uveljavlja razne pravice: do stanovanja v študentskem naselju, hranjenja v menzi. Vratarju pokažeš izkaznico in potem lahko ješ, kolikor hočeš in kar hočeš.

TRIBUNA: Zakaj si se odločil za Slovenijo oz. bivšo Jugoslavijo?

IDRIS: Dobil sem informacijo, da je najcenejša varianta študija v Evropi prav Jugoslavija. Dal sem prošnjo na jugoslovansko ambasado v Kartumu. Prošnje sem oddal tudi za v Italijo, Švedsko in nekaj drugih evropskih držav, vendar je prvi prispel odgovor z jugoslovanske ambasade.

Dobil sem vizo. Eden izmed uslužbencev mi je dal več napačnih informacij, ki se jih bom še dolgo spominjal. Vprašal sem, koliko šolnine moram plačati, pa je rekel, da je ni. Na prvi pogled manjša napaka, a zame pravi šok, je bilo naslednje: Vprašal sem ga, kakšno je podnebje v Jugoslaviji. Rekel je, da je poletje - takrat je bil mesec november. In tako sem odpotoval. Z letalom sem prišel do Aten, potem z JAT-om do Beograda. Bil sem v majici in kratkih hlačah. Ničesar nisem občutil, dokler nisem prišel do vhodnih vrat na letališču. Z letala se je šlo po predoru v halo. Preko vhodnih vrat sem šel le nekaj centimetrov, ko sem se že vrgel nazaj. Spraševali so me, kaj mi je, dokler niso videli, kako sem oblečen pri -20C. Bil sem čisto iz sebe. Nato sem poklical taksi, ki me je prišel iskat čisto do vrat, tako sem hitro vstopil in smo se odpeljali. Kupil sem si jakno in bundo. Takoj nato sem odšel na ambasado in klical domov, da bi dobil tistega človeka, ki mi je dal te podatke. Rekli so, da je dobil odpoved.

Počasi sem se le privadil na podnebje. Prvo leto sem nosil po več srajc in bundo. Potem sem sprevidel, da od tega ni koristi. Srajca, pulover, bunda - to je dovolj. Tako ali tako čutiš mraz.

TRIBUNA: Nato si odšel v Sarajevo in tam končal en letnik arhitekture. Ali je razlika med Slovenci in Sarajevčani?

IDRIS: Tri leta sem živel v Sarajevu. Slovenci so bolj hladni in to mi bolj ustreza. Tu imaš svoje privatno življenje, ki ga tam nimaš. Ljudje te na cesti »napadajo«, ustavljajo in se hočejo pogovarjati s teboj, kot da te poznajo že 10 let. Ko končaš z enim, pride drugi. Če si kam namenjen in ti ostaja ura časa, to ne bo dovolj. Moraš se pogovarjati, povedati, od kod si ipd. Tu, v Sloveniji, pa nihče ne gleda na to, kdo si.

TEŽAVE Z JEZIKOM, KULTURO, BARVO KOŽE

TRIBUNA: Ali se je bilo težko naučiti slovenščine?

IDRIS: Bilo je težko, ampak se jo da naučiti. Tečaj sicer traja 6 - 8 mesecev, vendar od njega ni nobene koristi. Ko sem že bil v Ljubljani, so mi pošiljali pisma z Ministrstva za šolstvo, naj grem na tečaj. Dogovoril sem se tako, da grem samo na zadnji izpit. Prepričan sem bil, da ga bom jaz naredil, tisti, ki hodijo na tečaj, pa ne. Jezik je sik s ljudmi, ne s knjigo. Tistega, kar se naučiš na tečaju, nikdar ne rabiš. Mogoče le nekaj najosnovnejših besed.

Doma sicer govorimo arabsko, prvi tuj jezik pa je angleščina.

TRIBUNA: Kako si doživljal kulturni pres-

kok?

IDRIS: Hitro sem se navadil, ker je bilo tisto, kar sem srečal tu, tisto, kar sem tudi pričakoval doma. Na začetku je sicer bilo nekaj težav. Nekaterih stvari nisem mogel razumeti. Npr. to, da se fant in punca poljubljata sredi ceste. Tega se pri nas ne vidi.

Druga stvar je mestni promet, promet nasploh. Tukaj je bolj urejen kot pri nas. Pri nas je prečkanje ceste smrtno nevarno, kljub semaforjem. Vozniki so nori. Vozijo skozi rdečo luč. Ko prečkaš cesto pri zeleni luči, vidiš, kako se ti bliža avtomobil. Misliš, da bo ustavil, on pa samo švigne mimo tebe. Zato policija povsod nadzoruje promet.

TRIBUNA: Kaj pa glasba?

IDRIS: Pri nas se posluša vse, kar se da kupiti v trgovinah. Le heavy metala in drugih težkih glasb nihče ne posluša. To je zaradi vročine. Človek ima tam drugačno psihologijo kot tukaj, kjer je bolj hladno. Tu mora človek poslušati tako glasbo, ki dvigne njegovo telesno temperaturo. Pri nas se posluša počasen ritem, kot recimo reagge ali stari rock ipd.

TRIBUNA: Si imel kdaj probleme zato, ker si črn?

IDRIS: Ja, sem. Ampak jaz ne gledam na

to tako, da so vsi Slovenci taki. To so, kako se reče (dolgo časa išče po angleško-slovenskem slovarju pravo besedo op.p.) - kot tukaj piše - izmeček Slovencev. Ljudi, ki imajo čudno frizuro, ali ki so drogirani ali pijani, se izogibam. Ne pogovarjam se z njimi. Nekoč sem skoraj ubil enega človeka. Imel sem srečo, da je preživel. Obljubil sem si, da se kaj takega ne bo več ponovilo.

VOJNA

TRIBUNA: Ali razumeš, kaj se dogaja na Balkanu? So ti razprtije razumljive; kako si doživel vojno v Sloveniji?

IDRIS: Da, razumem dogajanje. Pravzaprav sem to pričakoval. Prvič sem nekaj začutil na jugoslovanski ambasadi doma, v Sudanu. Fantje, ki so delali na ambasadi, so bili verjetno iz različnih republik. Med njimi je bilo več konfliktov. Potem sem to videl v Sarajevu, ko je prihajalo do konfliktnih situacij. Nihče ni hotel reči, da je Jugoslovan. Vedno so se opredeljevali po narodu: Srb, Slovenec, Hrvat. Bilo mi je čudno. Tudi pri nas imamo različne etnične skupine, vendar vsi rečejo, da so Sudanci. Moja kultura je sudanska. Nihče se ne želi odcepiti. Sudan je ena država in konec.

Slovensko vojno pa sem doživel na

kratko takole: po treh dneh sem se prijavil v TO. Bil sem pripravljen pod številko 038.

TRIBUNA: Kaj pravijo o tem doma?

IDRIS: Mislijo, da je tu še vedno vojna, čeprav sem jim že tisočkrat povedal po telefonu, da je Slovenija sedaj samostojna država, priznana, ima svoj denar. Verjetno so za to krivi časopisi in TV. Vedno ko omenijo vojno v Jugoslaviji, gre Slovenija zraven.

DOMOTOŽJE

TRIBUNA: Kje se boš po končanem šolanju zaposlil? Ali imaš kaj domotožja?

IDRIS: Od leta 1987, ko sem prišel v Jugoslavijo, sem bil doma dvakrat. Sedaj že tri leta nisem bil. Nimam denarja za potovanje, sicer bi šel domov vsak drugi dan. Ja, kar težko je včasih.

Po študiju mislim takoj nazaj domov in se tam tudi zaposliti. V našem mestu imamo ogromen park, veliko je plantaž, ki razbijejo monotonost mesta. Če greš na goro nad mestom (2000 m), se ne vidi drugega kot zelenje. Plantaže banan, pomaranč, mango. Lepo mesto je Kasali.

Tomaž Kovšca

SLOVENSKOHRVAŠKA LJUBEZEN, KI JE NI

Tisti, ki so pred letom dni trdili, da je takrat naravno zavezništvo med Slovenijo in Hrvaško zgodba, ki se ne more nikoli končati, so bili pretirani optimisti. Zadnji ukrep hrvaške vlade - povišanje cen za slovenske izdelke - je dokončno potrdil, da ljubezni ni več.

Kljub prepričevanju slovenskega zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla, da se vse sporne reči med Slovenijo in Hrvaško rešujejo s t.i. tiho diplomacijo, se težave samo kopičijo oziroma stare še niso razrešene. Od Elana do ponarejenih bankovcev iz Promdej banke, tu se še zapletli z deviznimi varčevalci Ljubljanske banke v Zagrebu, ribiški spor, neravnovesje v medsebojni trgovini, varnost slovenskih turistov, status slovenskih premičnin in nepremičnin na Hrvaškem... Skratka, težav je več kot preveč, da bi lahko z neznosno lahkostjo govorili o zglednosti slovensko-hrvaških odnosov. Ne zdrži več niti argument, da je moč vse te težave rešiti za zaprtimi vrati, daleč od javnosti in z vztrajnimi pogajanj. Saj sta se tri dni pred

uvedbo višjih hrvaških carin srečala Drnovšek in Gregurić (za zaprtimi vrati), toda očitno se nista razumela. Pa ne po krivdi prevajalke.

Čeprav je Slovenija suverena država prav toliko kot Hrvaška (če zamižimo in spregledamo tretjino njenega ozemlja, ki je bodisi v srbskih bodisi Unproforjevih rokah) in ji s tega stališča ne gre očitati niti zavračanja ratifikacije gospodarskega sporazuma niti zvišanja carinskih stopenj, so njene poteze naleteli v slovenskih političnih in gospodarskih vrstah na precej čudne odmeve. Kot da se še niso privadili, da je hrvaško tržišče zunanje, da je sosednja država zaradi vojnih razmer še posebej občutljiva, da je njena ekonomija izčrpana in da je treba državno blagajno ob 30-odstotni mesečni inflaciji napolniti. Tudi s slovenskimi dajatvami.

Ker se je obdobje spektakularnih podvigov v slovenski zunanji politiki izčrpalo, so na vrsti majhni koraki, ki ne vzbujajo veliko medijskega prahu. Pompoznost odstopa mesto spretnosti, blišč vztrajnosti.

Eden izmed pogojev normalnega komuniciranja je vzpostavitev diplomatskih odnosov na veleposlaniški ravni. Hrvaška stran je že imenovala bivšega podpredsed-

nika vlade, prenovitelja dr. Zdravka Tomca, sicer dolgoletnega prijatelja slovenskih politikov z leve. Kdaj bo slovenska stran storila isto, se še ne ve, saj - kot je v šali dejal zunanji minister - se na razpis ni javil niti eden primeren kandidat. Drugi je institucionalni pogoj in zadeva oblikovanje ministrstva za zunanjeekonomske odnose. Omogočiti gre tudi javno razpravo o odnosih med sosednjima državama, ne pa da se predvsem v imenu ohranitve neomadeževanega imena slovenskega prvega diplomata to razpravo subtilno umirja, če že ne ovira. Ko je ob ratifikaciji gospodarskega sporazuma s Hrvaško v slovenski skupščini glasno in argumentirano protestiral le poslanec liberalcev Vitomir Gros, so ga kolegi poslanci (ne prvič) razglasili za nergača in grmovnika. Vendar je njegovo gromovništvo v primerjavi z vreščanjem HDZ-jevskih jastrebov mala nočna glasba. Poslanci hrvaškega sabora so z dvakratno preložitvijo podpisa gospodarskega sporazuma slovenski suverenosti in naglici zadali udarca, od katerih mlada država še vedno cveti.

Mirko Juvan

DVIGNJEN PALEC JE VSE, KAR POTREBUJETE

Če vam je že počil film od neprestanega razmišljanja kam in kako v tem poletju, ali pa ste se že odločili, da je najbolje, da ostanete doma, ponovno razmislite. Obstaja alternativa. Lahko boste potovali »brez meja«. Če svojega potovanja in cilja ne planirate, toliko bolje. Na takem potovanju boste spoznali zanimive ljudi, doživeli lepe stvari. Vse to za majhen denar. Ali ne zveni privlačno? Tako, odločili ste se, da letos vendarle greste na morje. V sebi imate precej avanturističnega duha. Ravno prav, kajti za avtoštop je potrebna doza poguma in odločnosti. Razen avionskega je avtoštop hitrejši prevoz od avtobusa ali vlaka.

Kljub nekaterim prepričanjem avtoštop ni tako nevaren, kot se zdi. Tudi za dekleta ne. Vendar pa je kljub temu potrebna previdnost. Dekle mora avtomobile izbirati, ni nujno, da vstopi v vsakega. V primeru, da štopata dve dekleti, se lahko držita enostavnega pravila, da ne vstopita v avtomobil, v katerem sedita dva ali trije moški. Najbolje je, da dekleta štopajo s kolegom ali prijateljem, torej, soavtoštopar naj bo moškega spola.

Avtoštoparje ponavadi ustavljajo dobri ljudje, ljudje, ki imajo radi mlade. Ali imajo radi avtoštoparje ali ne, to ni pomembno. Najbrž se jim zdi zanimivo, kako je nekdo rešil problem prevoza. Med potovanjem bodite prijazni, se lepo pogovarjajte. Lahko pa se zgodi, da ustavijo ljudje, ki štoparje sovražijo. V takem primeru je previdnost še posebej na mestu. Vsako njihovo mnenje ali trditev morate potrditi, predvsem pa pazite, da ne dajete nobenih podatkov o sebi. Vsaka informacija lahko voznika vznemiri. Trudite se, da se izognete kakršnemukoli konfliktu ali nesporazumu, kajti tako bo avtoštop lepši in prijaznejši. Po stotih kilometrih lahko iz takega avtomobila mirno izstopite. Še nekaj, ne nosite s seboj hladnega orožja, noža ali podobnih stvari, kajti nikoli ne morete vedeti, na koga naletite. Vaš namen pa ni, da bi koga ubili ali da bi vas kdo ubil.

Vozniki - poseben sloj

Ljudje, ki ustavljajo, kakor tudi tisti, ki štopajo, pripadajo posebni skupini ljudi. Pravilni. Ustavljajo različni, tudi dekleta, ki bi se morale avtoštoparjev po nekih splošnih merilih bati; starejši in slavni ljudje, ljudje na visokih položajih, ki imajo polno denarja in hitre avtomobile. Z njimi se najhitreje pripelješ do cilja. Od takih ponavadi ne pričakuješ, da bodo ustavili. Vendar pa ti v avtomobilu povedo, kako so pred petindvajsetimi leti preštopali marsikatero državo. Torej, bodite pripravljene na vse.

Fantje imajo lahko težave s homoseksualci, ki ponavadi niso nasilci, so pa neprijetni ali tečni. Dekleta se srečujejo s frajerji, ki so zaljubljeni v svojo moškost in jo hočejo na vsak

način tudi dokazati, pa čeprav gre le za štoparko. V skrajnih primerih se dogajajo tudi posilstva, zato dekleta bodite previdne. Pa tudi same ne koketirajte z vozniki. To ni moraliziranje, ampak le previdnost.

Včasih se zgodi, da nastane problem zaradi sporazumevanja, ker ne znate nobenega tujega jezika. To ni tako hudo, kajti vozniki v tujini ponavadi obvladajo angleški jezik. Če pa res ne znate niti besede angleško, nosite s sabo zemljevid. Vozniku pokažete, kam ste namenjeni in zapreka sama po sebi izgine. Znanje tujih jezikov je zelo priporočljivo, tudi zaradi tega, da poklepetate s šoferjem. Poveste mu o svoji deželi, o prijetnih turističnih krajih in ga povabite, da jo kdaj obišče. Napisano pravilo je, da s šoferjem, ki vam je ustavil, govorite. S tem vam je namreč naredil uslugo, poleg tega pa tudi sam želi družbo in kako besedo.

Kje in kako štopati

Koristen nasvet: nikoli ne štopajte v skupini, večji od dveh. Ko ste v skupini, pomeni, da se morate dogovarjati, in to lahko otežuje ali upočasni potovanje. Če na nekem mestu vidite več avtoštoparjev, najbolje, da se nekoliko oddaljite, drugače boste dolgo čakali, da vam kdo ustavi. Če se vam zgodi, da vas na poti ujame dež, izkoristite priložnost in štopajte. Ljudje se te ponavadi hitreje »usmilijo«. Če ne dobite štopa takoj, ne postanite nestrpni, kajti drugače boste postali razočarani nad seboj, avtoštopom in ljudmi. Vedno upajte. Vsak avto, ki pripelje mimo, vam lahko ustavi; le palec iztegnite, malo se priklonite naprej in se nasmehnite. Najbolje je, da štopate na bencinskih črpalkah, mejnih prehodih ali podobnih mestih. Izogibajte se štopanju v najbolj vročih popoldanskih urah. Najprimerneje je začeti ob šestih ali sedmih, na predvečer. Naj se vam nikamor ne mudi. Naredite kakih petdeset ali sto kilometrov in v manjšem mestu

prespite. Mnogi mislijo, da je bolje štopati čez dan in se izogibati noči. To ni ravno točno. Podnevi je vsekakor boljše, ampak izkoristiti je treba tudi noč. V času noči lahko ujamete »lift« dvesto ali tristo kilometrov. Ponavadi ustavljajo tovornjakarji ali ljudje, ki gredo na dolge ture. Edina neprijetnost je, če stojite na cesti, ki ni prometna, in morate čakati kar debelo uro, da kdo pripelje mimo.

Na določenih mestih je štopanje prepovedano. Sem spadajo avtoceste, prvič zaradi policije, drugič zaradi velikih hitrosti. Pri hitrosti stovajset vam nihče ne bo ustavil. Ne dovolite, da mora nekdo pri hitrosti osemdeset na uro naenkrat ustaviti. Ravno tako ni priporočljivo ustavljati v breg ali navzdol, kajti to so težki položaji za voznike. Raje štopajte na mestih, kjer se plača cestnino ali so moteli. Iz razgovora lahko ulovite, kam kdo potuje, in se dogovorite za prevoz.

Brez posebnega načrta

Avtoštop brez cilja je ponavadi najlepši. Spoznate mnogo novih prijateljev. Naprimer, vidite avto, pogledate registracijo, in če želite iti v njegovo smer, ga štopate.

Nekateri se štopanja bojijo, ker jih je nekdo prestrašil ali so slišali po radiu ali prebrali v časopisu, kako so nekega avtoštoparja okradli ali ubili. To je seveda tveganje, na katerega morate računati, če štopate. Dogajajo se lepe in manjlepe stvari. Če radi spoznavate ljudi, nove kraje, potujete, vam bo avtoštop všeč, ker so avtoštoparji iz posebnega sloja - to so mladi ljudje, željni dogodivščin in novega. Uživate na avtoštopu!

Irena Cunja

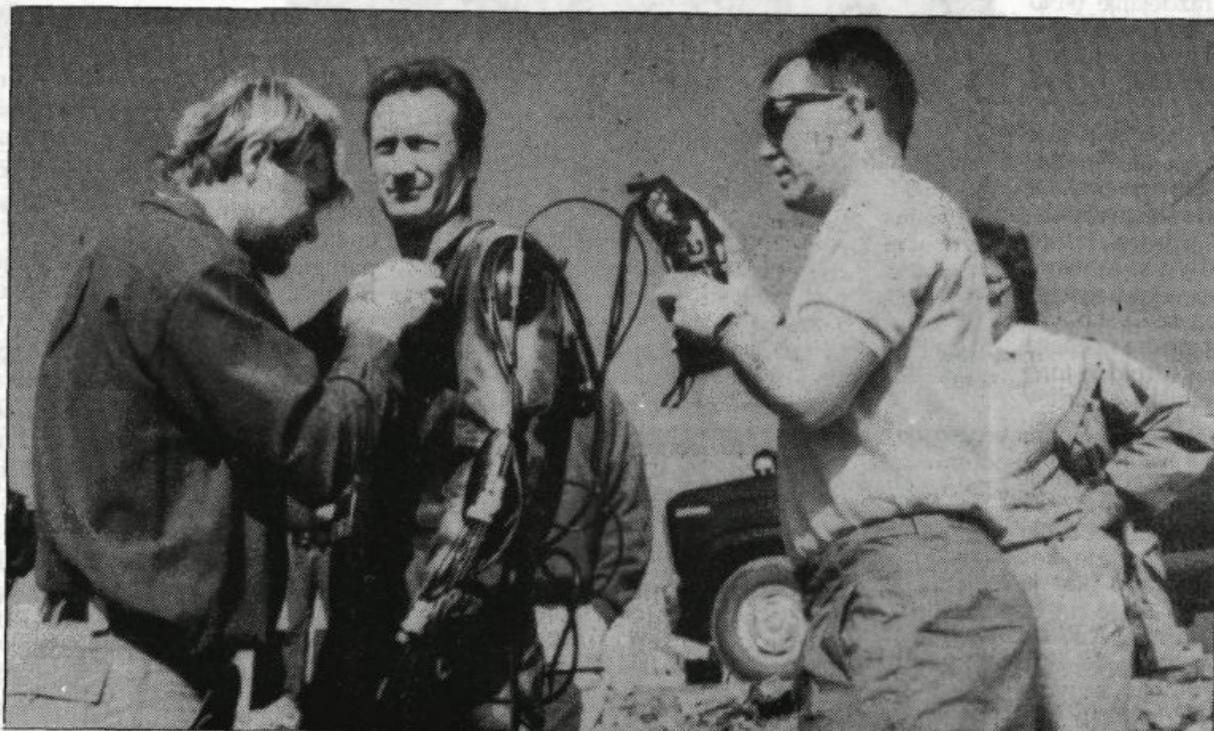

**Columbia
Pictures**

&

**MLADINA
FILM**

predstavljata

FX2 - UMOR S TRIKOM

*Akcijska kriminalka Richarda Franklina z Bryanom Brownom in
Brianom Denehyjem v glavnih vlogah.*

...lov na manijaka, ki ubija osamljene ženske, je bila le past...

DINAMIČEN ZAPLET

&

NAPETI PRIZORI

&

OBILJE FILMSKIH TRIKOV

V bližnji »pos-tholokavstni« prihodnosti (Zemljo očitno doleti ekološka katastrofa, saj je do skrajnosti kontaminirana z radioaktivnim žarčenjem), o kateri govori film *Pošast iz računalnika*, znanstveniki družbe Fair-Isle Corporation izdelajo prototip robota bojevnika, ki ima z vsemi svojimi pritiskalnimi tolikšno uničevalno moč, da mu nadenejo poetično ime »Mark 13«, saj na nek način pooseblja razdejanje (»No flesh shall be spared«), o katerem govori zgornji apokaliptični citat. Gre za droida, ki s svojo monstroznostjo prav nič ne zaostaja za Terminatorjem, slednjega celo prekaša po dveh svojih značilnostih: deli robota lahko »živijo« sami zase in neodvisno od celote tudi morijo, obenem pa se lahko ves robot rekonstruira iz enega samega dela (droid je torej prava umetniška stvaritev in to »hologramske« vrste); druga posebnost Marka 13 pa je njegova opremljenost s smrtonosno drogo, ki žrtvam omogoča, da svoje umiranje doživljajo kot vrhunsko naslado (kar je domislica, ki se je ne bi sramoval sam D.A.F. de Sade; v tej zvezi glej npr. njegovo *Justine ou Les Malheurs de la vertu*, kjer libertinski Roland izvede empirično preverbo povezave med smrtjo z obešenjem in orgazmom: »ce ne furent que des symptomes de plaisir qui se peignent sur son visage, et presque au même instant des jets rapides de semence s'élancèrent à la voûte«). In kakšno je poslanstvo Marka 13? Namig v tem oziru dobimo na začetku (ko je pri poročilih naznanjen vladni program zaustavitve naraščanja števila prebivalstva, imenovan »A clean break with procreation«) in na koncu filma (vlada se odloči za množično proizvodnjo robotov tipa Mark 13). Namene vlade pa najlepše povzema izjava kiparke Jill (Stacey Travis), ki jo izusti v premoru med

POŠAST IZ RAČUNALNIKA

Hardware

V. Britanija/ZDA, 1990. Palace Prods./Millimeter Films/British Screen, BSB/Wicked Films.

Režija: Richard Stanley.

Scenarij: Richard Stanley, Mike Fallon, po zgodbi »SHOK!« Stevea McManusa in Kevina O'Neilla.

Fotografija: Steven Chivers.

Glasba: Simon Boswell.

Igrajo: Dylan McDermott, Stacey Travis, John Lynch, William Hootkins, Iggy Pop, Carl McCoy.

Apokalipsa apostola Janeza je najbolj znan opis vizije konca sveta iz Svetega pisma Nove zaveze, vendar še zdaleč ni edini, saj omembe Antikrista in Sodnega dne najdemo tudi v Zgodovinskih knjigah (Evangeliji in Apostolska dela) in v Poučnih knjigah (Pisma apostolov). Na enega takšnih - laični javnosti manj znanih - opisov vsesplošnega opustošenja pred Poslednjo sodbo naletimo v 13. poglavju *Evangelija po sv. Marku*: »Kajti vstane narod zoper narod in kraljestvo zoper kraljestvo; potresi bodo po krajih in bodo lakote. Začetek nadlogam je to... Izdajal pa bo brat brata na smrt in oče sina, in otroci bodo vstali zoper roditelje in jih bodo morili... A kadar ugledate gnusobo razdejanja, da stoji, kjer ne bi smela (kdor bere, naj razume!), tedaj naj tisti, ki so v Judeji, zbeže na gore... Kajti tisti dnevi bodo stiska, kakršne ni bilo od začetka stvarjenja...«

poizkusi, da bi uničili morilskega droida, (ta jo napade v njenem stanovanju, potem ko se je rekonstruiral iz glave robota, ki jo je dekle dobilo kot darilo od svojega fanta): »To je torej njihov nadzor nad naraščanjem števila prebivalstva!«

Pošast iz računalnika je impresiven prvenec režiserja Richarda Stanleya, ki se je tako že na samem začetku izkazal z bleščečim »high-tech thrillerjem«. Če je film naletel na dokaj odklonilno stališče ameriške filmske kritike (*Variety*, *The Hollywood Reporter*), pa so Britanci celovečerec svojega rojaka ocenjevali precej bolj pozitivno, verjetno še najlepše pa je vse njegove kvalitete zaobjel Mark Kermode v *Monthly Film Bulletinu*. Razen že navedenih biblijskih aluzij v *Pošasti iz računalnika* najdemo številne žanrske reference: ves film se koplje v klavstrofobični »globoko rdeči« svetlobi (kar predstavlja »hommage« Dariu Argentu in njegovim **Rdečim globinam/Profondo rosso/Deep Red**, 1975/); design Gilliamovega **Brazila** (1985), ki je zmes futuristične tehnologije in mašinerije v slogu 40-ih let; hoténo melodramatični, stripovski dialogi, radijska poročila, ki so stalno prisotna v ozadju dogajanja. Namesto zapletene narativne zgradbe nam film nudi »pop-promo« produkcijsko shemo, ki jo izdatno podpira izvrstna »mehanična« glasba kot ozadje zelo učinkoviti robotski animaciji (slednja je delo *Image Animation*). Virtuozni primerek »trash« estetike oziroma z drugimi besedami skrajno nizkobudžetni izdelek z videzom visokoproračunskega filma.

Igor Kernel

SPORED LJUBLJANSKE KINOTEKE

17.07. - 19.07.92

FX - UMOR S TRIKOM (F/X), ZDA, 1986. Režija: Robert Mandel. Glav. vl.: Bryan Brown, Brian Dennehy.

RICHARD GERE (20.07. 26.07.92)

20.07. - 23.07.92

ČEDNO DEKLE (PRETTY WOMAN), ZDA, 1990. Režija: Garry Marshall. Glav. vl.: Richard Gere, Julia Roberts.

BREZ MILOSTI (NO MERCY), ZDA, 1986. Režija: Richard Pearce. Glav. vl.: Richard Gere, Kim Basinger.

**RIDLEY SCOTT
(27.07. - 31.07.92)**

27.07. - 28.07.92

LEGENDA (LEGEND), V. Britanija, 1985. Režija: Ridley Scott. Glav. vl.: Tom Cruise, Mia Sara.

29.07. - 31.07.92

DETEKTIV IN DAMA (SOMEONE TO WATCH OVER ME), ZDA, 1987. Režija: Ridley Scott. Glav. vl.: Tom Berenger, Mimi Rogers.

01.08. - 03.08.92

HOT SPOT - VROČE MESTO (THE HOT SPOT), ZDA, 1990. Režija: Dennis Hopper. Glav. vl.: Don Johnson, Virginia Madsen, Jennifer Connelly.

04.08. - 05.08.92

PRIDI SI POGLEDAT RAJ (COME SEE THE PARADISE), ZDA, 1990. Režija: Alan Parker. Glav. vl.: Dennis Quaid, Tomlyn Tomita.

**CIKLUS FILMOV JOHNA
CARPENTERJA
(06. - 16.08.92)**

06.08. - 08.08.92

KRISTINA (CHRISTINE), ZDA, 1983. Režija: John Carpenter. Glav. vl.: Keith Gordon, John Stockwell.

09.08. - 11.08.92

MOŽ Z ZVEZDE (STARMAN), ZDA, 1984. Režija: John Carpenter. Glav. vl.: Jeff Bridges, Karen Allen.

12.08. - 13.08.92

**VELIKA ZMEŠNJAVA V KITAJSKI
ČETRTI (BIG TROUBLE IN LITTLE
CHINA)**, ZDA, 1986. Režija: John
Carpenter. Glav. vl.: Kurt Russell,
Kim Cattrall.

14.08. - 16.08.92

**PRINC TEME (PRINCE OF DARK-
NESS)**, ZDA, 1987. Režija: John
Carpenter. Glav. vl.: Donald
Pleasence, Lisa Blount.

**Pridržujemo si pravico
do spremembe
programa. Prosimo
gledalce, da ne zamujajo
predstav.**

BISERI ZA OGRILICO

RIDLEY SCOTT

Najprej v Angliji dela reklame. Prvi celovečerec (**Dvobojevalca**, *The Duelists*) posname v Evropi, produciral ga je David Puttnam. Nadaljuje v Hollywoodu. **Alien** postane horror kult, Scott demonstrira, kaj mu je ostalo od snemanja reklam. **Blade Runner** gre še korak dalje - manj specialnih efektov, več dizajna in več atmosfere. **Detektiv in dama** (*Somebody to Watch Over Me*) sestopi v sedanost, žanr je melodrama. **Legenda** se zdi nekoliko zgrešena, čeprav je slog nezmotljivo scottovski. **Crni dež** (*Black Rain*) je Scottov ekskurz v policijski thriller in v drugo kulturo. Ostane še **Thelma in Louise**, ki prihaja na spored poleti in kateremu v uvod sta namenjeni projekciji **Legende in Detektiva in dame** v dvorani Kinoteke.

Kaj so osemdeseta prinesla filmu? **Narko gangster** (*Al Pacino v Scarface* je gotovo najboljši med njimi); **yuppie** (*Michael Douglas v Wall street* kot zgodnji primer yuppieja - produkta pohlepnih in egocentričnih osemdesetih); **Madonna**, ki je bolj kot filmski pop fenomen, ampak ko govorimo o osemdesetih, pač ne gre brez nje; **horror**, predvsem v

množici poceni produkcij, katerih arhetip sta serijalki o Jasonu in Freddyju Krugerju. Temu površnemu seznamu je treba dodati vsaj še vizualni stil Ridleyja Scotta. Hladnost in od-tujenost, ki sta konstanti v dekorjih njegovih filmov (**Detektiv in dama** je seveda najlepši primer), sta pojma, ki praktično definirata minulo dekada. Trditi, da je Scott postavil prevladujoč trend v osemdesetih, bi bilo seveda pretirano. Toda stvari so povezane.

Sodeč po **Thelmi in Louise** pomeni novo desetletje za Scotta tudi nov stil. Eksterierji namesto interierjev, sončna svetloba namesto neona. Čakajoč na njegovega **Kolumba** o zasuku lahko le spekuliramo, medtem ko gledamo njegove stare filme. **Detektiv in dama**, pa tudi **Legenda**, sta kar pripravna za obujanje spominov.

Uroš Prestor

P.S.

Ridley Scott ima tudi brata režiserja. Tony Scott režira big- budget uspešnice (**Top Gun**, **Dnevi gmenja**), vendar ostaja v bratovi senci. Vsaj kar se tiče kulturne slave.

Tom Berenger in Mimi Rogers v najlepši melodrami osemdesetih, *Somebody to Watch Over Me*.

O LILIJAH, NAGELJNIH IN VIJOLICAH

V uvodnih sekvencah filma *V zadnjem trenutku* režiserja *Phila Joanouja* (poznamo ga po celovečernih *U2/U2 Rattle and Hum*, 1988/ in *Stanje milosti /State of Grace*, 1990/) mlada Diana Baylor (*Uma Thurman*) svojemu psihoanalitiku, dr. Isaacu Barru (*Richard Gere*), izpoveduje svoje sanje. V njih ima opravka s tremi vrstami rož: z lilijami, nageljni in vijolicami. Skupaj jih položi na mizo, pri aranžiranju pa uporablja nežen, svilnato mehak papir. Če naj bi se slednji (kar kot možno razlago sarkastično sugerira Diana sama) nanašal na sramne dlake, pa se pomena zgornjih treh vrst rož v svojem referatu dotakne ena od udeleženk simpozija o Sigmundu Freudu, kjer sodeluje tudi dr. Barr. Omenjena predavateljica na simpoziju očetu psihoanalize zameri njegovo teorijo, da je ženska nekompletno bitje, rojena mučenica, katere osnovna funkcija je, da služi moškemu, da pri tem trpi, vendar obenem v taistem trpljenju tudi uživa. Kombinacija treh vrst rož v navedenih sanjah naj bi s svojo značilno simboliko jasno odražala prav ta prirojeni ženski mazohizem: lilije pomenijo čistost in nedolžnost, rdeči nageljni pa meseno poželenje; ker sta ti dve težnji sami po sebi nezdružljivi, je potrebno vpeljati še tretjo, to je željo op

posilstvu, ki jo predstavljajo vijolice (iz lat. »violare«). Da ne govorimo o mizi, na kateri so rože (»oprostite izrazu«) »položene«.

Dr. Barra ljudje dolgočasijo, saj naj bi jim kot psihoanalitik znal »brati misli«, zato si želi spoznati nekoga, ki bi ga »presenetil«. Ta »nekdo« v njegovem življenju postane Dianina sestra Heather (*Kim Basinger*), katere osebnost sestavlja pravi zbir najrazličnejših patoloških značajskih potez: kot mladoletnico jo je zlorabljal lastni oče, zato mu - medtem ko pijan zaspi v svoji postelji - podtakne ogenj, da živ zgori; daje jo »patološka intoksikacija« (dr. Dušan M. Jevtič jo v svoji *Sudski psihopatologiji/1966/* navaja kot »delirium alcoholicum acutum«); seveda je (le kako bi ne bila?) tudi mazohist. Dr. Barr (kljub svoji sposobnosti »branja misli«) te kvalitete svoje izvoljenke odkriva le postopoma (in še to ne po svoji zaslugi) in vsakič posebej predstavljajo zanj »presenečenje«; največji šok pa doživi na koncu, ko odkrije, da ga je ves čas imela za bedaka. Odpustil bi ji lahko, če bi ga prevarala »zaradi zloma pod hudimi psihičnimi pritiski« (beri: če bi bila nora), ne more pa prenesti, da je bila lahko do njega, »ki bi vse storil zanj, tako hladno

preračunljiva« (beri: pametnejša od njega). Dr. Barr si ves čas domišlja, da mora Heather »rešiti« pred njenim možem Jimmyjem (*Eric Roberts*), nasilnim »pravoslavnim gangsterjem« (Roberts je od vseh nastopajočih verjetno še najbolj prišel na svoj račun: tako popolnega »sleazy« negativca že dolgo niso videli), v resnici pa je Jimmy za Heather idealni mož; njegova edina napaka je, da ji ne daje denarja (ki ga niti nima, saj je do vratu v dolgovi). In ko se Heather ponudi priložnost, da preko moževega trupla pride do štirih milijonov dolarjev, to možnost seveda izkoristi. Jimmyja je sicer »sovražila«, vendar je obenem potrebovala ravno tisto, kar ji je nudil, in ker je to vedela, ga je »sovražila« še bolj (»sovražstvo« kot izraz svojega nasprotja, kar izhaja iz enega od treh osnovnih pravil Freudove metode »svobodnih asociacij«), medtem ko ji dr. Barr »ni pomenil ničesar« (glede na »terapijo«, ki jo je ubral, to niti ni nenavadno). Richard Gere bi se s Kim Basinger/Heather kosal kot Dennis Peck (*Policaј pod nadzorom/Internal Affairs*, 1990, r. Mike Figgis/), kot dr. Barr pa nima proti njej obenih možnosti. Popoln polom dr. Barra in absurdnost njegove pretekle zaverovanosti vase se simbolično odražata v razpletu na svetilniku. Heather mu grozi z nabitim revolverjem (»Revolver pomeni penis, kroglice pa spermo«, bi Freuda posmehljivo parafrazirala Diana), dr. Barr pa se nemočen (»oropan moškosti«) brani tako, da Heather še v zadnjem trenutku poskuša psihoanalizirati (prim. naslov *V zadnjem trenutku* oziroma *Final Analysis!*). Ali je kaj čudnega, če se dr. Barru takoj zatem vdrejo tla pod nogami (dobesedno in v prenešenem pomenu te besede?)

Kaj pa Uma Thurman/Diana? Lepša je od svoje filmske sestre, »dobre doktorja« si ves čas prizadeva zdramiti iz njegove toposti. Kljub temu Richard Gere namesto klasične lepote (prim. *La Ricolino*, izdelek fontainebleaujske slikarske šole, zbirka G. Wildensteina) Ume Thurman izbere prostaški seksepil Kim Basinger. In potem ko Diana dr. Barra še zadnjič reši pred svojo sestro, se izkaže, da je bila v njegovih očeh v resnici ves čas le »gosenica«, Heather pa »metulj«. Zato ji na koncu ne preostane nič drugega, kot da »metulj« postane tudi sama.

V zadnjem trenutku *Phila Joanouja*: *Richard Gere* (dr. Isaac Barr) kot tisti, ki si je izbral napacno sestro.

ŽIVLJENJE SO SANJE

V *Zhuang Ziju*, obsežnem zborniku klasičnih filozofskih nauk, ki ga kitajsko izročilo pripisuje daoističnemu nesmrtniku istega imena (sinologi so sicer mnenja, da ni v celoti njegovo avtorsko delo), med drugim najdemo tudi zgodbo o možu, ki je sanjal, da je metulj, in se potem sprašuje, če ni morda v resnici metulj, ki sanja, da je človek. Zhuang Zi se s to svojo »anekdoto« - na svoj značilno neposreden način - obregne ob dejstvo, da ljudje običajno jemljemo t.i. »budno« stanje kot edino »normalno«, vsa druga stanja zavesti pa predstavljajo zgolj odstopanje od tega normalnega.

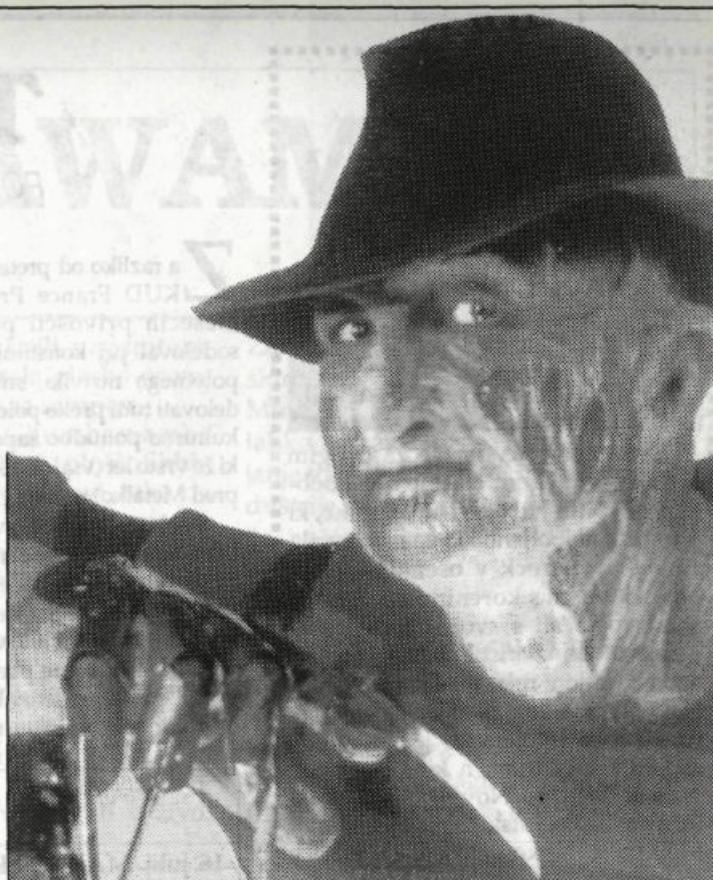
Režiserju Wesu Cravenu, ki je sicer že od svojega otroštva obseden od sanj (tako si redno, vsako jutro, zapisuje svoje sanje v sanjski dnevnik: glej *A Conversation with Wes Craven, director, Movie/TV Marketing*, 7/88, 12s), gre zasluga, da je z **Moro v ulici Brestov** (*A Nightmare On Elm Street*, 1984), enim od najbolj izvirnih horrorfilmov sploh, sprožil serijo, ki z načinom obravnave sanjskega sveta in prepletanja sanj z »resničnostjo« presega tisto, kar Carlos Castaneda v svojih osmih knjigah o Yaqui šamanu don Juanu piše glede »dreaming« tehniki, metod obvladovanja sanj ter kontrole »sanjskega telesa«. Čeprav ima sanjski svet pomembno vlogo tudi v drugih Cravenovih filmih (*Kača in maverica/The Serpent and the Rainbow*, 1988/, *Napadalec/Shocker*, 1989/, pa tudi *The Hills Have Eyes Part II/1985/*, *Smrt po smrti/Deadly Friend*, 1986/), se bomo tule osredotočili le na serijo **Mora v ulici Brestov**. V prvem delu (edinem, ki ga je režiral Craven) spoznamo iznakaženega psihopata Freddyja Kruegerja (Robert Englund), morilca otrok, ki so ga pred leti starši mlade Nancy Thompson (Heather Langenkamp) in njenih prijateljev živega zažgali. Freddy se naseli v nočne more najstnikov, le da ne gre za navadne sanje, saj Freddyjeve žrtve tudi v resnici doleti smrt, enaka tisti, o kateri so sanjali. Drugi del, **Maščevanje v ulici Brestov** (*A Nightmare On Elm Street, Part 2: Freddy's Revenge*, 1985, r. Jack Sholder) se odvija v

istem kalifornijskem mestecu (Springwood), vendar pet let kasneje. V tem filmu Freddy obsede (»You've got the body, I've got the brains«) telo Jesseja (Mark Patton), fanta iz družine Walsh, ki se je naselila v hiši Thompsonovih. Šele **Mora v ulici Brestov III** (*A Nightmare On Elm Street 3: Dream Warriors*, 1987, r. Chuck Russel) je »sequel« v pravem pomenu te besede, saj se direktno navezuje na izvirnik: spet namreč nastopita Nancy Thompson in njen ata (John Saxon). Potrdi se tisto, kar smo ves čas na tihem sumili: Freddy Krueger je »the bastard son of a hundred maniacs«, kot se nam izpove duh nune Amande Krueger (Nan Martin), Freddyjeve matere, žrtve skupinskega posilstva krdela norcev. **A Nightmare On Elm Street 4: The Dream Master** (1988, r. Renny Harlin) predstavlja prelomnico v smislu, da Freddy umori še zadnje tri preživle otroke staršev, ki so se pred leti znesli nad njim in si zato izbira nove žrtve, v petem delu, **A Nightmare On Elm Street: The Dream Child** (1989, r. Stephen Hopkins), pa se neuničljivi monstrum neuspešno poskuša polastiti telesa nerojenega otroka glavne protagonistke, Alice »The Dream Master« Johnson (Lisa Wilcox).

Po nepričakovano skromnem finančnem rezultatu, ki ga je dosegel peti del (B.O. rezultati ZDA/Kanada /najemnina/: 1. del - 9.337.942 USD, 2. del - 13.500.000 USD, 3. del - 21.345.000 USD, 4. del - 22.000.000 USD, 5. del - 10.000.000 USD)

je postala nadaljna usoda serije negotova in šele po dveh letih premora so posneli šesti del - **Freddyjeva smrt: Poslednja nočna mora** (*Freddy's Dead: The Final Nightmare*, 1991, r. Rachel Talalay). Freddy nadaljuje svoje poslanstvo iz 4. dela in Springwood postane mesto, v katerem niti enega otroka več, tako da si mora Krueger iskati nova lovišča (»Every town has its own Elm Street«). Film je nekakšna sinteza prejšnjih in postreže nam z razkritjem, da je imel Freddy otroka (ki je sedaj odrasla oseba), v zvezi s katerim ima seveda svoje načrte, vendar pa se »sad njegovega telesa« obrne proti njemu in ga (dokončno?) uniči. Ker se je Nancy Thompson že v 1. delu domislila, da je treba Freddyja iz sanj potegniti »na suho« in to - kot smo videli kasneje - ni delovalo, je seveda vprašanje iz pesmice med odjavno špico - »Do you really believe Freddy is dead?« - več kot na mestu. Kljub tej pomanjkljivosti v scenariju pa gre za eno boljših nadaljevanj iz serije, ki povrh vsebuje še posebej duhovit »gimmick«: sekvence finalnega spopada s Freddyjem so namreč posnete v 3-D tehniki (in si je pri tem treba nataktni posebna očala), kar pomeni, da so sanje tridimenzionalne, »resničnost« pa le dvodimenzionalna - z drugimi besedami, gre za jasen namig v Zhuang Zijevo slogu, da utegnejo sanje biti bolj »resnične« od »resničnosti« same.

Igor Kernel

»Ena, dve, tri, Freddy te lovi« - Robert Englund kot Freddy Krueger.

GRANT HART - IN-TOLERANCE (SST)NOVA MOB - THE LAST DAYS OF POMPEII (ROUGH TRADE)

Dve imeni, vendar se za drugim skriva prvo; Grant Hart je bivši bobnar razvpitih Husker Du, skupine, ki je morda najbolj močno zaznamovala ameriški off rock v osemdesetih in pustila močne korenine za naprej. Samostojno ali s svojimi zasedbami delujeta torej kitarist Bob Mould in pa bobnar, ki je v roke vzel kitaro, Grant Hart. Na prvi, leta '89 objavljeni samostojni plošči Intolerance je postavil v ospredje klaviature, h kitari pa se je vrnil z zasedbo Nova Mob na naslednjem diskografskem projektu. Novo Mob pa si lahko ogledate 21. julija v Ajdovščini (glej napoved). Intolerance odlično, The Last Days... dobro.

RAZLIČNI - HARD TO BELIEVE. A Kiss Covers Compilation (C/Z RECORDS)

Če bi bili Kiss že pod zemljo, bi se ob predelavah z gornje plošče vsekakor obračali, če ne že kar vrteli v grobu. No, na plošči je zbranih kar nekaj nam precej dobro znanih bendov. Vodijo vsekakor Nirvana, sledijo pa jim All, Hard Ons, Skin Yard, Melvins, Coffin Break, poleg njih pa so tu še Bullet LaVolta, Smelly Tongues, Hulabaloo in ostali. Skratka nekaj starih in nekaj novih imen, ki vam ob poznavanju vedno maskiranih glamorjev ponujajo precej bolj kot manj bizarne priredbe omenjene skupine. Zanimivo.

RAZLIČNI - A TRIBUTE TO ANDY WARHOL (SUB UP RECORDS)

Plošča bi pravzaprav lahko nosila naslov A Tribute To Velvet Underground; razen ene skladbe, in sicer Bowiejeve Andy Warhol, so ostale iz repertoarja VU. Sicer pa neznana založba in še bolj neznani bendi, ki pa, roko na srce, sploh ne igrajo tako siabe muzike. Ki je preje pop kot rock. In zato tudi za to kompilacijo velja enako kot za prejšnjo - zanimivo.

II

TRNFEST

POLETJE V KUD FRANCE PREŠEREN

(julij, avgust, september 1992)

Za razliko od preteklih let, ko si je tudi KUD France Prešeren v poletnih mesecih privoščil počitnice in s tem sodeloval pri konstituiranju ljubljanskega poletnega mrtvila, smo se letos odločili delovati tudi preko poletja ter z raznovrstno kulturno ponudbo zapolniti prostor in čas, ki že vrsto let (vsaj od ukinitve Izreza poletja pred Metalko) ostaja prazen.

Svoje poletno delovanje smo si zamislili dokaj širokopotezno. Različni kulturni dogodki (koncert različnih vrst glasbe, video večeri, razstave, gledališke predstave, prireditve za otroke - lutkovne predstave...) naj bi se vrstili pred prostori KUD-a ali pa (pač odvisno od narave prireditve) v njih

skozi celo poletje - od začetka julija do konca septembra. Vstopnine za posamezne prireditve ne bo, s čemer smo hoteli doseči predvsem to, da bi bile prireditve dejansko dostopne vsem, ki bodo poletje zaradi kakršnegakoli že razloga preživljali v Ljubljani.

Kljub temu da je zadnja leta vse manj sredstev za tovrstne projekte, smo uspeli v koprodukciji s Študentsko organizacijo Univerze Ljubljana ter ob podpori MSRIKŠ - enota kultura Ljubljana izbrati dovolj kvalitetnega programa za izpeljavo letošnjega prvega trnovskega poletnega festivala TRNFEST-a.

KONCERTI:

16. julij MARKO BRECELJ & JAVNA TRAJA (SLO)	29. avgust TRNFEST MARATON (SLO)
17. julij BRATKO BIBIČ (SLO) solo/harmonika	Za TRNFEST MARATON zbiramo prijave mladih neafirmiranih bendov, ki naj pošljejo prijave s posnetki na KUD France Prešeren - za TRNFEST, Karunova 14, Ljubljana, do 10. avgusta.
18. julij FLEXATONE (NL) sound performance	3. sept. ONCE UPON A TIME (Avstralija/Berlin) dark rock
21. julij NOWHERE BLOSSOM (Kanada) country-rock	11. sept. KAIN (NL)
24. julij ELEKTRO FEST (SLO)	19. sept. VOMITO NEGRO (Belgija) in DIVE elektro
14. avgust HOWITZER (SLO) rock	25. sept. TEKTON (SLO)
21. avgust GARAGE MONSTERS (CRO) rock	
28. avgust STRELNIKOFF (SLO) hard core	

Flexatone

CHUMBAWAMBA

30. JUNIJ, KLUB K4

Ena redkih priložnosti, ko je klub K4 spet, mislim da kar po dolgem času, popolnoma služil prvotnemu namenu svojega obstoja in gostil angleško off pop zasedbo Chumbawamba. Korenine zasedbe segajo v prvo polovico osemdesetih, ko so igrali pod imenom Crass; nato so delno razpadli in del jih je kot Chumbawamba izdal prvi LP, izjemno konceptualno zasnovano ploščo Pictures Of Starving Children Sell Records, s katero so opozorili na bistvo projekta Live Aid. Naslednja Never Mind The Ballots prav tako bazira predvsem na tekstih, s predzadnjo Slap pa so se podali v glasbene

vode in se muzike lotili z aparaturo, ki je močno ožigosala glasbo osemdesetih; gre seveda za sampler.

V K4 so Chumbawamba predstavljali svojo četrto ploščo Shhh, ki je izšla pred nekaj dnevi, tako da smo novosti slišali v živo. Domiselni, duhovit, samozavedajoč, inteligen, zabaven, lahkoten ... in še je pridevnikov, ki bi jih lahko prilepil samostalnemu nastopu. Chumbawamba, zagnani socialistični ideologi, ki izdajajo plošče pri lastni založbi Agit pop, so nastopili v napol praznem ali napol polnem K4 brez tehno krame in pasuse, ki jih na ploščah vzorčijo, kar sami odpeli in odigrali v živo.

Zares smo lahko slišali, kaj imajo skupnega Elvis, Rolling Stones, Kylie Minogue, Free, Abba, T. Rex in še bi lahko našteval. Ostra kritika, razgaljanje socialnih sitemov in glasbene industrije. Na zanimiv način in z vsemi že naštetimi pridevniki. Izvrstna predstava v K4.

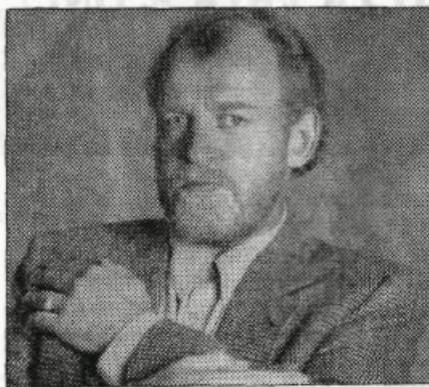
Igor Ivanič

P.s.: Škoda, da Chumbawamba niso prišli pred dvema leti; seveda škoda zaradi benda samega, kajti takrat bi lahko povsem uradno nastopili v sistemu, ki ga zagovarjajo. Sicer pa tudi ta ni kaj bistveno drugačen.

PRIHAJA LEGENDA

Joe Cocker - ime, ki ga pozna vsak ljubitelj rock in popularne godbe, pričinja v sklopu svetovne turneje, imenovane Night Calls World Tour '92, 17.7. na koncert v Ljubljano. Na stadionu za Bežigradom se obeta ena največjih rock prireditev v naših krajih, ki bo morda prekosila rekorden obisk na koncertu Boba Dylana (1991) in se gotovo zelo približala tehničnemu in estetskemu optimumu, ki sta nam ga s svojima koncertoma pričarali skupini Dire Straits (1985) in The Cure (1989).

Joe Cocker se je rodil 20. maja v Sheffieldu v Angliji in že v poznih petdesetih pričel nastopati po klubih na lokalni sceni, najprej z bratom in njuno skupino, kasneje pa s svojim bandom The Cavaliers. S skupino The Avengers je leta 1963 nastopil tudi kot preskupina Rolling Stonesom na njihovem koncertu v Sheffieldu. Joe je najprej prepeval klasike rock'n'rolla in se kasneje posvečal bluesu. Tako se ga je kmalu prijel nadimek »Le Petit Ray Charles«. Cocker je koncem šestdesetih s Chrisom Staintonom ustanovil The Grease Band. Predelava

beatlovske klasike *With A Little Help From My Friends* je Joeja uvrstila med zvezde, ki so že okusili slast prvih mest na lestvicah popularnosti. Vse skupaj pa se potrdi z legendarnim nastopom na festivalu v Woodstocku. Cocker je po prvem vrhuncu kariere v sedemdesetih letih še naprej nemal plošče, vendar podobnega uspeha kot leta 1969 še zdaleč ni dosegel. K temu je vsekakor pripomogla zasvojenost z vsemi možnimi opojnostmi... Veliki come-back pa je začetek osemdesetih, ko se je Joe

Cocker v duetu z Jeniffer Warnes in čudovito temo iz filma *Oficir in gentleman Up Where We Belong* prvič povzpel na vrh ameriške top lestvice. V prejšnjem desetletju Joe Cocker posname pet zelo tiražnih albumov, na katerih sodeluje cela vrsta znanih imen iz rockovskega sveta. Naslovi kot *Civilized Man*, *Cocker*, *Joe Cocker Live*, *One Night of a Sin* in *Unchain My Heart* med albumi in niz uspešnic najbolj razpoznavnemu moškemu vokalu v show businessu utrdijo zvezdniško pozicijo.

Joe Cocker je ob koncu lanskega leta izdal še en album z naslovom *Night Calls*, s katerega se še zdaj cedijo hiti. Prav ta plošča pa je povod za turnejo, na kateri Cockerja spremlja šest vrhunskih glasbenikov, dve spremljevalni pevki, fascinantna scena z odličnim svetlobnim parkom... V Joejevem repertoarju pa ne manjka noben štikl, ki ste si ga vedno želeli slišati v živo.

Se vidimo!!
Matjaž Ambrožič

GREMO

Juhuhu. Prišle so počitnice. Po Belem svetu so fuzbalerji, utrujeni od evropskega prvenstva, svoje štadiona prepustili rokerjem, ki mlatijo bajeslovne honorarje za uro in pol poskakovanja na odru, ki ga razen tistih v prvih vrstah tako nihče ne vidi. Ampak nič hudega; večer hitro mine v dolgih vrstah za pivo, kolo in stranišče. In vsi so zadovoljni. Pri nas je takih veselje bolj malo, obeta se nam le gospod Joe Cocker, če se ne bo medtem tudi on ustrašil. Pogosteje si lahko tovrstne dogodke ogledajo satelitsko priključeni televizorji, ki razumejo komando Sky Movies Plus. Omenjeni program si je namreč omislil posebne dogodke v obliki prenosov & posnetkov mega koncertov mega zvezd.

Za tiste, ki nimajo taprave antene, pa ostaja edina alternativa pot na morje. Ampak katero?

Gary Gray se je za Vas tokrat odpravil na slovito slovensko riviero, ki se razteza od Debelega rtiča, do nekega drugega rtiča, ki je nekaj kilometrov bolj

južno. Tu nekje med tema dvema točkama naj bi se nahajalo vse, kar vam pade na pamet, ko pomislite na morje; od velike luke do eksotičnih & mondenih plaž. No, luka je res tam, plaž pa je bolj malo, še manj pa mondenih, ali, uh, eksotičnih. A nič ne de, pravi žurerji

NA

& alkoholiki nismo nikoli pretirano tripali na praženje na soncu in šofotanje po umazani vodi. Zato so se vsi nočnih avantur željni, predvsem seveda teenagerji, trumoma valili na bližnjo domačo obalo, do katere se da brez problema priti na štop ali z avtomatikom ali na kakšen drug priročen način.

Dobrodošlica v biserih slovenskega obmorskega turizma je pregovorna: toplo pivo & počasni natakariji, a ker je časa na počitnicah ponavadi dovolj, to niso usodne prepreke.

Vendar pa me je letos krepko presunil novi štimung, ki vlada na obali - kot da v koprski mestni hiši ne

bi sedeli ta rdeči, ampak, tako kot v Ljubljani, ta črni. V Portorožu so ukinili zloglasno tržnico, kije bilasicerna vadna štala, vendar je omogočala, da si tudi ob najbolj nemogočih nočnih urah srečal kakšnega znanca ob šanku. Mulci se sedaj pretepajo pred pivnico ali na kakšenm drugem punktu slovite promenade, ampak pravega žara & krvi, ki ju je bilo mogoče videti vsako noč na tržnici, ni več. Tako glavna (in edina) portoroška ulica že kakšno uro po polnoči zeva prazna, najbolj vztrajni pa se zabarikadirajo v predrage diskače z nemogočo muziko. Saj veste: štump-

MORJE

štamp, štump-štamp. Če me uho ni prevaralo, so bolj ali manj ukinili celo milozvočneterasnebende.

Še huje je v Piranu, ki je sicer še vedno cool & fancy mestece, ampak na naključne nočne obiskovalce deluje pretežno morbidno. V tistih nekaj prijetnih lokalčkih, ki funkcionirajo do polnoči, vladata aristokratski mir in tišina, najglasnejši hrup pa bi s kihanjem utegnil povzročiti kakšen prehlajen gost.

Ja, vse to je nedvomno v funkciji pridobivanja prestižnih in petičnih tujih gostov, ki so glavni trip slovenskih turističnih delavcev. Po televiziji celo upravniki najbolj zanikrnih turističnih domov pljuvajo po množičnem turizmu in prisegajo na nivo & nobleso. Problem je le, da tujih turistov nikakor noče biti, niti onih sindikalnih Švabov, ki so proslavili mineralno vodo s tremi srci.

Gary Gray

KONCERTNA NAPOVED ZA VROČE DNI

Nekaj let po razpadu Husker Du se marsikdo sprašuje, kje so člani najboljše indierock skupine osemdesetih, kakor so jih imenovali številni rock konzumenti. Razen basista sta tako kitarist Bob Mould kot bobnar Grant Hart nadaljevala s solo karierama.

Grant je bobne zamenjal za kitaro in leta '89 izdal ploščo Intolerance, delo pa je nadaljeval lani s skupino Nova Mob, v kateri poleg njega igrata še basist

Tom Merkl in bobnar Mark Retish. Prvi LP The Last Days Of Pompeii so lani promovirali na evropski turneji in ob lastnem repertoarju z venčkom Husker Du hitov in nekaj priredbami nastopili tudi v Zagrebu in Beogradu.

Letos Nova Mob predstavljajo pred dnevi objavljeni mini-album Shoot in prihajajo v Ajdovščino, kjer bodo nastopili v torek, 21. julija. Koncert organizira ŠKUC BUBA.

AL DiMEOLA & WORLD SIMPHONIA

Poletno gledališče Križank, 29.6.1992

Al DiMeola je tudi po dvajsetih letih članstva v idealnem moštvu jazzovskih kitaristov še kako pri izvajalski moči, čeprav njegova glasba ne predstavlja več nikakršne inovativne reference. Njegov prvi projekt v tej dekadi, World Simphonia (2 albuma), tako ni nalletel na vzpodbudne kritike, kljub temu da je spoj jazzu in afr-latino-azijskih vplivov na akustičnem nivoju stilski evergreen. V tem precepu je tudi ocena njegovega koncerta, ki je nedvomno imel nekaj zelo svetlih virtuoznih trenutkov. Na žalost pa je

izstopal le sam DiMeola, medtem ko je slavni bandoneonist Dino Saluzzi pokazal bore malo. Enako negotov je bil tudi perkusionist. Še najboljša kombinacija v konceptualno zelo natrgani predstavi so bili dueti DiMeole in drugega kitarista Christopherja Caringtona, ki so ob pomoči kitararskih efektov ustvarili zadovoljivo stabilno zvočno sliko.

Če pa DiMeolov koncert postavimo ob bok lanskim nastopom Johna McLaughlina in Pata Methenyja ... raje ne!

Matjaž Ambrožič

Foto: Ziga Koritnik

AL DiMEOLA

NEMOGOČE JE NEMOGOČE

*zbornik Vzgoja med
gospodstvom in analizo;
uvodne študije napisala,
izbrala in uredila Eva D.
Bahovec; Krt, Ljubljana,
1992.*

Duhovni dedek pričujočega zbornika je seveda veliki Sigi, ki s svojimi sugestibilnimi podmenami oplaja generacije mislecev na vseh družboslovnih področjih. Tudi v slovenskem prostoru, ki po prodornosti in pronicljivosti nekaterih glavnih protagonistov sodi na sam svetovni teoretski Parnas. Psihoanaliza s svojimi subverzivnimi potenciali presega običajno pozitivistično logiko človekove samoumestitve v družbo, njune »akomodacije«, za obe stranki »nujnega« prilagajanja. Gospodstvo, vzgoja in analiza so, je zatrjeval Freud, že v temelju zgrešeni poklici, projekti. Pri njih se proces nikoli ne izide, zanje sta obe skrajnosti, če parafraziram Jeklenega, slabši, napačni. Vladanje, poučevanje in

analitično zdravljenje so torej vselej nemogoča podjetja.

Ta globoka opazka ima še kako daljnosežne implikacije. Vzgoja prihajajočih nadobudnežev združuje dva tesno prepletena sklopa, prenašanje vednosti in oblikovanje subjektivnosti. Oba pa temeljita na t.i. transferju, (ljubezenskem) razmerju med učencem in učiteljem, na identifikaciji, začaranosti prvega z osebo drugega. Tako postanejo odvečne dileme o (ne)premisivnosti, na kar je posebej opozoril Č. Lasch (katerega eno od poglavij iz slovite Narcistične kulture je tudi vključeno v izbor): več kot je »svobode«, bolj ko se »osvobajamo« avtoritete, tem hujša, neosebno mistificirana in obscena postane prisila konformizma. Učitelj govori s pozicije vednosti, je Lacanov »sss«, »subjekt, za katerega se predpostavlja, da ve«, in verovanje vanj vzpostavlja njegovo brezpogojno avtoriteto. Oziroma, kot zatrjuje C. Millot, »vzgojitelju ni treba vedeti, kaj dela, da bi bil dober vzgojitelj«.

Intencionalna pedagogika, vedno novi izobraževalni umisleki, so glede tega

prekratki: relacij med učečim se in poučevalcem ne gre zamejiti v nekakšno direktno, zavestno vplivanje; ti učinki se vselej prelamljajo skozi sfero nezavednega. Celoten izbor besedil v knjigi sledi natanko tej poti: od razgradnje pedagoških mitologij (Milner) prek althusserjanskega razumevanja šole zgolj kot še enega ideološkega aparata države, Laschove analize zloma avtoritete in Donaldove recepcije foucaultovske »mikrofizike oblasti« v Angliji, do psihoanalitičnega uvida (in zaključka?) te problematike. Ta pristane na subjektivno konstitutivno razcepljenost, kar pa je njen edini in najbolj lastni modus izkazovanja. In s tem povezanega neizbežnega nelagodja v kulturi.

Zbornik, ki ga je konceptualno zgledno sestavila Eva D. Bahovec, je še en primer, kako se lahko vsaj delno ublaži pomanjkanje izdaj posameznih študij v slovenščini. Izbrani prispevki vizzivalnih obrisih osvetljujejo obravnavana področja. Za kaj več pa je pač treba poseči po originalih.

Mitja Velikonja

ŽENSKÉ, REVOLUCIJE IN OSTALO

*Vlasta Jalušič: DOKLER SE
NE VMEŠAJO ŽENSKÉ...,
Krt, Ljubljana, 1992.*

Vsi, ki bi želeli zaznati šarm manifestacije žensk zdaj in dosti prej, ste pričakovani kompas izpod peresa politologinje in sociologinje Vlaste Jalušič končno dočakali.

Revolucija sama po sebi nima nikakršnega smisla v luči kolesja, ki se neumorno vrti, a zgodovina priča o ničkoliko žrtvah, ki polnijo tovrstni svetovni akvarij, kadarkoli se napreza preusmeriti (naravni?) tok dogodkov.

A kaj se zgodi z revolucijo, če se vmešajo ženske?

Pri tem gre seveda za vlogo žensk v zgodovinskem toku, ko so reprezentirale določeno energijo družbenega.

Z *Ženskim subjektom*, zaobsegajočem francosko revolucijo ter pravice žensk oziroma žensko vrlino in vladavino ali »kar ni nikoli bilo in nikoli ne bo«, zvemo o ženskah predvsem s plati izvensistemskega, družbenonaravnega elementa, a pogoja revolucionarnega prevrata, čemur pod *Razcepljeno žensko* sledi naprej: razgaljajoč manko revolucij, iščoč vire ženske podrejenosti ob t.i. »javni morali« ter navezujoč vse na širši zgodovinski prostor.

»Žensko vprašanje« v pravem smislu besede pa se pojavi z marksizmom. Ta daje vtis, da poleg moškega in ženske obstaja še utelešenje Človeka: »Spolna razlika je nekonstitutivna za človeški rod, izvržena, lahko je edino zrcalo, v katerem se ta narcisoidno identificira s samim seboj, je zrcalo razvoja. Človek se ogleduje v naravi, moški v ženski.«

Narava ženske obsega razmerja zunaj in znotraj družbenega. Oziroma ali je žensko gibanje v patriarhalni družbi lahko kaj več kot *subjekt feminizma*? In še oziroma: je le-to kaj več od samo »poženščenja« in: kaj lahko stori pozicija, naklonjena pravicam žensk: doprinese k razvoju pri njih samih ali oblikuje splošno situacijo?

Kako zabrisati razlikovanja med individualnim, intimnim, zasebnim, javnim, političnem v vlogi ženske?

Svet je s tem delom spet manjši in zaobsegajoč spekter širšega zgodovinskega pogleda, je spet zapolnil del mozaika, ki kot nemočna karikatura odstira zaveso.

Aktualno, vsekakor! S kokardami in vsem...!

Petra Radovič

BUDIZEM

Za budizem bi težko trdili, da je religija v pravem pomenu besede. Bolje ga označimo, če govorimo o njem kot o življenjski filozofiji, s pomočjo katere se lahko vsak človek osvobodí sebičnosti, poželjivosti in nevednosti.

BUDA

Vas Lubini pod Himalajo, 5. stoletje pr. n. št.. Maya, žena radže Šudhodana, neko noč sanja, da je v njeno telo vstopil bel slon. Devet mesecev pozneje. Vaški gaj se koplje v svetlobi polne lune. Zemlja se tresse. Kraljica Maya ob prisotnosti nadnaravnih bitij rodi otroka, Gautamo Budo, ki dobi ob rojstvu ime Sidharta (tisti, ki je dosegel svoj cilj). Maya sedem dni po porodu umre, saj je z rojstvom tega otroka izpolnila poslanstvo, ki ji je bilo dano.

To je legenda o rojstvu Bude, ustanovitelju budizma. Buda se je torej rodil v kraljevi družini. Odraščal je v velikem razkošju in blišču, obvarovan pred vsemi zunanji vplivi, njegova resničnost so bile naravoslovne znanosti in umetnost.

Foto: Iztok Dimc

Mlad se je poročil in dobil sina. Vendar ga razkošno življenje v palači ni osrečevalo. Odpravil se je na potovanje, kjer je spoznal trpljenje in ugotovil, da je to skupna usoda vseh ljudi. Trpljenje se mu je pokazalo v treh oblikah: videl je betežnega starca, od bolečin izčrpanega invalida in pogrebni spreved. Kot četrtega je srečal zadovoljnega revnega meniha. To srečanje je bilo zanj odločilno. Odpovedal se je razkošnemu življenju in se odpravil v samoto, kjer je hotel doseči resnično spoznanje, želel je najti pot, ki bi človeka osvobodila iz kroga smrti in ponovnih rojstev.

Sprva je hotel to doseči s strogim postom, zato je šest let preživel v skrajni samoodpovedi in strogi disciplini. Rezultat te stroge askeze je bil, da je skoraj umrl od lakote in si uničil zdravje ter končno spoznal, da to ni prava pot. Kmalu zatem, ko se je odpovedal aksezi, je preko globoke meditacije dosegel najvišje spoznanje in postal Buda (prebujeni oz. razsvetljeni). Svoje spoznanje je nato prenašal naprej in kmalu pridobil številne učence, ki so pozneje kot misijonarji širili Budov nauk.

Budisti so v svoje vrste sprva sprejemali le moške. Ženske so se zdele Budi nevarne, ker so pri moških zbujele slo po življenju in s tem ohranjale krog ponovnih rojstev. Slednjič pa se je le omehčal ter črnogledo napovedal, da se bo zaradi žensk njegov nauk obdržal le 500 in ne 1000 let. Pa se je očitno zmotil.

Do konca življenja je Buda potoval po Indiji in

oznanjal svoj nauk. Umrl je v starosti 80 let, utrujen od nenehnih potovanj. Legenda pripoveduje, da je ob upepelitvi Budovega telesa nastal strašen potres.

BUDOV NAUK

Buda je svoj nauk izrazil v obliki štirih resnic. Trdil je, da:

- obstaja trpljenje,
- obstaja vzrok trpljenja,
- obstaja konec trpljenja,
- obstaja pot, ki vodi h koncu trpljenja.

Splošna izkušnja človeka je trpljenje, duševno, čustveno ali telesno. Vsako trpljenje je posledica pretekle karme. Za Budo je vsako življenje eno samo trpljenje: »Rojstvo je trpljenje, staranje je trpljenje, bolezen je trpljenje, zaskrbljenost, beda, bolečina, stiska in obup so trpljenje; ne doseči, kar si človek želi, je trpljenje.«

Vzrok oz. izvor trpljenja je v tem, da človek hrepeni po napačnih stvareh ali pa skuša prave stvari doseči na napačen način. Človek nima občutka za prave vrednote.

Poglavitna naloga budizma je, da trajno odpravi trpljenje. Človek se reši trpljenja takrat, ko se osvobodí kroga večno ponavljajočih se ponovnih rojstev in stopi v blaženo stanje - nirvano. Zato mora stopiti na »plemenito osmero pot«, ki zapoveduje:

- pravo spoznanje, t.j. priznavanje štirih resnic;
- pravo mišljenje, zaradi katerega je človek dober srčen, miroljuben, nedojemljiv za čutne užitke, sovraštvo in hudobijo;
- pravo govorjenje izključuje laž, prazno besedičenje in opravljanje, govorec je dolžan govoriti modro in resnicoljubno;
- pravo obnašanje prepoveduje prešuštvo, krajo in umor;
- prava zaposlitev mora zagotavljati preživetje, vendar ne sme ogrožati sočloveka;
- pravo prizadevanje pomeni spodbujanje dobrih misli, ki se nato razvijajo v plemenite besede in dejanja,
- prava razsodnost zahteva skrben premislek o željah, besedah, delovanju in čustvih.

Pravo zbranost duha lahko človek

doseže z intenzivno koncentracijo. Buda je veliko svojega časa posvetil tudi razmišljanju o ponovnih rojstvih ali reinkarnaciji, kar je odsev hinduistične miselnosti, ki je bila že takrat v Indiji izredno močna in je gotovo vplivala tudi na Budo. Od tod je Buda v svoj nauk prenesel zakon karme, ki določa, v kakšni obliki se bo posameznik ponovno rodil: dobra dela prinašajo dobro reinkarnacijo, slaba pa slabo. Karma pomeni »delo, dejanje«, izraža pa se v mislih, besedah in dejanjih. Ker je po budistični miselnosti življenje izenačeno s trpljenjem, je prvenstvena želja vsakega budista, da se ustavi proces ponovnih rojstev, kar lahko doseže vsak, ki se osvobodi oblasti karme in preusmeri svoje življenje. Ustvarjati začne t.i. »dobro karmo«.

Človeška osebnost ni enotna, ampak je sestavljena iz stalno spreminjajočih se, različno razporejenih sestavin, ki tvorijo svet. To razmišljanje je pogojeno z idejo o dharmi, ki vlada vsem obstoječim moralnim in fizikalnim elementom. Dharme so npr. štiri prvine: voda, zrak, zemlja, ogenj; barve, zvoki; čustva; biološki procesi. Človek v bistvu predstavlja tok dharm, ki se stalno spreminja in se po smrti prerazporedi in nastane nov

posameznik.

Cilj življenja je nirvana. V budističnih spisih je opisana takole: »Nirvana je območje, kjer ni zemlje, vode, ognja in zraka; ni niti območje neskončnega prostora niti neskončne zavesti, ni niti območje čistega ničla, ni niti ta svet niti drugi svet; tam ni niti sonca niti lune. Ne bom rekel, da prihaja in odhaja, niti da miruje niti da izginja. Je brez začetka, brez nadaljevanja in brez prenehanja. Je konec trpljenja.«

RAZŠIRJENOST BUDIZMA

Za časa Budovega življenja njegovih govorov niso zapisovali, budistične nauke so širili z ustnim izročilom. Po Budovi smrti pa je nastal problem interpretacije teh naukov, zato so se Budovi učenci odločili, da jih bodo zapisali. Kljub temu je kmalu prišlo do razcepa med budističnimi menihi. Nastali sta dve smeri. Teravadski ali hinayanski budizem je bil zelo ortodoksen, izredno je bila poudarjena disciplina, asketizem in odmik menihov od posvetnega življenja. (Hinayana pomeni »mali voz«, na katerem se vozijo samo menihi.) Druga smer je mahayanski budizem, ki uči, da mora menih pomagati ne le sebi,

ampak tudi drugim, ne le bližnjim, ampak vsem živim bitjem. Za ta cilj naj bi se menih v skrajni sili odrekel celo svojemu lastnemu razsvetljenstvu. (Mahayana je »veliki voz«, v katerem se lahko peljejo vsi ljudje razsvetljenstvu naproti.)

Ob svojem nastanku se je budizem hitro razširil po Indiji zlasti zato, ker ni priznaval kastnega sistema. Kljub temu pa je ostal zaradi preprostih ljudem primernejšega hinduizma v 11. st. n. št. praktično brez vpliva. Bolj ortodoksen hinayanski budizem se je do danes ohranil na Šri Lanki, Burmi, na Tajskem, v Kampučiji in Laosu. Manj strogi mahayanski budizem je

danes prisoten na Kitajskem, v Koreji, Vietnamu, Mongoliji, na Japonskem in Tibetu.

Največ zaslug za razširjenost budizma na Zahod ima Teozofsko društvo, ustanovljeno 1875 v New Yorku. K širjenju budizma je močno pripomogel tudi velik val kitajskih in japonskih priseljencev v Ameriko ob koncu 19. stoletja. Nastajali so budistični templji, šole premišljevanja, samostani, ki so danes večinoma združeni v *Budistični cerkvi Amerike*.

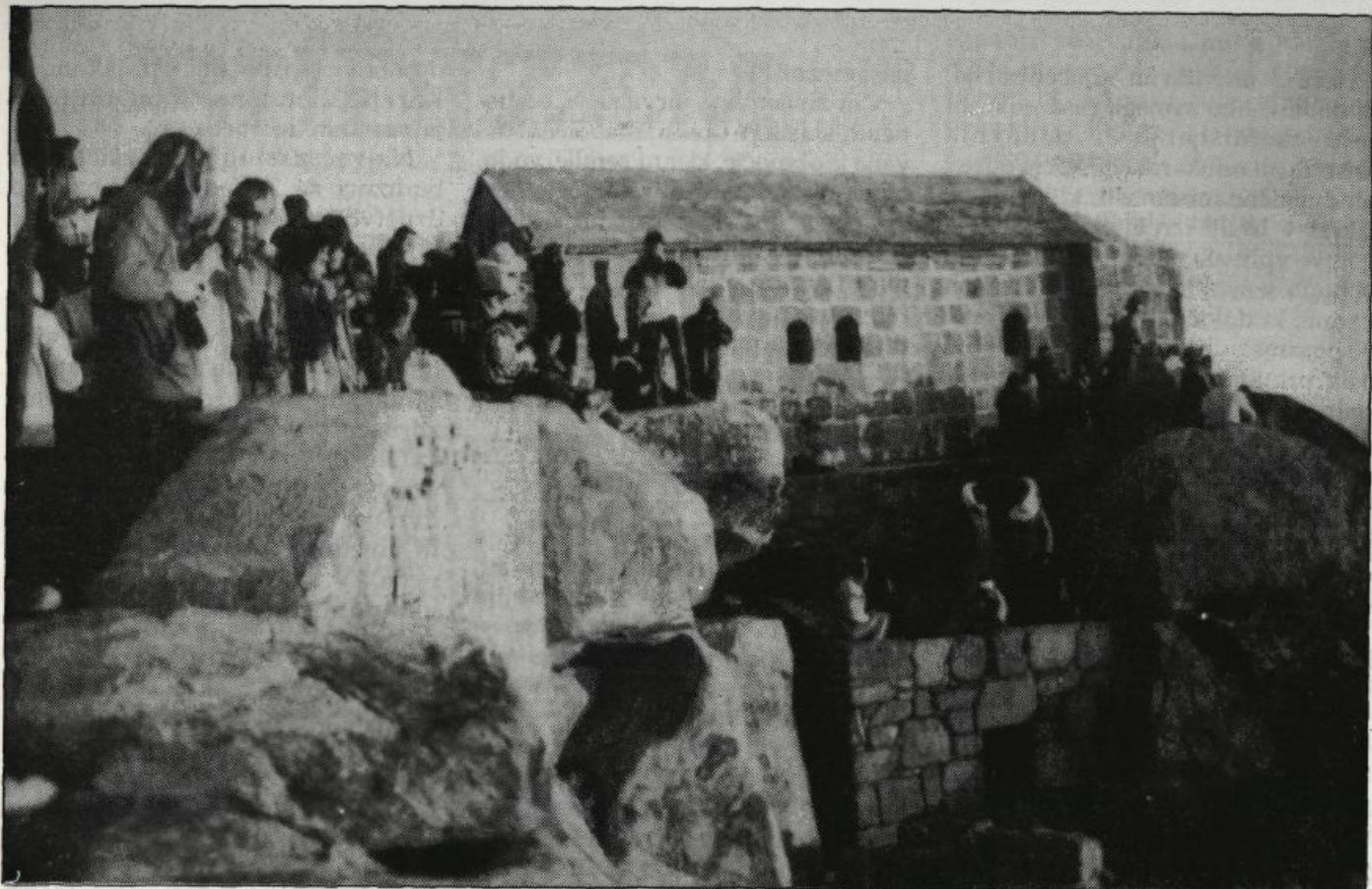
Filozof Arthur Schopenhauer je »kriv«, da je budizem spoznala tudi Evropa. Vplival je na številne mislece in umetnike (npr. skladatelja Wagnerja). V začetku 20. stoletja je bilo ustanovljeno *Angleško budistično društvo*.

V naše kraje so budizem zanesli kitajski priseljenci, ki so danes še maloštevilni in slabo organizirani, imajo pa velike načrte. K nam so prišli iz različnih razlogov: eni skušajo pri nas obogateti z izdelavo in prodajo kitajskih suvenirjev, drugi pri nas študirajo, spet tretji nas razveseljujejo s pripravljanim pristno kitajske hrane. Lagali bi, če bi trdili, da so ti Kitajci, ki jih lahko srečate na ljubljanskih ulicah, pravi, verni budisti. Socialistična revolucija in vlada Komunistične partije Kitajske je pri mladi generaciji opravila svoje. Vera je postala prepovedana. Kljub temu bi bilo iluzorno misliti, da je izgubila vso veljavo. Budizem je preživel ravno zato, ker je bolj kot vera življenjska filozofija, način življenja, tradicija. Čeprav mladi Kitajci danes le redko pokažejo svojo vero navzven, jo nosijo v sebi kot del kulturnega izročila svojega okolja, kot del sebe. »Slovenski« Kitajci so danes še dokaj zaprta skupina. Največja prepreka za vzpostavitev stikov z domačini je jezik, ki jim povzroča največ težav. Vendar pa si vsi prizadevajo, da bi se čim prej odprli in svojo življenjsko filozofijo posredovali čim širšemu krogu ljudi. V ta namen nameravajo odpreti Kitajski kulturni center, vendar imajo probleme pri iskanju primerne prostora in zaradi financiranja. Trudijo se tudi s prevajanjem kitajskih (tudi budističnih) tekstov v slovenščino.

Nives Špeh

Foto: Iztok Dimc

VROČI SINAJ

Razočarano sem strmel v vrhove tankerjev, ki so neslišno pluli skozi prostranstvo puščave.

Fatamorgana? Ne, ni bil privid!

Takšen je pogled na Sueški prekop iz žabje perspektive, ki sem ga bil deležen le nekaj trenutkov, preden je avtobus izginil v tunelu pod slavnim prekopom.

Hladnokrvni šofer s kopico izraelskih poslovnežev vred ni imel prav nikakršnega razumevanja za mojo željo po kratkem postanku.

Še dolgočasen, ki je na ves glas navijal Doorse, pri čemer so se arabskemu sopotniku vidno ježili lasje, je bil ob mojih prizadevanjih videti čisto brezbrizen. Sicer pa se tako ni za nikogar zmenil, saj se je z glasnimi vzkliki čisto vživel v ne vem kateri del Ramba na videu, ki je bil kar pravšnji uvod za potnike, namenjen E proti Izraelu.

Ob Sueški ožini, ki približuje dve morji in veže dva kontinenta, se je ljudem že davno porodila misel, da bi prekopali ozek del kopnega in tako odprli pot ladjam iz Sredozemlja v Indijski ocean. Že stari Egipčani so izkopal prekop, ki pa je potekal od Rdečega morja proti Nilu. Obnavljali so ga v ptolomejski, rimski in arabski dobi, z odkritjem pomorske poti v Indijo pa so ga opustili. Leta 1869 so odprli sedanji prekop v dolžini 161 kilometrov, ki je pri dnu širok okoli 80 metrov.

Sinaj, košček zemlje med Sredozemljem in Rdečim morjem, je poln kontrastov: na severu močvirja, palme, peščene plaže, čudoviti koralni greben v Rdečem morju, vmes pa pusta pokrajina z rdeče-rjavo obarvanim gorovjem. Večina od okoli 100.000 prebivalcev polotoka živi v oazah in ob obali severnega dela, kjer leži tudi največje mesto El Arish.

Že vse od časov faraonov je bil Sinaj priča številnim spopadom, saj predstavlja nekakšen most med Azijo in Afriko in je bil zato strateško

še kako pomemben. Po poteh, kjer so puščavo s svojimi vojščaki prečkali egipčanski kralji davno pred našim štetjem, da bi si pokorili Palestino in Sirijo, so se leta 1967 v nasprotno smer valili izraelski tanki, ki so se umaknili šele v začetku osemdesetih let. Vmes pa so čez pusto pokrajino paradirale vojske Aleksandra Velikega, Hetitov, Babiloncev, Perzijcev, Grkov, Rimljanov, turških sultanov, Napoleona in v začetku tega stoletja Angležev.

Polotok je domovina številnim Beduinom, katerih nomadsko življenje se danes hitro spreminja, čeprav skopa zemlja omogoča rast le skromni vegetaciji, ki komaj zadošča ovcam in kozam, ki spremljajo beduinska plemena. Večina njihovih prednikov je prišla z Arabskega polotoka. Njihove navade, vera, zakoni in izredna gostoljubnost so se izoblikovali v izoliranosti, težkih klimatskih razmerah ter neprestani potrebi po preseljevanju.

Mnogi še danes živijo v šotorih, vendar pa nomadsko življenje opušča

vedno več »otrok puščave«. Tudi vlada se trudi, da bi se jih čim več ustalilo. S tem namenom so zgradili šole, bolnišnice in socialne centre ter namestili zaloge vode tam, kjer so želeli, da bi se Beduini naselili za stalno. Tako danes velik del teh skrivnostnih ljudi goji dateljne, obdeluje zemljo ali pa skušajo zaslužiti v razvijajočem se turizmu.

Sinaj je seveda tudi dežela »svetih dogodkov« in številnih »čudežev«. Že samo ime Sinaj spominja na boga: Sin je bil bog meseca v stari Mezopotamiji, katere prebivalci so tudi prečkali peščena brezpotja znamenitega polotoka.

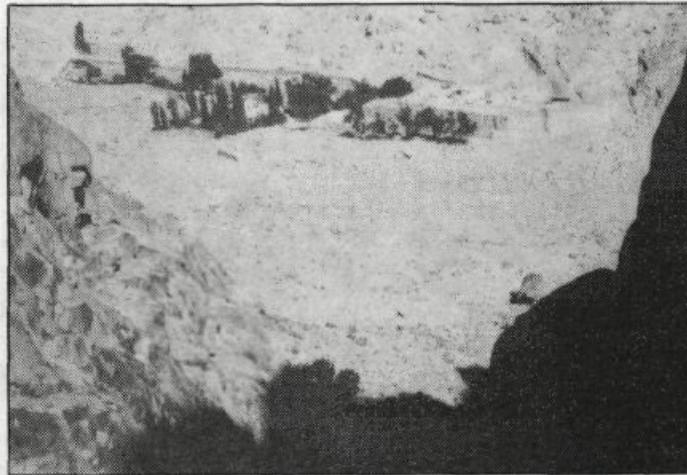
Tu je tudi gora Sinaj, kjer naj bi človek prvič govoril z bogom. Seveda je ravno zato cilj mnogih, ki zaidejo v osrčje sinajskega polotoka.

Pot na sveto goro se začne pri samostanu sv. Katarine, kjer naj bi bog iz gorečega grma spregovoril z Mojzesom. V 1400 let starem samostanu živi kakih petnajst menihov, katerih življenje v izolaciji ni nič kaj osamljeno. Popotnikov, ki se pred vzponom ustavljajo tukaj, je iz leta v leto več in ni čudno, da so se temu tudi sami prilagodili. Za nekaj egipčanskih funtov ti shranijo pretežak nahrbtnik, ki ga ob vzponu na goro vsekakor ne potrebuješ, dobro pa so založeni tudi z raznimi brošurami o samostanu, ki si ga delno lahko tudi ogledaš.

GORA SINAJ

Z zaničevalnim pogledom sem ošvrknil kamele, ki so jih Beduini pod visokim samostanskim obzidjem ponujali manj samozavestnim popotnikom. Otvorjen le s spalko sem zagrizel v strmino v družbi dveh Nemcev, ki sta ravno tako nameravala prespati na gori. Pot do vrha je res bolj položna, toda po nekaj tednih lagodnega življenja mi je že pošteno jemalo sapa, preden sem dosegel 2285 metrov visok vrh. Ravno sem še uspel ujeti sončni zahod in enkratni pogled na

okoljske vrhove, ki so spreminjali barve kot kamniti kameleoni. Z zatonom sonca je izginilo še tisto malo toplote, ki so jo nudili zadnji žarki. Tudi spalna vreča, ki sem jo razgrnil ob mali cerkvi na vrhu, me ni mogla dovolj ogreti. Le kdo bi pričakoval tak mraz v Egiptu? Vseeno sem nekako zadremal ob

prijetnih mislih na barvit sončni vzhod, ki se je obetal.

Namesto čudovitega jutra sem navsezgodaj doživel pravo invazijo turistov. V manj kot pol ure je vrh zasedlo staro in mlado. Veselo so

škljocali s fotoaparati proti vzhajajočemu soncu, sam pa sem razočarano počakal, da se razgreti fotografi malo umirijo. Mraz je opravil svoje in kmalu sem bil na vrhu ob grški ortodoksni cerkvi spet skoraj sam. Le pod bližnjo miniaturno mošejo so Beduini še vedno vztrajali ob plinskem kuhalniku in čakali na zapoznele turiste, katerim je topel čaj, tako kot meni, prišel še kako

prav. Šele po prvih požirkih tople tekočine sem se lahko v miru razgledal po okoliških vrhovih in se pripravil na sestop preko 3000 kamnitih stopnic, ki predstavljajo drugo možno pot na goro Sinaj. Pot je vsekakor primernejša za sestop, saj vzpon preko neskončnega stopnišča nikakor ne more biti preveč prijeten.

Po tej mrzli noči sem si res zaželel morja, ki na srečo ni bilo daleč. Dahab, na zemljevidu velika pika, je v resnici le velika zaplata asfalta, ki predstavlja avtobusno postajo v ozadju katere se diskretno skriva turistično naselje za petične goste.

Na srečo je le nekaj kilometrov iz »mesta« beduinska vas, poleg katere so zrastle nekakšni bungalovi. Vse udobje, ki ti ga nudijo, so majhne slamnate kolibe. Nekatere so celo zidane, vendar pokrite s trsjem, saj dežja tudi tukaj skoraj ne poznajo. Tanke penaste blazine na peščenih tleh kar spodobno nadomeščajo postelje. Elektrike seveda ni, vodo pa dobiš v najbližjem vodnjaku.

Obalo krasi edina gruča palm daleč naokoli, tako da ima drugače pusta pokrajina tukaj res eksotičen videz. Med palmami so raztresene številne male restavracije, zgrajene iz trsja, bambusa in palmovih debel. Vse skupaj je od daleč videti kot prijetno urejeno naselje brodolomcev.

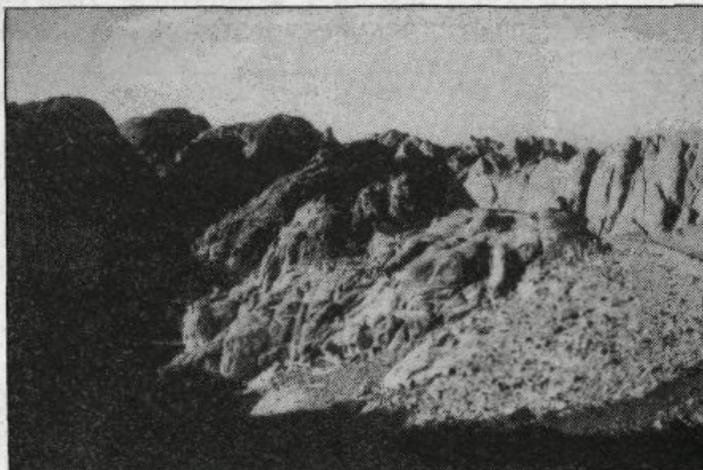
Notranjost provizoričnih restavracij je povsod enako preprosta: na tleh preproge, blazine in nizke mizice ter obvezna glasba, večinoma stari rock. Številni psi, mačke in celo kakšna opica, ki se stalno vrtijo okoli miz, nikogar pretirano ne motijo, pa čeprav se pogosto stepejo za ostanke na krožnikih, ki jih lenobni lastniki nikoli ne uspejo pospraviti dovolj hitro. Za malo denarja lahko tukaj uživaš v prvovrstnih morskih dobrotah, od jastogov pa do različnih velikih rib, katerih imena si tako ali tako ne moreš zapomniti. Tako ni čudno, da se ne preveč zahtevni

popotniki ustavljajo tukaj tudi za več tednov. Klima ob morju je prijetna, saj stalno pihlja veter, morje pa je toplo čez celo leto, tako da tudi pozimi ni zadrege. Eno izmed preprostih restavracij vodi celo Avstrelac, ki se mu je ta košček obale tako prikupil, da se vsaj še nekaj let ne misli vrniti. Ob stalnem stiku s popotniki s celega sveta mu nikoli ni dolgčas, našel pa si je tudi izbranko in okoli stolov že racata prikupni hčerki. Z družino se namerava vrniti šele, ko bosta deklici dovolj stari za v šolo.

V prijetnem naselju pa bi se slej ko prej začel dolgočasiti, če ne bi bilo koralnega grebena, ki obdaja južni del polotoka. Razprostira se le nekaj metrov od obale, kjer lahko z masko in plavutmi občudujete fantastične oblike in čudovite barve koral. Tako lepih in nenavadnih rib ni nikjer drugje kot le na koralnih grebenih. Rumene s črnimi pikami, progaste, vijolične z rumenimi plavutmi, pisane papagajevke in številne druge ribe vseh mogočih barvnih kombinacij se dvigajo kot bleščeči cvetovi in ob

nevarnosti bliskovito izginajo za koralne vejice in v varne kotičke prave koralne džungle. Med ribjimi lepoticami so nekatere tudi hudo strupene, zato je najpametneje, če se ničesar ne dotikaš! Pa tudi koralne niso čisto nedolžne, saj te lahko nekatere opečejo vsaj tako kot koprive.

Prijetna klima in lenobno življenje

v malem naselju ti tako zelo zleze pod kožo, da se le stežka odločiš zapustiti kotiček, ki je tako daleč od vsakdanjih problemov in težav. Toda turistična viza se je počasi iztekla in treba se je bilo pripraviti na dolgo pot proti domu.

IZZIV ZA BRALCE

Egipt je ena izmed dežel, kjer se da čisto lagodno preživeti s kakimi 500 DEM na mesec, kar zadostuje za spanje (okoli 5 DEM na noč), hrano, potovanje po deželi, pa še za kak suvenir bi lahko ostalo. Povratna letalska vozovnica iz Aten znaša okoli 400 DEM, do Aten pa se lahko odpravite tudi na štop. Slednjega po Egiptu ravno ne priporočam, saj domačini na to niso najbolj navajeni in običajno pričakujejo za vožnjo plačilo. Po drugi strani pa je štopanje vseeno lahko priložnost za spoznavanje domačinov... Torej za kakšnih 1000 DEM si lahko privoščite že kar lepe počitnice, čeprav ne v ravno razkošnih hotelih, vedno čistih rjuhah in ob dunajskih zrezkih. Mednarodna študentska izkaznica vam lahko pomaga do kakšnega popusta pri letalski vozovnici, če vas mikajo muzeji, boste deležni polovičnih cen, popusta pa boste deležni tudi na egipčanski železnici.

Igor Fabjan

Pariz

8.8. - 16.8. 1992

CENA: 6.500 SIT + 250 DEM - ČLANI SPD ERAZEM

6.800 SIT + 250 DEM - NEČLANI

CENA VKLJUČUJE:

AVTOBUSNI PREVOZ LJUBLJANA - PARIZ - LJUBLJANA;

6 NOČITEV Z ZAJTRKOM;

AVTOBUSNI IZLET V VERSAILLES,

VODSTVO;

STROŠKE ORGANIZACIJE

ERAZEM

TRUBARJEVA 7, 61000 LJUBLJANA,
TEL. 061/131-076

INDONEZIJA

DEŽELA TISOČERIH OTOKOV

Indonezijski arhipelag, ki se razteza vse od Malajskega polotoka na JV Azije pa do Avstralije, se ponaša z več kot 13.000 otoki, katerim je največkrat skupno le to, da pripadajo isti državi. Od Sumatre do Timorja se srečuješ z nekdanjimi lovci na človeške glave, muslimanskimi skrajneži, starodavno kulturo Jave, čudovitimi templji in obredi skrivnostnega Balijskega, množico še vedno aktivnih vulkanov, nepreglednimi deževnimi pragozdovi... Pravijo, da je prav vsak malo večji otok dežela zase, saj so ljudje, običaji, kultura, pokrajina in podnebje povsod tako različni.

Džakarta, milijonska prestolnica na otoku Javi, je le še eno izmed velikih mest, kjer živi pisana paleta ljudi, od bogatašev v razkošnih vilah do brezdomcev v zasilnih bivališčih, kjer se tkejo žalostne usode premnogih, ki se v upanju na boljše življenje zgrinjajo v veliko mesto. Ljudje s podeželja šele tu postanejo reveži v pravem pomenu besede. Mnogi so doma preživeli z obdelovanjem koščka rodovitne zemlje in nekaj bananovci, v mestu pa je treba za hrano najprej zaslužiti. Toda kakršnegakoli dela za neuke priseljence običajno preprosto ni.

Med popotniki je Džakarta še posebej znana tudi kot prestolnica žeparjev. Že v Singapurju sem poslušal zgodbe o skupinah, ki z britvicami najraje operirajo na vedno natrpanih mestnih avtobusih. Denar za pasom ali okolli vratu še zdaleč ni varen! Nepridipravi so že tako izurjeni, da

prerezane hlače opaziš šele, ko izstopiš iz avtobusa, takrat pa je običajno že prepozno! Pri svojem delu so celo tako spretni in natančni, da iz skrivališča poberejo le denar in čeke, potni list in ostale nepotrebne papirje pa običajno pustijo nesrečnemu lastniku. Vse to mi je odvrnilo vsakršno željo po podrobnejšem spoznavanju mesta, še posebno ko sem že prvo jutro zalotil falota, ki se je z britvico lotil mojega nahrbtnika. Takrat sem se odločil, da zapustim »nezdravi kraj«, kot so ga imenovali že v časih kolonije Holandcev, ko so ljudje v nekdanji Bataviji množično umirali zaradi malarije in drugih tropskih bolezni.

Z VLAKOM ČEZ JAVO

Potovanje čez Javo je lahko dokaj preprosta zadeva. V vsakem večjem mestu je moč najti kup avtobusov, ki vozijo tudi na bližnjega otoka Bali in Sumatro. Cene so zmerne, voznja pa kolikor toliko znosna, če odmisliš

samomorilsko razpoložene šoferje in neznanosko radovedne domačine. Vlak je še najcenejša in najvarnejša varianta, vendar pa občutno počasnejša.

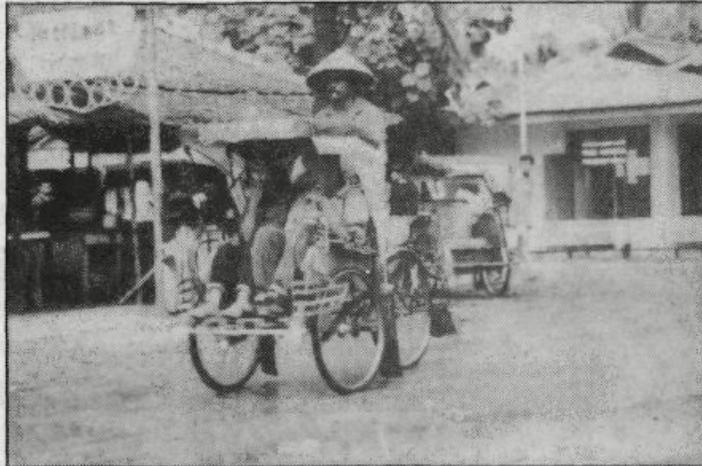
In tako sem oborožen z vodo, šopom banan, zavitkom keksov in obilico potrpežljivosti zavzel sedež takrat še presenetljivo čistega vagona. Kmalu sem se lahko prepričal, da so Indonezijci res neverjetno družabni in neznanosko radovedni ljudje. Ob vsaki priložnosti se zapletejo v živahne pogovore, če pa je pri roki tujec, pa še toliko bolje! Vsakdo, ki zna vsaj nekaj angleških besed, hoče preizkusiti svoj besedni zaklad. Seveda so vprašanja vedno bolj ali manj enaka. Ko me že stotič sprašujejo, kje je Jugoslavija, kaj je Slovenija, kam grem, kako mi je ime, kaj dela moj oče, mama, brat, sestra..., se delam, da ne razumem angleško. Toda tudi to ne pomaga kaj dosti, saj očitno še niso naleteli na tujca, ki ne bi govoril tega jezika.

Zelo pogosto je izrečeno vprašanje: Kam greš? To mi je šlo še posebno na živce. Kasneje sem izvedel, da je to nekakšen pozdrav, kot npr. kako si kaj. Na to vprašanje je najbolje odgovoriti »jalan, jalan« (hodim, kar tako), kar spraševalcem vedno privabi na obraz zadovoljen nasmech.

Ob naslednji poplavi vedno enakih vprašanj prasknem v smeh in cela štorija se še enkrat ponovi. »Kam greš, kako ti je ime?...« Na koncu se sprijaznim z usodo in večer mine v prepevanju ameriških uspešnic, vse dokler me pred radovedneži ne reši prepričljiv spanec.

Če imaš še to smolo, da se odločiš za vlak ob kakšnem večjem prazniku, se lahko potovanje spremeni v pravo moro. Takrat so vagoni natrpani do zadnjega kotička in lahko si srečen, če se sploh uspeš zriniti na vlak! V vsesplošni gneči povzročajo dodatno zmedo še prodajalci raznih priboljškov, ki se vztrajno prebijajo med prepotenimi telesi. Z velikimi pladnji in košarami krožijo sem ter tja po vagonih, vse dokler niso zadovoljni z izkopičkom ali pa utrujeni občepijo v kakšnem kotu umazanega vagona.

Nikoli mi ni bilo čisto jasno, kje živijo vsi ti ljudje, saj so s svojimi košarami pogosto vztrajali na vlaku tudi 500 kilometrov in več. Ponudba neutrudnih krošnjarjev je res neverjetno pestra: voda, Coca-Cola, sadje, vmes priskoči kak fantič ali kar cela skupina, ki ti s kitaro zabrenka nekaj taktov najnovejše uspešnice in če je potrebno te osrečijo še z ne ravno ubranim petjem, dokler se jih

ne rešiš vsaj z drobnim kovancem. Že spet je nazaj domačin s pijačo, sledi mu naslednji s plišastimi medvedki, nekdo ponuja časopise, knjige, pred nogami se mi razkomi črnolaska s pladnjem riževih dobrot, obenem pa mi drugi prodajalec kar preko rame ponja

slačice. Zatem sledijo ure, verižice, prodajalec papagajev, čistilec čevljev... Ob tako raznoliki ponudbi kmalu ni nikogar več, ki ne bi nekaj grizljal. Razni olupki, peške, kosti, papir pa seveda brezbrizno romajo na tla ali v najboljšem primeru skozi okno. Ko se po tleh nabere nekaj centimetrov smeti, se skozi vagon sprehodi uslužbenec z veliko metlo in na prvi postaji vse skupaj pomete skozi vrata vagona in

stvar je urejena za naslednjih sto kilometrov.

Java, najgosteje naseljeni otok indonezijskega arhipelaga, tako domačinom kot tudi številnim turistom nudi marsikaj. Otok je ena sama veriga bolj ali manj dremajočih vulkanov. Zemlja je tako plodna kot le malokje. Bogata koncentracija mineralov, ki so jih v tisočletjih iz drobnozemlje iztrgali vulkani, in vlažna tropska klima sta idealna kombinacija za bujno rast. Nekateri predeli so še vedno neprebrani gozdovi, v katerih živijo eksotične živali, od nosorogov pa do netopirjev, ki merijo čez krila več kot meter!

Antična Java je bila dežela kmetov, ki so pridelovali ogromne presečke, ki so se porabili za palače kraljev in gradnjo velikih svetišč. Prvotni prebivalci so verjeli v duhove prednikov in animistične sile. V stikih z Indijci se je tudi tukaj pričela hindujsko-budistična kolonizacija, ki je trajala kar 1400 let in je bila zaradi simbioze kultur obojestransko koristna. Znanost in kultura sta se v tem času pospešeno razvijali.

BOROBUDUR

V letih razcveta je nastal daleč na jugu otoka Borobudur, velik tempelj, ki naj bi služil meditaciji in čaščenju. Gradili so ga skoraj sto let. Tesarji, zidarji in klesarji so prihajali iz vseh koncev takrat omikanega sveta.

Orjaška, na videz monolitna gmota je videti kot piramida, zgrajena okoli vrha griča. Nad kvadratno osnovo se druga za drugo dvigajo terase. Prvih šest je kvadratnih, potem sledijo tri okrogle, čisto na vrhu pa se bohoto mogočna stupa. Na okroglih terasah stoji 72 manjših stup, podobnih rešetkastim zvonovom, v katerih sedi Buda v naravni velikosti. Stene ogromnih kvadratnih teras so obdelane s preko 2500 kamnitimi reliefi, ki ponazarjajo zgodbe Budove poti skozi njegove inkarnacije, govorijo o arhitekturi, oblačenju, kmetijstvu, borbenih veščinah, plesu in umetnosti iz tistega

časa. Kralji, sveti možje, navadni ljudje, graciozne lepoticice, bojevnice z meči, sloni, eksotična drevesa se vrstijo pred teboj kot skrivnostni film iz daljne preteklosti. Kamniti reliefi so skupaj dolgi kar pet kilometrov!

Danes je Borobudur pravo romarsko središče, od zore do mraka preplavljeno s trumami radovednežev.

Tisti dan, ko sem prispel pred vhod mogočnega templja, je bil za ogled še posebno neprimeren. Soparne meglice, tiransko sonce in gneča prepotenih teles mi je kmalu ubila vsako voljo do raziskovanja in s prvim avtobusom sem jo mahnil v višje predele, kjer je zrak čistejši in se temperature tudi podnevi spustijo pod 20C. Planota Dieng leži pod 3000 metrov visokimi brundajočimi vulkani. Pokrajina tod okoli je resnično nenavadna. Divje robato skalovje, ostanki nekdanjega kraterja, je poraslo z mahovi, evkaliptusi in zverženimi borovci, stalno zaviti v mrzle meglice. Iz težkih oblakov kar naprej prši, iz tal pa se tu in tam dvigujejo po žveplu smrdeče pare. V kotanjah se skrivajo čudovito obarvana mineralna jezera, sikajoči gejzirji in brbotajoče vrelo blato. Delovanje naravnih sil je tako mistično prepričljivo, da ni čudno, da so na ta kraj hodili častiti bogove že od nekdanj. Tako kot vreme so se mi zdeli tudi ljudje nenavadno hladni. Drugod te na

vsakem koraku ogovarjajo radovedneži, tu pa se prav nihče ni menil zame.

Cesta, ki se z visoke planote strmo spušča v dolino, se vije med terasastimi polji, ki se zajedajo v strme bregove. Prav vsaka ped zemlje je videti skrbno obdelana. Koliko truda in dela je bilo vložena v te njive, da so jih ljudje iztrgali iz pobočja z najbolj preprostim orodjem! Zaradi hladnejšega podnebja gojijo tod podobno zelenjavo kot pri nas. Takrat je bila na višku sezona krompirja in tako ni čudno, da mi je ta konec Jave ostal v spomuni kot »krompirjeva dežela«.

V Jogjakarto sem prispel pozno ponoči. Prijetno je bilo spet čutiti topel veter. Kljub pozni uri se je vsepovsod trlo ljudi, ki so se sprehajali, posedali in jedli v provizoričnih restavracijah, ki oživijo ponoči na širokih pločnikih glavne ulice. Prav na vsakem koraku se je nekaj peklo, jedlo, prodajalo, razkazovalo... Toliko zadovoljnih obrazov že dolgo nisem videl.

Pisano mesto je bilo polno pasti in skušnjav za mojo ne preveč polno denarnico. Ljudje so bili začuda veliko manj vsiljivi kot drugod in celo rikšaši me niso obljajali s svojo ponudbo na vsakem koraku. Odločil sem se, da bom vsaj eno dopoldne čisto običajen turist, in tako sem se posvetil ogledu sultanove palače. Pomešal sem se med

skupino nemških turistov, ki so pridno snemali in fotografirali, da jih je bilo kar veselo gledati. Toliko smešnih friso, kot jih najdeš med navdušenimi fotografi, lahko vidiš le še redkokje! Ko sem se začel dolgočasiti, sem stopil do prikupne indonezijske vodičke in jo napadel s kopico tipičnih vprašanj: od kod si, kako ti je ime, ali si poročena, kaj dela tvoj oče... Le začudeno se je smehljala in kar ni ji šlo v glavo, da so lahko tudi tuji tako zelo radovedni.

Jogjakarta, eno največjih indonezijskih mest, velja za nekakšno kulturno središče Jave. Vsak teden je tu priložnost za kraljeve ceremonije ali pa nov festival drame, plesa, glasbe... Cela četrt se ukvarja z izdelovanjem usnjenih in lesenih lutk, s katerimi uprizarjajo celonočne predstave iz svoje nenavadne kulture. Tu izdelujejo tudi čudovite filigrane in slike v batik tehniki. Še rikše so lepše kot drugod, nekatere pa so celo poslikane z različnimi motivi, ob katerih sem se spraševal, ali gre za kič ali za pravo umetnijo. Mesto je idealno za nekajdnevni počitek, saj so tudi prenočišča in hrana med najcenejšimi v Indoneziji. Poleg tega sta blizu tudi mogočna templja Borobudur in Prambanan, za osvežitve željnega tudi do morja ni več daleč.

Igor Fabjan

RADIO ŠTUDENT JE

MEGA

RADIO ŠTUDENT, UKV stereo 89,3 in 104,3 MHz

DARILO NILA

Deželo starodavnih civilizacij, piramid in faraonov so skozi vso njeno bogato zgodovino imenovali darilo Nila. Zgodovina Egipta je nerazdružno povezana z reko Nil. Minevala so ljudstva, kulture, vladavine, ostal pa je Nil, oživljajoča reka, ki tisočletja podarja življenje tej nenavadni oazi sredi puščave. Reka je navdihovala in pogojevala ekonomsko, versko, socialno in politično plat življenja. Dežela faraonov je preživela kar sedemindvajset stoletij, v čemer je ni prekosilo nobeno kraljestvo starega sveta. Okoli leta 1000 pr.n.š. je bila egipčanska moč za vedno strta, ostala pa so svetišča, gigantski spomeniki in molčeče grobnice, katerih arhitektura je bila vredna kraljev in bogov. Tekom stoletij so celi rodovi stavbenikov prekrili bregove Nila, od njegove delte pa do Nubije na 1300 km oddaljenem jugu, s kamnitimi spomeniki.

Danes se Egipt sooča s številnimi problemi. Poleg nezavidljive ekonomske situacije povzročajo gotovo največ težav verska nasprotja. S slabšanjem ekonomskega položaja mnogi vidijo rešitev v vrnitvi k tradicionalni kulturi in veri, ne pa v uvozu zahodne tehnologije in njim tujega načina življenja. Slabše je stanje, več ljudi se zateka k veri in vedno več je pristašev muslimanskih skrajnežev. Med njimi je tudi veliko mladih iz vrst študentov, ki so spoznali, da tudi z izobrazbo ne bodo prišli do boljših položajev.

Turizem prinaša državi lepe denarce, toda najrevnejši so zopet deležni le skromnih drobtinic bogatega turističnega kolača ali pa še tega ne. Denar se steka v žepu domačih in tujih mogočnejšev, ki so postavili drage hotele in pripeljali razkošne ladje, ki s petičnimi gosti križarijo med Kairom in Asuanom. Manj premožnim domačinom ostane boj za skromnejše turiste, ki so zadovoljni tudi s preprostejšimi hoteli, v katerih nihče preveč ne sitnari zaradi hladne

vode, umazanih tapet...

Televizijske antene so obešene po vseh strehah, od visokih zgradb v Kairu do ilnatih domov kmetov - felahov. Tuje televizijske oddaje imajo na vsakdanje življenje močan vpliv. S pritiskom na gumb se družina v skromni hiški iz ilnate opeke nenadoma preseli na ulice ameriških vele mest ali pa v razkošen svet bleščečih filmov. Življenje, kakršnega si v skromnem okolju še zamišljati niso mogli, nenadoma oživi na malem zaslonu in zaseje seme nezadovoljstva. Mladi tako dobivajo predstavo o blagostanju v mestih, kjer vidijo v zaposlitvi možnost drugačnega, boljšega življenja. Posledica tega je, da velika mesta, kot so Kairo, Aleksandrija, Asiut, preplavljajo vedno nove množice ljudi.

KAIRO

Avtobus je obmiroval sredi prometne zmede in ni bilo videti, da se misli kaj kmalu zganiti. In tako sem začela spoznavati milijonsko mesto. Kljub pozni uri ni bilo videti, da bi

utrip velemesta že kaj zamiral.

Kairo je res pravo srce Egipta, ki neutrudno bije že stoletja. Le malo je mest, kjer so nasprotja med vzhodom in zahodom, modernim in tradicionalnim, novim in starim tako očitna in prisotna na vsakem koraku. Molitveni klici mujezinov se mešajo s hrupom kaotičnega prometa in moderno glasbo, tako arabsko kot tudi zahodnjaško.

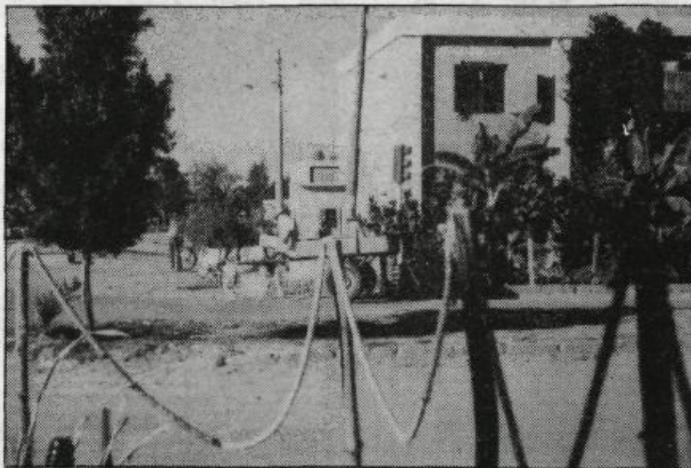
Velike poslovne zgradbe in razkošni hoteli za premožne tujce se dvigajo in šopirijo nad ulicami, polnimi hupajočih vozil ter sem in tja pohlevnih osličkov, ki še vedno kljubujejo pločevinasti reki. Nedaleč iz mestnega središča pa že lahko naletiš na improvizirana bivališča, ilnate hiške in blatne ulice revnejših predelov. Tu se tkejo žalostne usode premnogih, ki se v upanju na boljše življenje zgrinjajo v milijonsko mesto. Toda zgolj pridne roke še zdaleč niso dovolj za preživetje, zato se sanje mnogih kmalu razblinijo v bedi in obupu zasilnih bivališč.

Egipt, pravzaprav Kairo, je tesno povezan s piramidami. Mogočne priče preteklosti vsak dan oblegajo množice turistov in raznih mešetarjev, tako da se obisk navadno spremeni v beg pred vsiljivimi trgovci in lastniki vseh mogočih jezdnihi živali. Saj moraš do piramid po mnenju teh zadnjih na vsak način odjezditi na kameli, konju ali vsaj osličku.

Spiramido so stari Egipčani primerjali strukturo človeške družbe. Na vrhu je bil faraon, hkrati kralj in božanstvo. Pod njim so si v vedno nižjih plasteh sledili dvorjani, visoki uradniki, pisarji, obrtniki, trume delavcev in velika množica kmetov. Faraon je bil utelešenje bogov in duša države. Odgovarjal je za naraščanje in upadanje Nila, za letno žetev, za srečo v gospodarstvu in za mir. On je delil zemljo med podložnike, razvrščal delovno silo pri gradbenih delih in delil pravico. Za egipčanske razmere je bil tak absolutni vladar brezpogojno potreben, kajti samo kralj z nadčloveškim ugledom je lahko v 1300 km dolgi deželi uveljavljal in ohranjal tako težko doseženo enotnost.

H gradnji takšnih grobnic je faraone vodilo verovanje v posmrtno življenje. Piramide pa niso bile le grobnice

vladarjev, ampak so bile tudi simbol življenja in smrti, neizbežno znamenje absolutne in večne moči bogov. Kar sedemdeset dni je trajalo, da so umrlega pripravili za posmrtno življenje. Truplo so z mešanico solitra, dišav in smole spremenili v mumijo, le to pa so povili s trakovi iz tanko tkanega blaga. Tako so nekdanji vladarji na nek način vendarle našli

nesmrtnost.

Največ pogledov gotovo pritegne mogočna, 137 metrov visoka Keopsova piramida, ki so jo dogradili leta 2690 pr.n.š. Približno 2.500.000 kamnitih blokov, povprečno težkih 2,5 tone, je bilo potrebnih za velikansko grobnico. Množica matematikov, kamnosekov, zidarjev, nadzornikov in sužnjev jo je gradila več kot 25 let!

Khan el khaili je poleg piramid, ki so že od nekdanj zaščitna znamka Egipta, gotovo eden glavnih ciljev nakupov željnih turistov. Velikanska tržnica z labirintom ozkih ulic gotovo lahko zadovolji navdušene zbiralce spominkov. Pred trgovnicami se kopiči raznovrstno blago, ki še bolj maši že tako skoraj neprehodne ulice. Nekateri predeli so prave pasti z vsiljivimi in agresivnimi trgovci, ki skušajo izvleči iz tebe, kolikor je le mogoče. Prodajalci rinejo vate in so včasih že prav nesramni. Na vsak način ti hočejo prodati »več tisoč let stare kamne«. Komaj se rešiš enega, te že napade drugi, ki je še vztrajnejši in še bolj nepopustljiv. Grabi te za roke, obleko, nahrbtnik in obenem žlobudra mešanico nekaj svetovnih jezikov.

Kar oddahnem si, ko se spet znajdem na blatni ulici, kjer me obkrožajo le bosonogi otroci. Spet je tu večna prošnja za bakšiš, ki lahko pomeni slaščico, neverjetno so mahnjeni na

svinčnike, najraje pa imajo seveda denar. Bakšiš je v Egiptu nad vse pomembna zadeva: otroku privabi na obraz širok nasmeh, natararja napravi prijaznejšega, v polnem hotelu ti pomaga do proste postelje..

POTOVANJE PROTI JUGU

Mogočni kip Ramzesa vzbuja pozornost pred vedno živahno železniško postajo. Skozi okna vlakov, večinoma brez stekel, se bašejo spretnejši in lahko so srečni, če uspejo zasesti vsaj prostor nad sedeži, ki je običajno sicer namenjen prtljagi. Ogromne cule in vmes kakšna kletka z nemirno perutnino so romale v natrpne vagone, ko je vlak že začel kazati znamenja življenja.

Tudi jaz sem se odpravila dalje, proti jugu, proti Asuanu, kjer velja, da je Nil najlepši.

V Egiptu je lahko potovanje z vlakom vsaj drugega razreda tudi čisto prijetna in udobna zadeva. Prvi hip me je pravzaprav vse minilo, ko sem pred blagajno zagledala nepregledno vrsto prerivajočih se Arabcev. Prešinilo me je, zakaj so v vrsti čisto sami moški, saj je na vlakih vendarle tudi precej žensk, torej očitno potujejo tudi one. Čutila sem radovedne poglede in obšel me je zoprni občutek. Spet se je zvrstilo nekaj vprašanj, od kje sem in če sem poročena, ko se je končno od nekje vzel prijazen fantič in mi prišepnil, da je za ženske druga vrsta, čisto posebej in tudi precej krajša da je. Mimogrede me je še poprosil, če kupim karto še zanj, saj ni upanja, da bo tu prišel na vrsto pred odhodom vlaka. Kar je čisto držalo.

Tako kot na postaji je seveda gneča tudi na vlakcu. Sicer pa sem spet občutila prednost, saj so temnopolti Arabci kar tekmovali, kdo mi bo odstopil sedež. V zameno sem se potem skoraj celo pot morala pogovarjati z njim, ampak še vedno je bolje sedeti in se pogovarjati, kot pa stati in molčati. Arabci imajo o zahodnjakinjah mnenje, ki ga pridobijo iz televizije. Najlažje je potovati, če vztrajno zatrjuješ, da si poročen in imaš doma vsaj dva otroke. Potem, nejeverno sicer, pokažejo malo več spoštovanja, drugače pa ti kaj hitro začnejo pošteno parati živce.

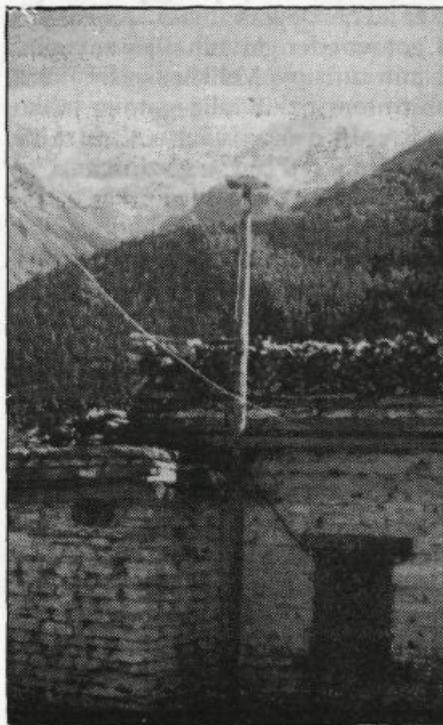
Marija Demšar

NEKAJ BEŽEČIH TRENUTKOV VESELJA - NEPAL

Po tridesetih urah letenja in presedanja po letališčih smo pristali v Katmanduju. Daleč od Evrope. Krave, sprehajajoče se po sredini cestišča, vožnja po levi strani, gost promet, zvoki avtomobilskih hup, umazanija so postali realno dejstvo. Zmeda in nered. Le kako se bom tu znašla, sem se spraševala. Čas je izgubil vrednost. Sedenje in čakanje je nekaj, s čimer lahko preživiš dan.

Sprijateljem sva se na kolesih kar hitro znašla v prometu brez prometnih znakov, kjer vozniki avtomobilov namesto smernika uporabljajo roke. Lepoto budističnega templja sva odkrivala z vrha hriba, saj je vstop dovoljen le budistom. Krave so tu res svete. Poleg glavnega svetišča je udobno ležala bela krava, z zlate tridelne stene pa so se odbijali sončni žarki. Veliko vernikov se umiva v reki, ki teče poleg svetišča, nekatere ženske

pa tu perejo tudi perilo. Na istem obrežju sežigajo trupla vernikov, ovita v belo blago. Šele kasneje sem izvedela, da je to drag način pokopa, ki ga ne more kupiti vsak. Pepel vržejo v reko, ki se kasneje izliva v sveto reko Ganges. (Za grmado pa uporabljajo prijetno dišeč les sandalovino). Po dveh dneh smo že dobili tako imenovane »treking permite«. Posebna izkaznica, dovoljenje za vstop na območja, ki so odprta za turiste. Naša pot se je začela v Pohari, mestu, ki je dvesto kilometrov oddaljeno od Katmanduja. Turistični avtobus pa je za to pot porabil celih dvanajst ur. Vožnja po makadamski cesti ob prepihu v avtobusu nas je zelo utrudila. Naše volje pa ni omajal niti grozeč plaz, ki je odnesel del poti, nam pa potovanje začini z enourno hojo po vročini in z vso prtljago na ramenih. Da, potem smo tudi preklinjali. Start je bil pred nami. Pohara pa je dva dni zbudjala tipično hipijevo nostalgijo. Svoboda in mir.

Anaporne tu že kažejo svojo veličino. Nekaj prtljage smo pustili v hotelu, vzeli najnujnejše stvari in najeli taksi, ki nas je zapeljal do konca makadamske ceste. Od tu dalje je bila le še dobro uhojena utrjena pot. Nič več avtomobilov, koles, rikš, le domačini, karavane konj in mul, ki do mesta nosijo domače pridelke, v hribe pa tehnično blago, in seveda tudi reka turistov.

Naš cilj je bil Jomosom, 120 km oddaljena vas. Območje, po katerem smo hodili ves teden, se imenuje Mustang. Čisto na severu pokrajina že vstopa v Tibet, za turiste pa je še vedno zaprta.

Machapuchhare je ostajal za nami, jezero ob Pohari je postalo ogledalce, vročina dneva in nahrbtnik sta postajala vse težja. Hodimo, hodimo. Vročina, sopara, premočena majica in bolečine v ramenih. Kot protiutež je vsak nov ovinek prinašal nov pogled na čudovito pokrajino, prepleteno s terasastimi pobočji.

Znajdemo se na makadamski cesti. Strahota. Rana v terasasta pobočja. Sveže nezaceljene rane. Plazovi kamenja. Nema drevesa na vrhu hriba pa stojijo in molčijo. Škoda.

Ritem hoje so spremljali pozdravi »namastek«. Kot da bi vsakič nekdo rekel: »Pridite in pogledjte.« Naša prva postaja je bila lesena hiša na kamnitih temeljih, krita s slamo. Stala je na vrhu hriba in nekje daleč spodaj so se srečevale tri doline. Res je lepo živeti sanje. Jutro po nevihtni noči je to potrdilo. Saj poznate majske barve. Nizko drevje in grmovje vse bolj izginja, ostenki rjavih pobočij so odkrivali masiv nepalskega gorovja.

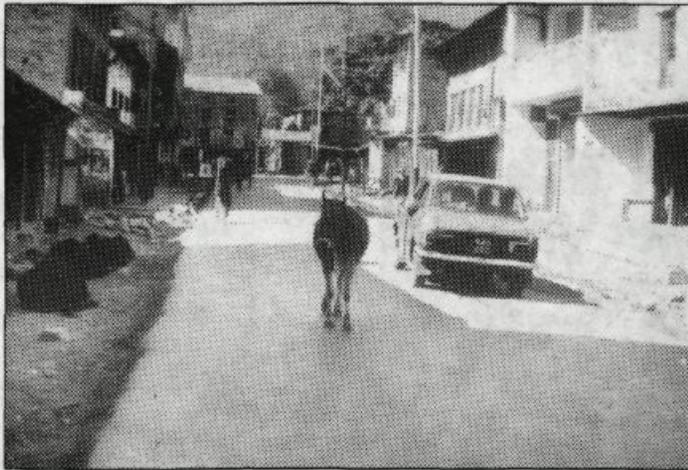
V prostoru, ki so ga omejevale le surove deske, sva pojedla obvezan zajtrk, čutare napolnila s čajem, plačala in odšla. Slutila sem, da bo tudi ta dan vroč in oblekla kratke hlače in majico.

Nagdanda, Channdrakot, Ulleri, Sikha - vasi, ki so si precej podobne. Razpotegnjene po pobočju. Domačini povsod živijo svoje življenje in se ob množici turistov ne pustijo motiti. Skrbijo za vsakodnevno hrano, govedo in delo na terasastih njivah. Pogosto orodje je srp in nekakšna motika na kratkem ročaju. Lesen plug ni prav nič redek.

Pot je ta dan vodila navzdol, kar se mi je zdelo popolnoma logično, saj smo dva dni hodili le v hrib. Najraje bi se nekam usedla in gledala, gledala. Sredi dneva sva imela počitek in čas za kosilo. Izbrala sva hišo, na kateri je visela tabla New Daulagiri Lodge, na zunaj pa je bila prav tako preprosta kot

druge kmetije, ki sva jih že prej srečevala. Kamnita hiša z rdeče rjavo prebarvanimi okni. Samo starec z revmatičnim telesom, ogrnjen s kosom blaga, z otrokom v naročju je sedel za mizo, sicer namenjeno turistom. Prisedla sva in pozdravila.

Ni se dal motiti. Sedel je in zibal otroka, zanimanje za naju pa je pokazal šele, ko si je Marjan prižgal cigareto. Mislila sem, da je sam in sem stopila v

hišo. V velikem mračnem prostoru je v kotu stala miza, v drugem polica za posodo, v tretjem pa ognjišče. Gospodinja me je opazila in mi ponudila zvezek, v katerega sem zapisala najini imeni. Lepo, sem si mislila in odšla ven. Otrok je postal nemiren. Mati gospodinja ga je dvignila v naročje in ga začela dojiti, potem pa ga celega slekla in namazala z oljem. Mir v tej ženski se je prenesel na otroka. Vedela je, da čakam na kosilo. Naenkrat sem zagledala gospodarja, oblečenega v zelen pajac, podoben tistim, ki jih nosijo uslužbenci Petrolovih črpalk, s poleni v naročju. Takrat nisem le povsem obupala, dogajanje me je spravljalo v smeh. Potem sva bila presenečena, saj sva kosilo dobila v eni uri. In še dobro je bilo. Saj veste zakaj, ali ne? Paradiznikova juha, tako imenovani tibetanski kruh, špageti z zelenjavo in bela kava. Samo domače vino je pokvarilo okus sicer dobrega kosila. Slivovka v moji čutari pa je bila v Nepalju res nekaj posebnega. Domačini so se čudili, kako lahko pijemo tako ostro in pekočo tekočino. Sama sem si mislila: okus po domačem.

Po treh dneh smo prišli do prve kontrolne točke. Vasi so postajale bolj strnjene in grajene cele iz kamenja. Tudi pot skozi vas je tlakovana s kamenjem, dvorišča pa oklepajo zidovi. Bolj hladno je tu. Policist v olivno zelenih hlačah in puloverju je svojo pisarno postavil kar ob poti sredi vasi. Miza in preprost stol. Vse njegove kretnje mi govori: Ali veste, da ste le

tujci v moji deželi in nikar si je ne skušajte prisvojiti!

Ne, saj si je ne, si v mislih odgovorim.

Verjetno je res, da smo prišli sem iskat tisto izvirnost, ki je pri nas že izginila. Vi ne veste, vi jo še imate, se mi vsiljujejo misli. Od tu naprej, od Vadi Tatopani pot ni več tako težka. Ko smo si utrujene noge blagodejno osvežili v toplem vrelec, smo se odpravili naprej. Hodili smo ob porečju reke Kaligandaki. Nekaj časa po levi in nekaj časa po desni strani, prečkanje pa so nam včasih omogočili tudi nevarni viseči mostovi. Ogromna struga označuje globoko dolino reke (globina 2200 m), na eni strani stoji mogočna Anapurna, na drugi strani pa Daulagiri (oba vrhova sta visoka okoli 8000 m).

Gozda je vse manj, iglavci zamenjujejo listavce. Veter je vse bolj mrzel, poteze domačinov pa drugačne. Vse bolj spominjajo na Tibetance

s širokimi ličnicami. In mnogo zgaranih obrazov. Kontrasti barv so vse večji. Rjavo peščena barva pobočij, beli zasneženi vrhovi in čisto modro nebo. Vladajočo tišino motijo le žvižgi vetra in otovorjene karavane. Na koncu poti, v Jomosomu, je bilo le malo turistov. V Moon Light lodgeju smo počakali na letalo. Polet nazaj do Pohare je trajal le dvajset minut. Vsa mogočnost gora je dobila drugačen zorni kot. Naporu enotedenske hoje pa so postali neznosno lahki.

Nepal je bil čudovit. Svoboda in trgovci z različnim blagom so stali na tehtnici mojega razpoloženja. Prah in umazane obleke, sedenje na prašnem pločniku in tekanje za turisti - način življenja sicer uspešnega trgovca. Skrivnostno zaviti v nekaj neznanega in preprosti so bili domačini. Všeč so mi bili. Njihovi otroci so mali bogovi - eni od dekljic je bila ime Puza. Na koncu je sprehod po prepeljnih ulicah Katmanduja pomenil pravo zabavo. Srebrnina, preproge, ljudje z vseh kontinentov. Reka ljudi. Samo hotelska soba v Thamelu je bila zavetišče, kjer sem kradla trenutke miru. Predmestje Katmanduja pa je pokazalo pravo sliko Nepala.

Na napol porušeni hiši se je bleščal napis Pepsi - choice of generation. Moč civilizacije ali ne? Ker je sosedovo vedno boljše, Mona Lisa karakteristika lodgejev. Paradise, Hungry eyes, kičasti okraski Nepala. Izvirnost se tudi tu umika in izginja.

Marija Žigon

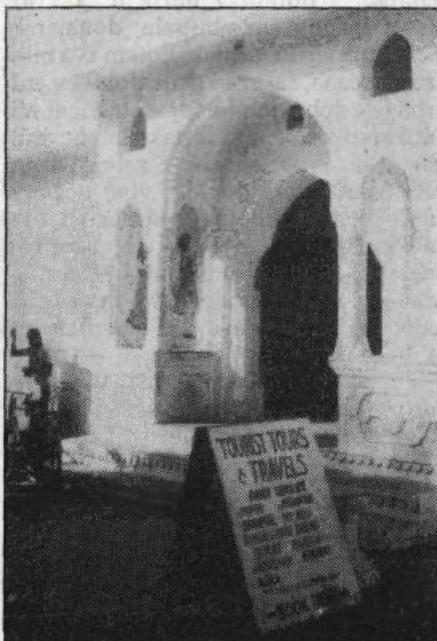
INDIJA V OČEH NEKEGA ISKANJA

Asociacije, preden smo se odpravili na pot. Nekje daleč in neznana, velika uganka. Fantje so me prepričali in skupaj smo se vkrcali na Airbus Kathmandu - New Delhi. Pod sabo sem začutila ogromno odpirajoče brezno in strah sem morala kompenzirati. Na desni je sedel Marjan, na levi Erik, letalo se je pripravljalo na vzlet, meni pa je po glavi rojila prerokba: Nikoli ne bom videla Indije. Za šalo in da bi vsaj malo premagala strah, sem začela stavek, ko smo se že udobno pogreznili v sedeže: »Vesta, moj prijatelj mi je nekoč prerokoval, da nikoli ne bom videla Indije.« Že isti hip pa sem z obrazom, ki bo zdaj, zdaj padel v smeh, oba pogledala. Joj, oba sta kazala vidne znaka strahu, v meni pa se je vse smejalo, saj sta se me tudi onadva že lepo privoščila.

In dogodivščina Indija v živo se je začela.

Po dolgem času sem se zjutraj v Cognout hotelu zbudila zelo zgodaj. Jutranje sonce - čudovita budnica.

Indija Koromandija, Indija - Gandhi, Indija - dežela nesmisla.

Pogled na zeleno igrišče za hokej, televizor, ventilator in telefon na omarici. Strah mi je lezel pod kožo. Prizori nočne vožnje s taksijem niso obetali kaj lepega. Revščina in umazanija. Indijci pa tuji, oddaljeni, neznani in hladno ustrezljivi. Čutila sem nastajajoč oklep. Ameriški zajtrk v posteljo je bil samo želja, da bi se za hip preselila domov. Prostor je postajal vse bolj majhen in zadušljiv. Ljudje spredaj in zadaj, levo in desno in vedno neke neko, ki ti kaj vsiljivo prodaja.

Naš cilj je bil Varanasi. Kupili smo karte za vlak drugi razred, in se na tihem spraševali, kakšna bo naslednja noč. Želela sem si samo ležišče. Če ste se kdaj pred prazniki peljali v Sarajevo, potem veste, da bi težko obstajala slabša varianta, kot je noč na hodniku v tako imenovanem KOZARA EXPRESS.

Med zadnjimi smo prispeli do našega kupeja. Hitro sem se znašla v zavetju najvišjega ležišča v spalni vreči in z nahrbtnikom pod glavo. Čutila sem predirajoče poglede temnih

velikih oči in v tistem trenutku mi je bila pisotnost obeh mojih sopotnikov v veliko tolažbo.

Ozko ležišče polno prahu, ropot, ustavljanje na vsaki postaji, prodajalci arašidov in čaja in značilni azijski vonj. Sprjaznila sem se. Umazanija me ni več motila, zato pa sem preklinjala vsakič, ko sem z vso svojo spretnostjo plezala z ležišča s krči v želodcu, ki niso obetali nič dobrega.

Moja vzdržljivost je popustila. Že v bližini Varanasija me je v trenutku objela vročina in mraz hkrati, »tresavica«, slabost in znašla sem se v domačem discu ob reagi glasbi. Realnost je izginila. Ropot in zabrisane slike. Slišala sem: »Mary, usedi se k oknu!«. Mene pa ni bilo. Pojedla sem nekaj tablet in se tolažila. Indija, pač. Po dveh dneh mi je uspelo. Z Marjanom sva najela rikšo. Prijazen Indijec, kar tipičen za vse, ki se ukvarjajo s turisti, je v trenutku izpovedal vso svojo ponudbo. »Kam želite? Od kje ste?

A želite poskusiti naš čaj? Ali ste kupili svilo? Imam prijatelja, ki prodaja kvalitetno in poceni svilo. Lahko vas zapeljem k njemu.« Le najina odločnost, da se zapeljeva do obale svete reke Ganges in si z reke ogledava svetišča, ga je premagala. Njegova vztrajnost naju je spremljala ves dan, na koncu pa sva se res odločila in pri njegovem prijatelju v nedeljo popoldne kupila svilo.

Takrat sem se že nekako privadila pogledom na revščino, ki je prej nisem poznala niti v sanjah. Begale so me oči otrok n mater, ki sedijo ob cesti in prosijo denar. Te oči so govorile o bedi, bolečini in strahu pred novim jutrom, ko ne vedo, kaj bodo jedli in kje bodo spali.

Denar podariš enemu in drugemu, ne moreš pa ga podariti vsem. In tako zelo veliko ljudi je tu. Reka ljudi z močnim tokom. Vsi nekam gredo ali pa kupujejo in prodajajo.

Najin voznik rikše pa se trudi in trudi. Bos je, obleka umazana, njegove oči poudarjajo njegovo majhnost. Njegov dom sta dve veliki sobi v pritlični hiši s popravljalnico koles pred vrati. Dva para enako svetlih otroških oči sem opazila na pragu.

AGRA

Konduktar je pozabil na nas in v

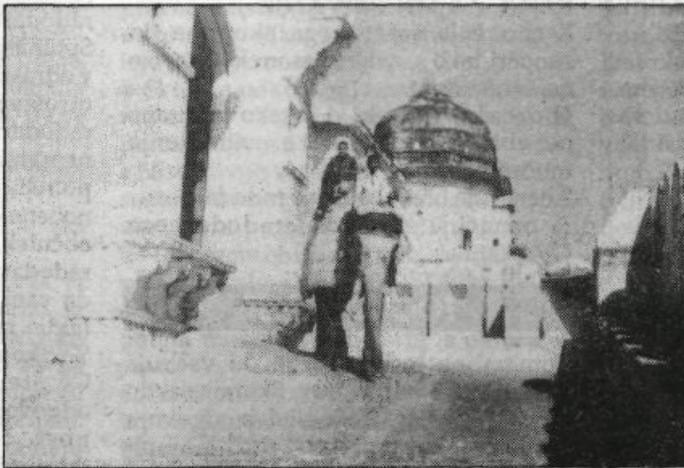
zadnjem trenutku smo skočili iz vlaka. Ura je štiri zjutraj, na vhodu pa že čakajo motorne rikše s posebno nočno tarifo in posebno ceno, ker bodo turiste odpeljali do željenega hotela. Indijci so tudi iznajdljivi.

Navdušili smo se za jutranji obisk Taj Hahala. Moč svetlobe je tu še enkrat navdušila neredke obiskovalce. Težko bi opisala prelivanje odsevajoče svetlobe ob beli marmornati grobnici.

Mogočnost življenja, ki mu je tu postavljen somenik. Ljubezen, ki hoče biti večna in nekrušljiva. Minareti pa le ščit pred srcem.

Vsiljivost in pretirana vljudnost je tu prestopila meje in enotni smo se

odločili za sto kilometrov oddaljeni Jaipur - pink city.

Tu je Indija postala drugačna.

Anarhija in neurejenost, ozke ulice iz Varanasija se tu obrnejo v urejenost in široke ulice s semaforji in zdi se, da je tu manj ljudi. K vsem prevoznim sredstvom, avtomobilom, kolesom, rikšam, vespam, volom, se tu pridružijo še kamele in sloni.

Slika ulice je ob roza barvi fasad zelo privlačna. Poleg ostalih trgovcev srečaš na ulici tudi fotografa s čunjo

prek glave in astrologa. Drago pivo, ki smo ga kupili v eni izmed trgovin, namenjenih posebej za Angleže, je poplaknilo še zadnje domotožje.

Najeli smo rikšo za ves dan in odšli na raziskovanje »fortov« (grad). Ti »forti« so zame postali uresničenje pojma gradov iz otroških let. Nešteto malih, ozkih in nizkih hodnikov, labirint sob in sobic, mrežasto izklesana okna, stopnice, line. Mali pavijani nam delajo družbo. Najlepši se imenuje Amber palace, nas pa je transverzala vodila še do Tiger Forta in kasneje v Delhiju Red forta. Prvi, ki smo ga videli v Agri, je bil le za pokušino.

Ostalo nam je še nekaj dni in odločili so se za majhen kraj nekje na sredi države Rajasthan - Puškar.

Ob malem jezeru so svetišča vsa v beli barvi in v značilnem indijskem slogu postavljena okoli in okoli jezera. Le obrežje ob »Sunset restaurant« je ponujalo prekrasno zbirališče vsem

mladim turistom, banana lassi pa obvezen okras na vsaki mizi. V tem kraju se je vera pokazala kot oster zapovednik prehrani. Vegetarijanci so si tu prevzeli vse privilegije, prašičje družine pa vse glavne ulice. Puškar - nasprotje, drugačna Indija, oaza miru. Mesto rož, ki si ga je Brahma prevzel za svojega.

Povsod rože in prekrasne njive roza vrtnic.

Tudi jutranji vzpon na grič, na katerem je svetišče, nam je potrdil to posebnost. Sredi polpuščave leži ob jezeru belo mesto.

Deset kilometrov oddaljeni Ajmer je spet obnovil prvo sliko Indije. Prepolno ljudi, parni vlak, vsiljivi prodajalci, gost promet. Po nočni vožnji, peljali smo se 300 km do New Delhija, nas je čakalo le letalo in ponovno srečanje z neprijaznim letališčem. Že ob prihodu smo imeli težave s prtljago, kaj nas čaka tokrat? Takega šoka kot ob prihodu nisem doživela, zato pa smo podkupili vratarja, da nas je pet ur pred odhodom spustil v letališko stavbo. Počasni čistilci so ostali le priokus nečiste Indije, drugačnega sveta, ki si ga Evropejci težko predstavljamo.

Azija je drug svet, ljudje tam tretji svet.

Marija Žigon

škodljivo, da bi počeli nekaj, kar vam ni všeč.

10. Ob Novem letu...

a Običajno obdarite tiste, ki običajno obdarijo vas.

b Presenetite z darili nekaj novih prijateljev, čeprav se zavedate, da se vam morda ne bodo oddolžili.

c Bi z veseljem presenetili koga z darili, vendar ga nočete spraviti v zadrego, ki bi jo morebiti čutil, ko bi videl, da ste ga prehiteli.

d Želite si, da bi bila novoletna darila prepovedana z zakonom, razen za otroke, saj vas letanje iz trgovine v trgovino utruja.

11. Kako se počutite, kadar priredite večerjo za povabljenе goste?

a Ponavadi mučno, ker lahko gre vse narobe, vendar se vam zdijo takšne stvari vredne napore.

b Grozno, zato kuhate samo za člane družine in poslovne prijatelje in tudi zanje samo takrat, ko absolutno morate.

c Veselo, ker je zmeraj zabavno.

d Zelo napeto, ker se čutite odgovorni, če se gostje ne zabavajo.

12. Če bi edini preživeli od vaših staršev resno zbolel in bi potreboval trajno oskrbo, bi...

a Naredili vse, da bi ga imeli pri sebi doma, ker ne bi želeli, da umre pod tujo streho.

b Mu našli glede na svoje finančne razmere najboljšo oskrbo v domu in ga redno obiskovali.

c Skrbeli zanj brez obotavljanja, vendar zahtevali, da tudi drugi sorodniki naredijo svoje.

d Se sprijaznili s tem, da morate skrbeti za bolnega starša, čeprav ne z veseljem.

13. Katera od naslednjih lastnosti vas najbolj privlači pri moškem (ženski)?

a Denar, status, položaj.

b Inteligentnost in domišljija.

c Dejstvo, da vas ljubi.

d Sposobnost, da spoštuje vašo zasebnost in neodvisnost.

e Telesna privlačnost in strastna narava.

14. Kako bi opisali svoj odnos do materinstva (očetovstva)?

a Kot negativen. Otroci bi vas ovirali.

b Morda bi kdaj hoteli imeti otroka, vendar se bojite, da bi to zožilo vaše možnosti.

c Prepričani ste, da so otroci največji blagoslov tako za moške kot za ženske.

d Bojite se, da svojih otrok ne bi znali pravilno vzgojiti.

15. Prijatelj bi rad, da mu posodite knjigo, ki jo pravkar berete. Kako reagirate?

a Prevzame vas zadrega, posodite mu knjigo in zamolčite, da je še niste prebrali do konca.

b Rečete, da knjigo pravkar berete in da mu jo boste posodili, ko jo končate.

c Posodite mu knjigo, potem pa ste jezni

nanj, ker vas je prosil zanjo, in nase, ker ste mu jo dali.

d Preprosto rečete: »Žal jo berem«. Neradi posojate knjige, saj jih ljudje le redko vrnejo, zato ste veseli, da imate izgovor.

TABELA

V tabeli označite odgovor, ki ste ga obkrožili pri vsakem vprašanju.

	a	b	c	d	e
1	%	#	#	X	
2	%	X	O	#	
3	%	O	#	X	O
4	O	X	#	X	
5	%	#	X	O	
6	%	X	#	O	
7	#	O	%	X	
8	X	#	X	O	#
9	#	X	O	%	
10	X	#	O	%	
11	#	X	#	O	
12	#	X	X	O	
13	X	#	O	%	
14	%	#	O		
15	O	#	X	%	

KLJUČ ZA TOČKOVANJE

X označuje čustvenega skopuha, ki skopari tako s svojim časom kot s svojo naklonjenostjo.

O označuje človek, ki je tako pretirano nesebičen, da kaže znamenja mučeništva.

označuje uravnovešeno radodarnost.

% označuje skrajno neradodarnega človeka.

TOČKOVANJE

Pomembna je kategorija, ki vsebuje večino vaših odgovorov. Skoraj vsakdo bo obkrožil vsaj enega ali dva odgovora iz vsake kategorije - tudi najbolj radodaren človek na svetu se bo nepričakovano izkazal za neradodarnega na posebnem področju življenja, tako kot bo skopuh v določenih situacijah neznačilno razsipen. Če so vaši odgovori porazdeljeni bolj ali manj enakovredno med dve kategoriji, imate značilnosti obeh. Pojasnili bomo, kaj povedo o značaju štiri glavne kategorije, vi pa presodite po odgovorih, kakšni ste bolj in kakšni ste manj.

O: Razesipnež

Če ste obkrožili v glavnem O odgovore (če jih je več kot devet), je to zanesljivo

znamenje, da ste preveč radodarni in podarjate drugim tudi stvari, ki bi jih morali zadržati zase. Problem je ta, da niste pristno radodarni. Vaša težnja po nesebičnosti ne izvira iz ljubezni, ampak iz strahu. Prepričani ste, da lahko dosežete odobravanje drugih samo z žrtvovanjem lastnih interesov v njihovo korist. Žal se motite. Ljudje se ne počutijo dobro v vaši bližini, to neugodje pa se rado spremeni v zamero. To vam nikakor ne gre v račun. Ne morete verjeti, da vaše pretirano razdajanje v obdarovancih ne rojeva hvaležnosti, ampak jih navdaja z občutki krivde.

#: Pravi radodarnež

Če ste obkrožili v glavnem # odgovore (če jih je več kot 11), je to znamenje, da radi dajete zaradi notranjega bogastva. Vaš čustveni »budžet« je uravnovešen. Podobni ste bogati deželi: ne primanjkuje vam virov, zato lahko dajete brez strahu, da se boste osiromašili. Prav zaradi tega pa vas nekateri ljudje ne razumejo in vam pripisujejo koristoljubne motive. Ne morejo razumeti človeka, ki daje predvsem zato, ker se zaradi tega počuti dobro. A če ste izbrali v glavnem # odgovore, ste tudi dovolj radodarni, da odpustite manj radodarnim njihove neradodarne misli. Zaslužite si občudovanje, čeprav ga ne dobite zmeraj.

X: Neradodarnež

Če ste izbrali pretežno X odgovore (če jih je več kot 11), ste sicer sposobni biti radodarni, vendar se tega tudi bojite. Spominjate na človeka, ki kljub bogastvu v odraslih letih ne more pozabiti revnega otroštva. So trenutki, ko bi radi bili radodarni, pa vas pograbi strah, da boste nepremišljeno dali komu kaj, kar nujno potrebujete sami. V vaši radodarnosti ni nobene logike: če se počutite varni, imate občutek, da si lahko privoščite nekoliko radodarnosti, kadarkoli pa se vam zdi, da vam grozijo slabi časi ali neprijazni ljudje, raje obdržite vse, kar imate, zase.

%: Skopuh

Če ste obkrožili več kot devet % odgovorov, imate poškodovano osebnost. Neprestano se primerjate z drugimi ljudmi in ste srečni samo takrat, ko si lahko dokažete, da ste superiornější od njih. To se vam posreči samo tako, da drugim pripisujete najslabše možne namene. Grožnje vidite povsod, napake odkrivате tam, kjer jih ni. Zakaj pa naj bi bili radodarni do neprijaznih sebičnih ljudi, ki vas obdajajo? Če ste v tej kategoriji, bodite previdni. Cena za takšno zmoto in obrambno pozo je lahko zelo visoka. Morda boste dolgo živeli, vendar boste žrtev kroničnega stresa in ne boste nikoli našli pravega zadovoljstva, kaj šele srečo.

PSIHOTEST (6)

ALI STE RADODARNI?

Namen tega testa je, da ugotovi stopnjo vaše radodarnosti - ali ste hitri s pohvalo ali pa z njo skoparite; ali se takoj razveselite sreče, ki je doletela prijatelja ali pa vas obide zavist itd. Zamislite se v opisanih situacijah in označite, kako bi se najverjetneje odzvali.

1. Trenutno ste brez partnerja in se počutite nekoliko osamljeni. Obenem pa je vaša prijateljica (prijatelj) začela hoditi z zanimivim moškim (lepim dekletom) in več nima časa, da bi se družila (družil) z vami. Kako se počutite?

a Jezni in precej neprijateljsko razpoloženi, kajti če bi vloge bile zamenjane, bi vi še zmeraj imeli čas za prijatelje.
b Srečni, ker se je nekomu nasmehnila sreča, in opogumljeni z upanjem, da se bo kmalu nasmehnila tudi vam.

c Nekoliko zavistni... zakaj se to ni zgodilo vam.

d Zaradi njene (njegove) sreče je vaš občutek osamljenosti še hujši.

2. Privlačen poslovni prijatelj vas je povabil na kosilo. K vajini mizi je nepričakovano prisedel še en par. Dekle je prava lepotica, z njo se ne morete primerjati. Vi pa ste nameravali flirtati s svojim poslovnim prijateljem. Kaj naredite? (moški naj vloge zamenjajo)

a Čutite, da so vaši načrti padli v vodo. Na tihem prekolnete svojo smolo, med kosilom momljate in pojedete več, kot je treba.

b Jezni ste, ker se je pojavila takšna konkurenca, vendar se prilagodite.

c Plaho utihnete. Razvoj dogodkov se vam ne zdi krivičen, zakaj bi pričakovali pozornost od svojega znanca, dokler sedi pri mizi takšna lepotica.

d Ne zdi se vam, da se je situacija bistveno spremenila; čeprav jedekle zelo privlačno, ima s seboj svojega moškega.

3. Na dopustu ste se spoprijateljili z osebo, ki je dokaj bogata, vi pa ste morali vse leto varčevati, da bi si privoščili dva tedna na soncu. Oseba predlaga, da za nekaj dni podaljšate dopust, in se ponudi, da pokrije stroške. Kaj naredite?

a Sprejmete. Zakaj bi zavrnil nekaj, kar prihaja iz srca?

b Sprejmete, vendar z občutkom krivde. Raje bi sami plačevali svoje račune, vendar oseba vztraja, vi pa se nočete prepirati.

c Sprejmete, potem pa se oddolžite z darilom, ki sicer ni tako drago, da bi ga lahko primerjali s hotelskim računom, vendar se zdi, da ste ponovno ustvarili ravnotežje.

d Odklonite zaradi ponosa in dobro vedoč, da ne bi mogli usluge nikoli povrniti.

4. Bivši ljubimec (ki vas je pustil) si najde novo prijateljico, ki ni samo čedna, ampak tudi uspešna. Kako se počutite?

a Priznate si, da je bil za vas zmeraj preveč sofisticiran, obenem pa si želite, da bi imeli toliko dobrih lastnosti, kot jih ima njegovo novo dekle.

b Skušate odkriti, ali ima dekle kakšne napake, in primerjate njene pomanjkljivosti s svojimi.

c Niste ravno veseli, da je srečen, vendar se ne primerjate z novim dekletom in na vse skupaj pozabite.

d Ne morete obvladati jeze, vendar bi se počutili celo slabše, če bi bilo dekle nepriljavno in brezposelno, saj bi se potem morali vprašati, kaj je narobe z vami!

5. Prijazen škrat se ponudi, da vam bo izpolnil eno od naslednjih želja. Katero bi izbrali?

a Brezmejno bogastvo.

b Srečo v ljubezni.

c Slavo in vplivnost.

d Srečo zase in za tiste, ki jih imate radi.

e Ponovno rojstvo in nov začetek.

6. Vaša dobra prijateljica (prijatelj) ima lastnosti, ki jih občudujete, ki pa jih sami nimate v izobilju. Zmernejši temperament ima, bolj pridna (priden) je in morda lepša (lepši). Kako se počutite, ko so te njene (njegove) lastnosti najbolj očitne?

a Zamerite ji (mu), ker nimate radi, da je kdo boljši od vas.

b Neadekvatni, ker vas spominja na to, kako nepopolni ste.

c Posebej topli in prijazni do nje (njega), saj so ravno njene (njegove) odlike tiste, zaradi katerih ste jo (ga) izbrali za prijateljico (prijatelja).

d Srečni, ker vas takšna imenitna oseba želi imeti za svojo prijateljico (prijatelja).

7. Za predstojnika oddelka je bil imenovan kolega, čeprav ste prepričani, da si napredovanje zaslužite vi. Kako reagirate?

a Dva tedna ga ne morete videti, potem pa postanete prijaznejši, saj navsezadnje ni on kriv, če kadrovska komisija ni poštena.

b Z občutkom krivde mislite na vse tiste sobote, ko niste hoteli delati..., če bi bili bolj vestni, bi morda napredovali vi.

c Ne morete premagati občutkov zamere. Čeprav skušate biti prijazni do kolega, vas kar naprej spominja na vaš neuspeh.

d Sprejmete situacijo, vendar opažate, da se do kolega včasih vedete precej bolj nestrpno kot drugi sodelavci.

8. Vaša sestra (ali brat) je srečno poročena (poročen), vi pa še niste našli ljubezni. S kakšnimi občutki vas to navdaja?

a Zavedate se, da ste bili zmeraj bolj zahtevni od sestre (brata), zato vas ne moti, ker še niste našli, kar iščete.

b Srečni ste, da imate novo »sorodnico« (»sorodnika«) in skušate biti do nje (njega) kar najbolj prijazni.

c Nekoliko vam je žal, da si s sestro (bratom) nista več tako blizu kot v prejšnjih časih.

d Konstruktivno razmišljate o tem, ali ima sestra (brat) lastnosti, ki jih morda sami nimate.

e Žalostni ste, ko ste z novoporočencema, saj se zaradi njune sreče počutite osamljeni.

9. Vašega partnerja mika oblika spolne dejavnosti, ki sicer ni perverzna, ki vas pa čisto nič ne vznemirja. Kako ravnate?

a Ugodite partnerjevim željam in se pretvarjate, da tudi vi uživate.

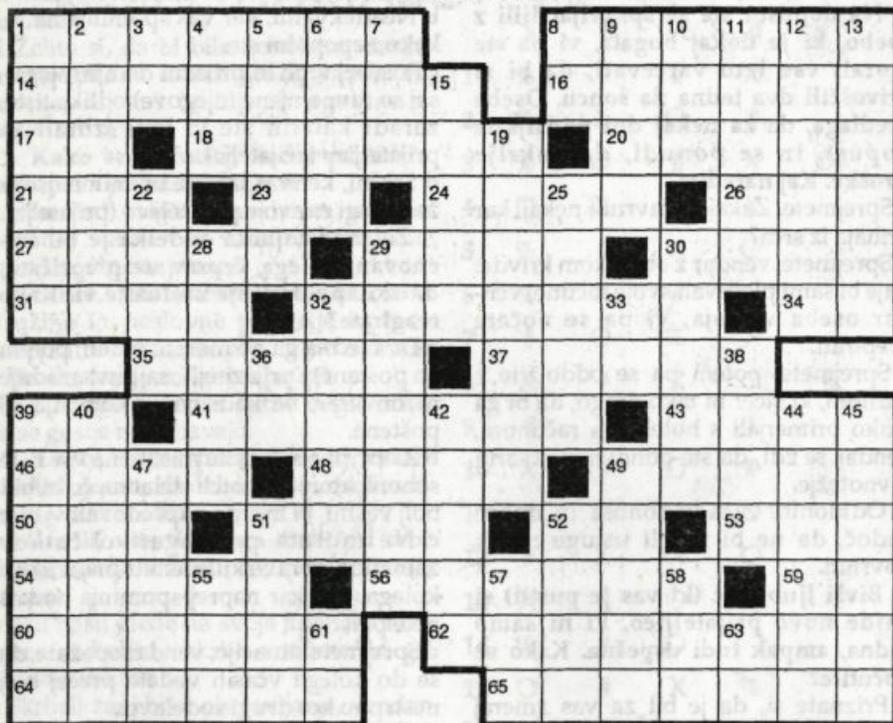
b Ugodite partnerjevim željam, vendar se ne pretvarjate, da uživate.

c Navdaja vas občutek krivde, ker nimate tako razvejanega okusa, vendar tega partnerju ne pokažete.

d Zdelo bi se vam hipokritično in

EMONIKA

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. najstarejša univerza v ZDA, v državi Massachusetts, 8. prostorninska mera za žito, približno 30 litrov, 14. vsi avtomobili kakega podjetja, 16. Homerjev ep, 17. avtomobilska oznaka Libanona, 18. arbiter, 20. krajše uradno ali poslovno pismo sporočilo, 21. ime ameriške pevke Wilde, 23. drugi in četrti samoglasnik, 24. manjša povrhnja poškodba v obliki črte, 26. bikoborski vzklík, 27. v stari Grčiji stavba, namenjena predvsem za glasbene prireditve, 29. glavno mesto Čane, 30. keltski prebivalec Britanije, 31. zimskošportno središče v ZDA, 32. biblijska knjiga psalmov, 34. avtomobilska oznaka Karlovca, 35. jed iz oluščenih ječmenovih zrn, 37. radioaktivni izotop torija, 39. najdaljša reka v Sibiriji, 41. glavno mesto Mordovske, 43. holandski krajinar iz 17. stoletja (Aert van der), 46. nastava, 48. znak za množenje, 49. starejša italijanska pevka in TV voditeljica (Rafaella), 50. ime satirika Buchwalda, 51. poljski literarni zgodovinar, eden najbolj znanih shakespearologov (Jan), 52. avtomobilska oznaka Mostarja, 53. četrti rimski kralj, 54. ničvreden človek, slabič, 56. naj-severnejši desni pritok Nila, 59. enaka samoglasnika, 60. votla igla za vbrizgavanje zdravil ali odvzem krvi, 62. kralj germanskih Svebov, ki ga je leta 48 pr.n.š. premagal Cezar, 64. titanov dioksid, 65. sporazum, zveza držav.

Navpično: 1. univerzitetno mesto v Ukrajini, 2. starogrško pristanišče na vzhodni obali Beocije, izhodišče za bojni pohod proti Troji, 3. skrajni konec polotoka, 4. rožena plošča na trdem nebu kitov, 5. zaokroženi znesek, na katerega se glasi bankovec ali vrednostni papir, 6. ime slovenskega humorističnega pisatelja Murnika, 7. ruša, 8. avtomobilska oznaka Milana, 9. ime starejše slovenske pevke Viler, 10. skrajšano ime brazilskega velemešta, 11. trud, 12. opisovalec mimega, zadovoljnega življenja, povezanega z naravo, 13. priprava s trajno nameščenima kolutama, na katerih je navit magnetofonski trak, 15. čarovnica z Ajaje v Homerjevi Odiseji, 19. pristaši Don Carlosa v 19. stoletju, 22. nekdanja izraelska političarka (Golda), 25. manjši, precej zaprt zaliv, 28. dobivanje listov, 29. palestinska boginja plodnosti in vojne, 30. brin, brinja, 32. pred dvanajstimi leti umrli slovenski slikar in ilustrator (Lojze), 33. glavni števnik, 36. četrta in prva črka abecede, 38. malodušen, neodločen človek, 39. krajša, mimogrede izrečena misel, pripomba, 40. strokovnjak za pripravo mešanih pijač v baru, 42. italijanski kemik, Nobelovec leta 1963 (Giulio), 44. ime pisatelja Hemingwaya, 45. izstrelek, ki ga potiskajo reaktivno delujoči plini, 47. zid, 49. francoski slikar, krajinar (Camille), 51. zidarska žlica, 52. najdaljši desni pritok Rena, 55. kos sukanca, 57. mesto pri Torinu, 58. ime že umrle ameriške igralkice Gardner, 61. vrhunski športnik, 63. kemijski znak za indij.

Med reševalci, ki bodo do 20. avgusta 1992 poslali pravilno rešeno katerokoli uganko s teh strani na naš naslov (Tribuna, Kersnikova 4, Ljubljana), bomo izžrebali tri nagrajence, ki bodo prejeli po eno knjigo založbe EMONICA.

Med prejetimi pravilnimi rešitvami ugank iz 10. številke so bili izžrebani:

1. Franci ŽUMER, Vodnikova 14, 63000 Celje;
2. Milka ŽITKO, Ljubljanska 43, 61353 Borovnica;
3. Valentina VELIČ, Dolenjska 6 c, 66000 Koper.

Cestitamo!

Knjižne nagrade založbe EMONICA pošljemo po pošti!

REŠITVE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

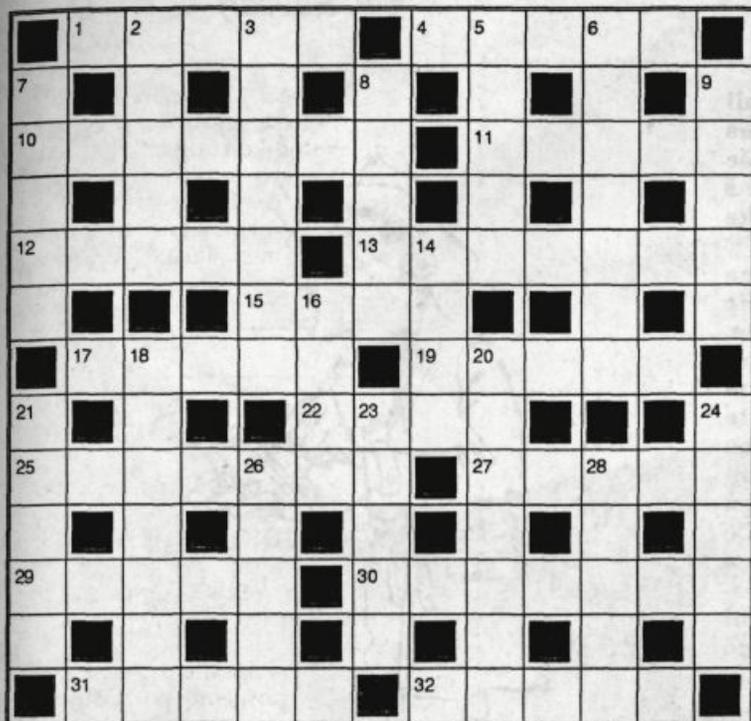
SKLEPALNA UGANKA: Andrej - Maribor - psiholog - 7; Peter - Kranj - novinarstvo - 7,5; Boštjan - Celje - medicina - 8,5; Matej - Koper - ekonomije - 9; Janez - Ljubljana - pravo - 8.

KOMBINACIJSKA KRIŽANKA: svetlost - - proso - - , konvertit - retina - , Arka - ornitolog - ro, Roer - nekritičnost, Aš - - atlas - Okeanos, bitumen - - - kv - lov - , Elen - sat - Moi - im - - , Joris - lamela - Zala - - votacija - - - raison, ograjenost - - trtje, prireja - tat - RAI - - , Azi - - Karavanke - , - des - - rob - Banjole, - - mt - - eta - - ksenon.

MAGIČNA KRIŽANKA: 1,1 Brdavs, 7,2 realist, 9,3 David, 10,19 Ra, 12,4 Alia, 13,17 Tin, 14,5 vid, 15,15 krst, 16,6 SS, 17,13 Trate, 18,8 Tristan, 20,11 antena.

VPRAŠANJA ZA LJUBITELJE NOGOMETA: 1. Angloma, 2. Lineker, 3. Jean Pierre Papin.

E N I G M A T I K A

ANAGRAMNA MREŽA

Navedenim besedam poiščite anagrame in jih pod isto številko vpišite v lik. Nove besede morajo biti samostalniki v prvem sklonu ednine ali množine.

Vodoravno: 1. SKLOP, 4. KISAR, 10. GORDANA, 11. NAVOJ, 12. VLAGA, 13. KARMINA, 15. LENA, 17. LIBER, 19. RAČKA, 22. BARK, 25. DARITEV, 27. ERVIN, 29. PADAR, 30. BANDERA, 31. BORDO, 32. TANJA.

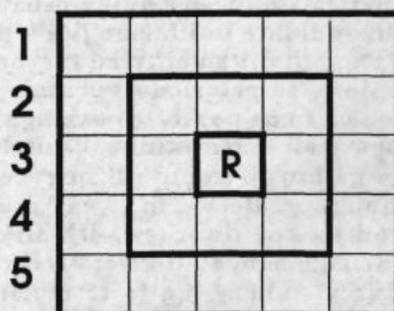
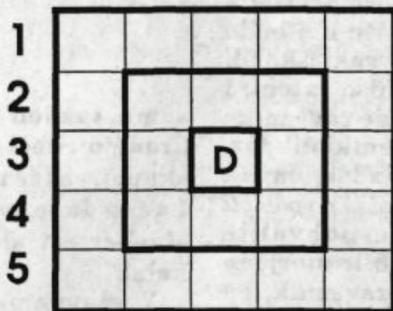
Navpično: 2. DALJA, 3. SILVANO, 5. VRSTA, 6. REKANJE, 7. DOGAR, 8. RAMPA, 9. HANSA, 14. KALA, 16. ABEL, 18. PREDIVO, 20. KRIVAJA, 21. GREDA, 23. TIRAN, 24. RANTA, 26. DOVER, 28. NAROD.

KOMBINACIJSKI OKVIRI - DVOJČKI

Spodaj navedene besede s kombiniranjem razporedite vodoravno in v okvire obeh likov.

Vodoravno: AKANT, ARTEL, EBOLI, FAKIR, IRENE, JENKO, NADAV, NORIK, ORDAL, STRAH.

Okviri: ART, DANE, ELEKTRIKA, FANI, KORENINA, OJSTRAH, OLIVA.

ŠARADA V OBE SMERI

$$a + b + c + d = x = A + B + C + D$$

a = ameriška filmska igralka japonskega rodu (Yoko), b = kradljivec, c = letoviški kraj pri Opatiji, d = trdnjava ob Donavi pri Smederevu.

A = ime nekdanje jugoslovanske rokometne reprezentantke Torti, B = največji morski sesalec, C = vzdevek že umrlega slovenskega glasbenika Karla Sossa, D = perje pri repi.

x = ime in priimek angleško-šrilanške glasbenice popularne glasbe (LP Ancient Heart).

Desno stran enačbe preberite od desne proti levi.

(Miran Koritnik)

SKRITA OSEBNOST

K N N N K N

Med zgoraj navedene črke (pravzaprav črki, saj se pojavljata le dve) morate razporediti različne samoglasnike tako, da dobite, brano povrsti, ime in priimek angleškega filmskega režiserja (Kvartet, Ti vražji fantje v letcih škatlah).

(Miran Koritnik)

PREMIKI V OBLJUBLJENI DEŽELI

»Kje, pizda, so blokade!«?

(I. Bavčar)

HAMFRI
BOGART

Ali ste že, ljube bralke in dragi bralci, napisali svoje vojne spomine? Kaj čakate, lepo vas prosim?! Saj ni važno, v kakšni obliki, obsegu in še manj s kakšen perspektive. Glavno, da bo v njih vaš kos resnice. Tiste resnice, ki je prva žrtev vsake vojne. In je bila tudi te.

Sicer pa: še podpisati se ne bo treba. Glede na debelino knjige, razkošnost vezave in število sličic in dokumentov bomo vedeli, kako blizu korita ste. Glede na imena in pripadnost tistih z največjimi zaslugami bomo izvedeli, katera stranka vam plačuje dnevnice in kilometrino. Samo napišite spomine, lepo vas prosim, da bo število zaslužnih za odcepitev vsaj malo naraslo! Če se česa ne spominjate, odlično, si izmislite! Če v kaj niste povsem prepričani, prilagodite resnico vaši ideologiji. Če koga ne morete videti, je sedaj priložnost, da ga userjete enkrat za vselej. Pripišite mu vsaj poznanstvo s kakšno polkovniško ritjo. Če ima na grbi kaj takšnega kdo od vaših zaveznikov, to obvezno izpustite. Sedaj je priložnost za vsa stara maščevanja. Dokazov ne potrebujete; tudi če vas dobijo z roko v žaklju... saj veste: Slovenci so narod z zelo slabim spominom. Danes lažnivec falgrantno vmešan v kak sumljiv posel - jutri na ministrskem stolu. Če kanite kandidirati za predsednika države, dobro preštejte protikandidate in jih zmeljite v prah. Ali: naj bodo vsaj omahljivi, s sumljivimi zvezami in vsakič, ko jih omenjate, se retorično vprašajte, če niso latentni izdajalci. In ne pozabite povzdigniti svoje zaveznike v bogove ali vsaj svetnike. Pazite! Zavezniki nikdar, niti v najhujših trenutkih, ne rečejo: »pizda«, ampak najhujše: »prekletlo!«. In če vaši nasprotniki *po pomoti* naredijo kaj dobrega, jih nikar ne pohvalite poimensko, ampak takole: »To in to je bilo storjeno še kar v redu...«. Če je to storil vaš zaveznik, ga obvezno pohvalite: »Jelko Kacin je odlično vodil tiskovne konference!« In tako lahko navaden agitpropovec postane eden najbolj priljubljenih politikov.

Ali ste se, ljubčki dragi, naučili pisati spomine? Če ne, upam, da ste se jih vsaj naučili brati!

Tudi če nimate kakšnih visokoletečih političnih ambicij jo lahko zagodete kakšnemu etično prerazvitemu primerku. Le bolj subtilno mora biti: »V obljubljeni deželi« naprimer. Vsekakor ne preveč militantno kot: »Premiki« ali »Izza barikad«. In če vas nategnejo kot fračo z vašo lastno ideologijo, tega seveda ni kriva ideologija, ampak »bad guys«. Ste pač patentirani naivec, ki dobi klofuto po levem licu in nastavi še desnega. Za vsak slučaj tudi vi zmaolčite še kaj »za naslednjo knjigo« ali z izgovorom »nikdar ne postreljaj vse municije hkrati, ker je boš znal še potrebovati«. In tako nehote izpadeš tudi ti lopov,

samo takšen bolj majhen. Samo spoznanje, da kradejo rdeči in črni enako dobro, še najboljše pa skupaj, vas že ne bo spravilo mimo sv. Petra v nebesa. Lahko da je tudi on podkupljiv, kdo ve... In vendar: »Lieber rot als tot« (parafraza po Bogu Sajovicu), kajne?!

V glavnem, ljubi moji: pišite, farbajte, lažite. Maščujte, izločajte nasprotnike. Potrdite, da zgodovino pišejo zmagovalci. Ali pa dajte vedeti, kako odlične veze imate, kako perfektno delujejo vaši informatorji in kakšni šefi ste, ker šef predsednikovega kabineta »sto dni« špeca samo vam, in da se vas je treba bati, kot se je včasih balo Rusov.

Ali pa vsaj skušajte prikriti, kakšen drekec ste. Še najlažje tako, da ste kar tiho. In čisto mirno bruhate, ko berete zgodovino, ki jo pišejo zmagovalci. Pa lepe počitnice Vam želim in berite raje kaj drugega. V »Razgovorih s Hitlerjem« bo vse zvenelo tako domače...

Nekje v Istri, 9. julija 1992

Vaš Hamfri Bogart

P.s.: In »kje, pizda, so blokade!«?
V glavah, gumpci moji!

VSI LJUDJE SO ENAKOPRAVNI

**KAJ PA
KRALJI?**

**TUDI VSI
KRALJI SO
ENAKOPRAVNI**

